

NYPL RESEARCH LIBRARIES

3 3433 08199141 0

350273

Archiv
für das
Studium deutscher
Koloniaisprachen.

Herausgegeben
von dem
Direktor des Seminars für Orientalische
Sprachen
Prof. Dr. EDUARD SACHAU,
Geh. Regierungsrath.

Band II.

Commissionsverlag von Georg Reimer.
Berlin 1904.

9196

Vorwort.

Das Chamorro-Wörterbuch, das in diesem zweiten Bande des Archivs veröffentlicht wird, schliesst sich als ein zweiter Beitrag desselben Verfassers, Herrn Bezirks-
hauptmanns G. Fritz, zum Studium dieser in Deutsch-
land bisher gänzlich unbekannten Sprache der Marianen
an seine Chamorro-Grammatik, die im vorigen Jahre
in den Mittheilungen des Seminars für Orientalische
Sprachen unter den Ostasiatischen Studien erschienen ist,
an. Für die Überwachung des Druckes hat Herr Dr.
Nikolaus Finck, Privatdocent für allgemeine Sprach-
wissenschaft an der Universität zu Berlin, mich zu Dank
verpflichtet.

Berlin, den 9. Juli 1904.

Der Direktor Prof. Dr. EDUARD SACHAU
Geh. Regierungsrath.

Deutsch-Chamorro.

Deutsch.	Chamorro.	Bemerkungen; insbesondere Ableitungen. Die spanischen Ableitungen sind eingeklammert.
A.		
Aal Aas	<i>häsüle</i> <i>lämo(g) nã kã(t)ne</i> <i>mütong nã gđ gđ</i>	stinkendes Fleisch (<i>carne</i>) verfaultes Thier
Abend von 6—8 Uhr	<i>pupuéngingě</i>	
Aber- ^{is}	<i>gi pūpuéngingě</i>	
ab... abfahren	<i>lau</i> <i>hānau</i> <i>hūmānau</i> <i>māpos</i>	
		Reflex. v. <i>hānau</i> nur in 3. Pers. Sing. u. Plur., z. B. <i>māpos i bātko</i> : das Schiff ist abgefahren (vgl. <i>tūmo</i> : färben, z. B. <i>i magāgo</i> <i>tinimo</i> : der Stoff färbt ab)
abfärben	<i>tinimo</i>	
Abhang	<i>kānti(d)</i> <i>kaniādā</i>	(cantil) (cañada)
ablehnen (ein Ge- such)	<i>tchātau</i>	<i>tchat-</i> als Vorsilbe: schlecht, wenig, nicht
Ablehnung	<i>tchivātan</i>	Durch Vorsetzung von <i>in-</i> , wenn das Verb. oder Adj. mit einem Vocal, bez., wenn es mit einem Consonanten beginnt, durch Einschiebung von <i>-in-</i> zwi- schen diesen und den folgen- den Vocal, wird das Subst. gebildet.
ablösen (in der Ar- beit)	<i>tāgui</i>	
Abreise	<i>hinānau</i> <i>hinijung</i>	vgl. <i>hānau</i> : abreisen vgl. <i>hijung</i> : draussen
abreisen	<i>hānau</i> <i>hūmānau</i>	

abschaffen	<i>natāibāle</i>	<i>na-</i> als Vorsilbe: machen; <i>tai</i> nicht; <i>bāle</i> : gelten (<i>valer</i>) (<i>rehusar</i>)
abschlagen	<i>rehūsā</i> <i>tchātau</i>	
abschliessen (Thür) (Vertrag)	<i>huitchum</i> (i <i>petta</i>) <i>takontraāta</i>	<i>ta-</i> machen (<i>contrata</i>)
abschneiden	<i>lābon</i> <i>ūtō(t)</i>	
abschreiben	<i>kōpiā</i>	(<i>copiar</i>)
absenden	<i>nahānau</i>	<i>na</i> : machen; <i>hanau</i> : fortgehe (Brief, Boten)
Absicht	<i>kinasūje</i>	vgl. <i>hasūje</i>
absondern	<i>sēparā</i> <i>nā'sānge</i> <i>nā'sāsange</i>	(<i>separar</i>)
absteigen (vom Wagen)	<i>tūno(g)</i> (i <i>karēta</i>) <i>tumtūno(g)</i>	
abwesend	<i>tāiguē</i> , <i>taige</i>	<i>tai</i> : nicht; <i>guine</i> : hier
Abwesenheit	<i>tinōiguē</i>	
acht	<i>guālo(g)</i>	
der achte	<i>guā(t)gūjāi</i>	
achtzig	<i>guālo(g)</i> <i>ngā</i> <i>mao-</i> (<i>t</i>) <i>not</i>	
achtzehn	<i>fina guālo(g)</i>	
Acht geben	<i>atitūje</i>	(<i>atento</i>)
achten	<i>adāhē</i> <i>goſflāmen</i> <i>respēta</i>	(<i>respetar</i>)
Achtung	<i>ginjflāmen</i>	
Achtung!	<i>adāhē</i>	
Ackerbau	<i>tchētcho-guālō</i>	<i>i tchētcho</i> : Arbeit; <i>guālo</i> : Feld
Ader	<i>gūga(t)</i> , <i>i gūga(t)</i>	Bei Vorsetzung des Artikels verwandelt sich das <i>u</i> der ersten Silbe im Allgemeinen in <i>i</i> . <i>mahāgā</i> : bluten
Ader lassen	<i>namahāgā</i>	(v. <i>parejo</i>)
ähnlich	<i>kāuāpārēhō</i>	(<i>todos</i>)
alle	<i>todos</i>	<i>z. B. guāho na māisa</i> : ich alle
allein (nur)	<i>māisa</i>	
(aber)	<i>lāu</i>	vgl. <i>guāha</i> : vorhanden
allerlei	<i>guināhā</i>	= während
als (zeitlich)	<i>nāi</i> , <i>anai</i>	<i>este dankulōnia kalang hūg</i>
(vergl.)	<i>kālang</i>	dieser ist grösser als du
alsdann	<i>despues</i>	<i>fenēna tchōgue</i> , <i>despues na tchō'tcho</i> : erst arbeite, dann i
	<i>énau, ména, ājo ména</i>	(alt)

n: also	<i>să, já, ájona</i> <i>nái</i>	<i>juos atotaje sake, să (nai) tchamo</i> <i>sumásake: Gott verbietet zu</i> <i>stehlen, also stiehlt nicht</i> <i>(por) éнау: wegen dem</i>
alt	<i>pot-énau</i> <i>bihō</i> <i>ámkō</i> <i>ata(d)</i> <i>sákan</i> <i>inámkō</i> <i>biníhō</i>	<i>(altar)</i> <i>sákan = Jahr; kuánto sákan-ho:</i> <i>wie alt bin ich; kuánto sákan-</i> <i>mō: wie alt bist du; kuánto</i> <i>sokán-gui: wie alt ist er;</i> <i>kuánto sákan-hit: wie alt sind</i> <i>wir; kuánto sákan-hámio: wie</i> <i>alt seid ihr; kuánto sákan-siha:</i> <i>wie alt sind sie?</i>
Altar		
Alter (allg.) (Greisen-)		
Ameise	<i>ód-dot</i>	
Amt	<i>pékā</i>	
anbeten	<i>ádōrā</i>	<i>(adorar)</i>
anbieten	<i>ofrése</i>	<i>(ofrecer)</i>
anbinden	<i>gōte</i> <i>nā méton</i>	<i>méton = fest</i>
anderer, -e, -s	<i>pālo, Plur. mamālo</i>	
Anerbieten	<i>inefrése</i> <i>prinéméte</i> <i>tinitáhon</i> <i>tutáhon</i> <i>gi tinitáhon</i> <i>pátcha</i> <i>hāgue(t)</i> <i>koddét</i> <i>paldgon</i> <i>hatcháiguā</i> <i>namāgof</i> <i>māgas</i> <i>respetājon</i> <i>embéste</i> <i>tūgong</i> <i>pátcha</i> <i>tinigong</i> <i>mināāniau</i> <i>na'madniau</i> <i>faanidgue</i> <i>kokániau</i> <i>ánkla</i> <i>fādila</i>	<i>(v. ofrecer)</i> <i>(v. prometer)</i>
Anfang		
anfangen		
Anfangs		
anfassen		
Angel		
Angelschnur		<i>(Saipan); (cordel)</i> <i>(Rota)</i>
angemessen		<i>na- (macht) māgof (froh)</i>
angenehm		<i>(v. respeto)</i> <i>(embestir)</i>
angesehen		
angreifen (feindl.)		
(berühren)		
Angriff		
Angst		
ängstigen		
ängstlich		
Anker		<i>(ancla)</i> <i>(vielleicht von hacer aire à alg.,</i> <i>Jmd. lästig werden?), fá-,</i> <i>fan- als Vorsilbe: machen</i>
anklagen		

ankommen	<i>máto</i>	
ankündigen	<i>nátíngo</i>	
(öffentlich)	<i>sanganjáihun</i>	<i>sangáne</i> : sagen; <i>nja</i> (Partikel); <i>hijung</i> : heraus
Ankündigung	<i>sinanganjaihun</i>	
	<i>notisia</i>	(<i>noticia</i>)
Ankunft	<i>fináto</i>	(v. <i>máto</i>)
anmessen	<i>na'asentádo</i>	(<i>asentado</i>)
annehmen	<i>tcháh(e)lan</i>	
(empfangen)	<i>resibê</i>	(<i>recibir</i>)
(Lehre)	<i>ósge</i>	
anordnen	<i>na'fatnas</i>	
anpassen	<i>na'ájã</i>	
anreden	<i>ádingān</i>	
	<i>ádingāne</i>	
anrühren	<i>pátcha</i>	
anschwellen	<i>pumó(g)pog</i>	vgl. <i>pógpog</i> : Geschwulst
anschen	<i>fana</i>	
ansiedeln	<i>manáno</i>	vgl. <i>táno</i> : Grundstück
	<i>rumádikau</i>	(<i>radicarse</i>)
anständig	<i>gásgas</i>	
anstatt	<i>en bes de</i>	(<i>en vez de</i>)
anstecken (Krank- heit)	<i>tánme</i>	
Ansteckung	<i>tinánme</i>	
anstreichen	<i>pálai</i>	
	<i>péntã</i>	(<i>pintar</i>)
anstrengen (Jmd.)	<i>námátátngā</i>	<i>tchámo namatátnga i tautav</i> : strengen den Mann nicht an
(sich)	<i>mámaitche'tcho'</i>	v. <i>matcho'tcho'</i> : arbeiten; <i>mais</i> : selbst = hart
anstrengend	<i>métgo(t)</i>	
Anstrengung	<i>nunatátnga</i>	
Antwort	<i>inéppe</i>	
antworten	<i>óppe</i>	
anvertrauen	<i>angóko</i>	
anweisen (Arbeit)	<i>fanúe</i>	= zeigen (vgl. <i>fána</i> , <i>fánágue</i>)
	<i>na'k'è</i>	" (vgl. <i>k'è</i> , sehen)
Anweisung	<i>finanágue</i>	
anwesend	<i>gáige</i>	
Anwesenheit	<i>gindáige</i>	
anzeigen (denun- ciren)	<i>fā'áila</i>	vgl. anklagen
anziehen (sich)	<i>minayágo-maisa</i>	vgl. <i>mayágo</i> : Kleidung
	<i>nabéste</i>	(<i>vestirse</i>)
anzünden	<i>sóngye</i>	
	<i>tó(t)uge</i>	

Apfelsine	<i>kāhé(t)</i>
(bittere)	<i>lalānga</i>
Arbeit(Leistung)	<i>fatchó'tcho'</i>
(Gegenstand)	<i>itché'tcho'</i>
(mühevoller)	<i>minápot</i>
arbeiten	<i>fatchó'tcho'</i> <i>matchó'tcho'</i> <i>tchōguē</i>
Arbeiter	<i>móso</i>
Ärger	<i>tináutau</i>
ärgern (Jmd.)	<i>binábō</i> <i>na'būbō</i> <i>na'mālsia</i>
(sich)	<i>būbō</i>
Ärgerniss	<i>ninabūbō</i> <i>ninalalālo</i>
Arm (einschl. Hand)	<i>kānai</i>
arm	<i>pōble</i>
Armuth	<i>pinēble</i>
arretiren	<i>póngle preso</i>
artig	<i>óngon</i>
Arznei	<i>āmo(t)</i>
Arzt	<i>áante</i>
Ast	<i>rāmas</i> <i>dūngā</i>
Athem	<i>hināgong</i>
athmen	<i>hāgong</i>
au!	<i>ai! adalau!</i>
auch	<i>lōkuē</i>
auf!	<i>hála!</i>
auf (örtl.)	<i>gi hūlo</i>
auf meine Frage	<i>i finaisen</i>
aufbewahren	<i>ūhō</i>
(verbergen)	<i>nā'nā</i> <i>namāo(k)</i>
aufblicken	<i>lūlō</i>
aufstehen (vom Tode)	<i>numāhelo</i>
auffangen (v. zuge- worfenen Gegen- stand)	<i>tshāhelan</i>
aufgehen (Sonne)	<i>kahūlo</i>
aufhalten	<i>na'atrasāo</i>
(in der Arbeit)	<i>pāđang</i>
(v. Flüchtling)	<i>tāgam</i>
aufhängen	<i>kānā</i>

(*cajel*)
(*naranja*)

vgl. *mapot*: schwierig
ma-, fa- = machen; *tchó'tchó'*
= essen

(*mozo*)
vgl. *tautau*: Mann

(*hacer malicia*)

vgl. *lalālo*: zornig

(*pobre*)

(*pon-le preso*)

(*rama*)

beim Heben eines Gegenstandes

vgl. *māo(k)*: dauern

vgl. *lumā'la*: leben

(*cáđau*)
(v. *atrasado*)

aufhäufen	<i>gutäi</i>	
aufheben (v. Boden)	<i>montchón</i> <i>kaha(t)</i>	vgl. <i>tchontchon</i> : Nest
(v. Gesetz)	<i>hátsa</i> <i>nataibále</i>	(<i>alzar</i>)
aufhören	<i>naŋágpö</i> <i>máŋpö</i>	
aufladen	<i>úma</i>	
auflösen	<i>majúlang</i>	
aufmerken	<i>atitúje</i>	
aufmerksam	<i>atíto</i>	(<i>atento</i>)
Aufmerksamkeit	<i>inatiúje</i>	
aufrechtig	<i>mägáhe(t)</i> <i>sensijo</i>	(<i>sencillo</i>)
aufstehen (v. Bett)	<i>kahúlö</i>	
aufsteigen	<i>kahúlö</i>	
aufwachen	<i>mangmata</i>	
wach' auf!	<i>já ho! hála!</i>	
Auge	<i>máta</i>	
Augenbrauen	<i>séhos</i>	(<i>cejos</i>)
Augenwimpern	<i>bábále</i>	
aus: aus Mitleid	<i>pot minááse</i>	(<i>remendar</i>)
ausbessern	<i>leméndá</i>	im Sinne von: Thiere neu ein-
ausbreiten	<i>mámáda</i>	führen und verbreiten
ausführbar	<i>fatínákon</i>	<i>fatínas</i>
Ausgabe	<i>gásto</i>	(<i>gasto</i>)
ausgehen	<i>gástá</i>	(<i>gastar</i>)
ausgehen	<i>hánau</i>	
aushalten (nicht nachlassen)	<i>súngon</i>	
(dulden)	<i>usúne</i>	
auslöschen (Licht)	<i>púnö</i>	
(Schrift)	<i>máfnas</i>	
ausplaudern	<i>sangánon</i>	
auspressen	<i>fúgö, húgum</i>	(<i>jugo</i> : Saft); dagegen <i>fúgo</i> : feiern
ausräuchern	<i>ásgué</i>	<i>áso</i> : Rauch; <i>ásga</i> : Schwefel; <i>ás-</i> <i>gon</i> : Nebel
ausruhen	<i>deskánsa</i>	(<i>descansar</i>)
(die Arbeit unter- brechen)	<i>na pára</i>	(<i>parar</i>)
ausspucken (Speise)	<i>pólö njaihun</i>	
(Speichel)	<i>bóbö</i>	
(hörbar)	<i>tóla</i>	
aussteigen (aus dem Wagen)	<i>káka(g)</i> <i>túno(g)</i> (<i>gi karéta</i>) <i>tumúno(g)</i>	

ausstreichen (Schrift)	<i>na' taibale</i>	<i>gudho fatinas dja taibale:</i> ich streiche aus (<i>distinguir</i>)
auszeichnen	<i>distingge</i>	
ausssen	<i>gi hujung</i>	
ausser	<i>fuera de, jan</i>	(<i>fuera de</i>)
ausserdem	<i>ademas</i>	(<i>ademas</i>)
	<i>lökue</i>	
ausserhalb	<i>san hujung</i>	
Axt	<i>gatchai</i>	(<i>hacha</i>)
B.		
backen	<i>humó(t)no</i>	(<i>horno</i>)
Backenzahn	<i>lénga</i>	
Bad	<i>fanomáyan</i>	
baden	<i>humóma(g)</i>	
bald	<i>gúsi</i>	
bald — bald	<i>adjuka — adjuka</i>	
	<i>páyo — páyo</i>	
	<i>guáhanai — guáhanai</i>	
Balken	<i>jābe</i>	(<i>trabe</i>)
Bambus	<i>píau</i>	
Banane (reif)	<i>āgā</i>	
(unreif)	<i>tchōdā</i>	
Bananenpflanzung	<i>fanjodājan</i>	
Band (am Hut)	<i>lestón</i>	(<i>liston</i>)
bändigen	<i>na'mánso</i>	(<i>manso</i>)
Bank	<i>banko</i>	(<i>banco</i>)
Bark	<i>mōdung, i mēdung</i>	in Rota
	<i>sáhējān</i>	
bärtig	<i>gai bātbas</i>	<i>gai:</i> haben (<i>barba</i>)
Bauch	<i>tūjan, i tījan</i>	
bauen (ein Haus)	<i>māmagīma</i>	<i>i gīma:</i> das Haus
baufällig	<i>majūlan</i>	
Bauholz	<i>madéras</i>	(<i>madera</i>)
Baum	<i>trónkon - háio</i>	(<i>tronco</i>)
beabsichtigen	<i>hasūjē</i>	
	<i>hasūsūjē</i>	
(wollen)	<i>malāgo</i>	
Beamter	<i>gáipēkā</i>	<i>gai:</i> haben, <i>pēkā:</i> Amt
beaufsichtigen	<i>pūlan</i>	
(hüten)		
(die Arbeit)	<i>éyāgā i tché'tcho'</i>	
bedauern	<i>gai maāse</i>	<i>minaāse:</i> Mitleid
	<i>gai asīe</i>	<i>asīe:</i> verzeihen
bedecken	<i>támpe</i>	
(mit e. Deckel)		

bedecken		<i>oddäe</i>		<i>tühong</i> : Hut
(mit Erde)		<i>tinähong</i>		In einer Grube wird ein Reisig-
(den Kopf)		<i>tutipe</i>		feuer gemacht und auf ihm
(mit Blättern)				Steine erhitzt, hierauf d. Feuer
				entfernt, Brotfrüchte u. A. auf
				die heißen Steine gelegt und
				mit Blättern bedeckt; nach
				$\frac{1}{2}$ Stunde sind sie gar.
bedienen		<i>séthé</i>		(<i>servirse</i>)
(sich)		<i>séthén - máisa</i>		<i>ti gudilaje</i> : es ist nicht nöthig
bedürfen		<i>guáitäläje</i>		<i>kinimplido</i> (<i>cumplir</i>): Erfüllung
beeifern	(sich)	<i>na' kinimplido</i>		(<i>heredar</i>)
beerben		<i>nagáitökä</i>		
		<i>herédä</i>		
beendigen		<i>mágo</i>		
		<i>nafágo</i>		
		<i>nafunhájan</i>		
		<i>hoko(g)</i>		
(Alles aufzehren)		<i>lätchai</i>		
beerdigen		<i>káfo(t)</i>		
		<i>oddäe</i>		
Befehl		<i>ó(t)den</i>		(<i>orden</i>); einen Befehl ausrichten:
				<i>sangäne</i>
		<i>tinágo</i>		<i>tágo</i>
		<i>ginágan</i>		
		<i>minánda</i>		(<i>mandar</i>)
befehlen		<i>mánda</i>		
		<i>tágo</i>		
		<i>gágan</i>		
		<i>na'faténas</i>		
		<i>nahane</i>		
befestigen		<i>na'méton</i>		<i>méton</i> : fest
befinden (örtl.: sich)		<i>gaige</i>		<i>gi Iuta gaige benado</i> : in Rota
				sind Hirsche
		<i>úlat</i>		<i>gi Tinian gaige (úlat) guaka</i> : in
				Tinian ist Rindvieh
(gesundheitl.: gut)		<i>hómlo</i>		
(schlecht)		<i>malángo</i>		
befreien (loslassen)		<i>púlā</i>		
		<i>sótā</i>		(<i>soltar</i>)
(allg.)		<i>na'libre</i>		(<i>libre</i>)
befriedigen		<i>namágof</i>		<i>mágof</i> : froh
begabt		<i>méh(e)nálong</i>		
begegnen	(Jmd.)	<i>umásōdā</i>		<i>sōdā</i> : finden; also: sich finden
begierig		<i>mááhō</i>		= durstig

beginnen	<i>tutáhon</i>	
begreifen	<i>tángo</i>	
begrüssen	<i>salúdá</i>	(<i>sahudar</i>)
(ehrfürchtig)	<i>na' húlō</i>	(vielleicht von <i>jurar</i> : schwören. also: d. Treueid leisten komm!); wohl v. <i>úlō</i> oder v. <i>húlō</i> : Kopf, also: den Kopf neigen
	<i>nōuē</i>	(veraltet)
begünstigen	<i>faborese</i>	(<i>favorecer</i>)
bei: bleibe bei mir	<i>sagagijaguaho</i>	
Bein	<i>pie(t)na</i>	(<i>pierna</i>)
beischlafen (ehelich)	<i>umátchagai</i>	
(ausserehelich)	<i>legto(g)</i>	
beissen	<i>áka</i>	
bejahen	<i>na' jū(t)yme</i>	(<i>firme</i>)
	<i>hunggúo</i>	<i>hunggan</i> : ja
bekannt	<i>átungo</i>	
Bekanntmachung	<i>snianganjáihun</i>	vgl. <i>sanganjáihun</i>
Bekassine	<i>dolile</i>	
beklagen (sich)	<i>kuméha</i>	(<i>quejarse</i>)
	<i>umaiai</i>	<i>ai! au! o!</i>
	<i>umūgong</i>	
bekleiden	<i>minagágo</i>	<i>magágo</i> : Kleidung
	<i>nabéste</i>	(<i>vestire</i>)
bekommen	<i>tchá(h)e lau</i>	
beladen	<i>umá</i>	
belagern	<i>kóllat</i>	(<i>córral</i>)
Belagerung	<i>kinéllat</i>	
belehren	<i>fanāgue</i>	
	<i>na' tungo</i>	
beleidigen	<i>isāgue</i>	<i>ísau</i> : Sünde
	<i>na' búbō</i>	
Beleuchtung	<i>inína</i>	
belohnen	<i>apáse</i>	(v. <i>apaciguar</i> ?)
Belohnung	<i>ápas</i>	
bemitleiden	<i>gaiāse</i>	vgl. bedauern
bemühen (sich)	<i>na' prinektūrā</i>	
benachrichten	<i>na' matungo</i>	
beneiden	<i>lājo</i>	
benennen	<i>na' fanāan</i>	<i>naán</i> : Name
berauben	<i>sakáiguan</i>	(<i>saquear</i>) <i>sake</i> : stehlen
bereit	<i>guse</i>	
	<i>liso</i>	(<i>liso</i>)
bereitmachen	<i>na' listo</i>	
bereuen	<i>manio(d)so(t)</i>	
Berg	<i>ógso</i>	
Berggipfel	<i>hilo - ógso</i>	

beruhigen	<i>ma' matkilo</i>	<i>matkilo</i> : ruhig (vielleicht v. <i>tranquilo</i>)
berühren	<i>pátcha</i>	
beschädigen	<i>nyūlang</i> <i>na' lāmen</i> <i>na' sisitan</i> <i>na' tūlājē</i>	eine Wunde aufreissen
beschuldigen	<i>atchāka</i> <i>na' ōson</i> <i>só(g)ne</i> <i>fādila</i>	<i>tailaje</i> : schlecht
Beschuldigung	<i>fināāila</i>	
besiegen	<i>aniau</i> <i>gānā</i> <i>bēnce</i>	(<i>ganar</i>) (<i>vencer</i>)
besitzen	<i>guāha, gumudha</i> <i>gāiējō, gumāiējō</i> <i>gāiga</i>	
bestätigen	<i>na' magāhe(t)</i>	<i>magāhet</i> : wahr
besteigen	<i>kahūlo</i>	
bestimmt	<i>presiso</i> <i>fiho</i>	(<i>preciso</i>) (<i>fijo</i>)
bestimmen	<i>nahāne</i> <i>pōlō</i>	(<i>poner?</i>)
bestrafen	<i>kastīga</i> <i>sāpit</i>	(<i>castigar</i>)
Betel	(-nuss) <i>pūguā</i> (-blatt) <i>popūlo</i> (-kalk) <i>āfo(g)</i>	
beten	<i>tai tai, manditai</i> <i>tājūjū(t)</i>	= lesen
beten für (Jmd.)	<i>tai tāje</i>	
betrachten	(ansehen) <i>njūnjā</i> (erwägen) <i>konsidéra</i> <i>kontémpla</i>	(<i>considerar</i>) (<i>contemplan</i>)
betrinken (sich)	<i>bumalātcho</i>	(<i>borrachō</i>)
betrüben (Jmd.)	<i>na' mahālang</i>	
betrügen	<i>dāge</i>	
bevor	<i>nāja</i>	(alt); (<i>antes de</i>)
bewachen	<i>arlāhē</i> <i>pūlau</i>	
bewässern	<i>riégā</i> <i>na' fōtgon</i> <i>na' māsmāi</i>	(<i>regar</i>) <i>fōtgon</i> : feucht bes. Kalk löschen (<i>māsmāi</i>); aber auch allgemein

bewege	(etwas)	<i>na'kámden</i>
	(sich)	<i>kalámden</i>
beweisen		<i>tchage</i>
bewohnt		<i>másaga</i>
bewundern		<i>mánman</i>
bezahlen		<i>apáse</i>
Bezahlung		<i>apas</i>
bezeichnen		<i>mátka</i>
bezeugen		<i>testigúje</i>
biegen		<i>dóblá</i>
biegsam		<i>njábá</i>
	(schwank)	<i>njáuhan</i>
	(gebogen)	<i>guá'om</i>
Bier		<i>sébésa</i>
billig		<i>baráto</i>
billigen		<i>túná</i>
binden (an-)		<i>góte</i>
	(zusammen)	<i>na'ágötě</i>
bis		<i>ásta</i>
		<i>jā, nu</i>
bitten		<i>gágyau</i>
bitter		<i>maláe(t)</i>
blasen		
	(Wind machen)	<i>mangguaije</i>
blas		<i>tchúpon</i>
		<i>hipáto</i>
Blatt		<i>hāgon</i>
		<i>óhas</i>
Blattern		<i>be(t)guélas</i>
blau		<i>asú(t)</i>
bleiben		<i>sāgā, sūmāgā</i>
blind		<i>bátche(t)</i>
Blindheit		<i>bindátche(t)</i>
blitz		<i>lám lam</i>
blitzen		<i>lumámlam</i>
blödsinnig		<i>ālangā</i>
blühen		<i>manflōres</i>
Blume		<i>flōres</i>
blut		<i>hāgā</i>
bluten		<i>māhāgā</i>
blutig		<i>māhāgā</i>
		<i>mēhēgā</i>
blutüberströmt		<i>kāhāgā</i>
Boden		<i>ód'da, i éd'da</i>
boot		<i>galáite</i>

vgl. *kámden*: quer

= versuchen
(Pass.) v. *sāga*

(v. *apaciguar*?)

(*marcar*)

(*testigo*)

(*doblar*)

(*cerveza*)

(*barato*)

vgl. *túnas*: richtig

(*hasta*) *ásta i taloáne*: bis Mittag
nāngga ja (nu) humaila: warte,
bis ich komme

manglo: Wind; *guaije*: blasen

(*hepatico*)

(*hija*)

(*viruelas*)

(*azul*)

(*flor*)

Bohne	<i>ābas</i>	
Bohrer	<i>barēnā</i>	(<i>barrena</i>)
bohren	<i>tālādrā</i>	(<i>taladrar</i>)
(e. Loch machen)	<i>dūlo(g)</i>	
borgen	<i>ājau</i>	
(an-)	<i>umājau</i>	
(weg-)	<i>uājau</i>	
böse	<i>kamden</i> Plur. <i>mangāmden</i>	
Bote	<i>tāgo</i>	= sagen lassen
Brandung	<i>nāpō</i>	
braten	<i>tūnō</i>	
Braten	<i>tinūnō</i>	
Bratspiess	<i>āsādō(t)</i>	(<i>asador</i>)
brechen		
(Stock, Knochen)	<i>hūlo(k)</i>	
(Topf)	<i>pōka</i>	
(sich übergeben)	<i>mūtā</i>	
breit	<i>māguag</i>	
brennen (ein Haus)	<i>hānun</i>	<i>hānun!</i> es brennt! Feuer!
Brennholz	<i>hāio</i>	f. <i>tronkon-hāio</i> : Baum
Brett	<i>tāblā</i>	(<i>tabla</i>)
Brief	<i>tinige</i>	<i>tāge</i> : schreiben
	<i>kāt ta</i>	(<i>carta</i>)
bringen	<i>tchūle</i>	
	<i>ātō</i>	
	<i>āgon</i>	
Brot (d. h. gekochter Taro)		
Brotfrucht	<i>lenai</i>	(<i>rima</i>) <i>ēlenai</i> : Brotfrucht suchen
Brotkorb (Wegzehrung)	<i>téngguang</i>	
Brücke	<i>tōlai, i tīlai</i>	
Bruder	<i>tchālo-lāhe</i>	<i>lāhe</i> : männlich
	Plur. <i>manjālo</i>	
brummen	<i>gónggong</i>	
	<i>ūnūmūmū</i>	
Brunnen	<i>tāpō, i tīpō</i>	dagegen: <i>tūpō, i tīpō</i> : Zuckerrohr; <i>tūbō, i tībō</i> : Rohr, Lampencylinder (span.: <i>tubo</i>)
Brust	<i>hāuf</i>	
(weibl.)	<i>sūsū, i sīsū</i>	
brüten	<i>kumolēka</i>	<i>i mano(k) kulēka</i> : die Henne brütet
	<i>mamulākes</i>	
	<i>mapulākes</i>	
bunt	<i>gaikōlō(t)</i>	(<i>color</i>)

Buschmesser (hiesiges) (der Tagalen)	<i>matchéte</i> <i>bōtō</i>	(<i>machete</i>)
Butter	<i>mantikija</i>	(<i>mantequilla</i>)
C.		
Chamorro-Sprache	<i>finuhja</i>	<i>hja</i> : Osten; vgl. <i>finulāgo</i> : span. Sprache; <i>lāgo</i> : Westen
christlich, Christ	<i>kilistiānō</i> , Plur. <i>mangilisiāno</i>	(<i>cristiano</i>)
D.		
Dach (Bedeckung)	<i>átōf</i> <i>hígai</i>	die geflochtenen Palmblätter zur Bedachung
daher	<i>sā, nai</i> <i>já, ājo-ná</i> <i>pot-énau</i>	
damit	<i>para</i>	(<i>para</i>); <i>husangāne hau taiguine, para ontongo</i> : ich sage dir das, damit du es weißt; <i>husangāne hau taiguine, para tchamo fumatitinas tālo</i> : ich sage dir das, damit du es nicht wieder thust
Dämmerung (Morgen-)	<i>kānamánana</i>	
Dampf (auch Rauch) (Nebel)	<i>mināgap</i> <i>āsō</i> <i>āsgon</i>	
dankbar	<i>magaum-hinālum</i>	vgl. <i>hālum</i> : innerlich
danken	<i>agradēse</i>	(<i>agradecer</i>)
dann (nachher)	<i>lāmōna</i>	
das (Art. u. Rel.)	<i>ī</i>	
Dauer	<i>ināmam</i> <i>mināo(k)</i>	
dauern	<i>māo(k)</i>	
dein (Besitz un- lebter Dinge) (Bes. v. Thieren)	<i>ijōmo</i> <i>gāmo</i>	<i>ijōmo na sāsā</i> : dein Messer = <i>sāsā'mo</i> (vgl. <i>ga'ga'</i> : Thier); <i>gāmo na kabāju</i> : dein Pferd = <i>kabajāmo</i> (als Nachsilbe); <i>tatāmo</i> : dein Vater
(allg.)	<i>-mo</i>	
denken	<i>hāssō</i>	

dennoch	<i>sin embá(t)ko lau</i>	(<i>sin embargo</i>) <i>lau ti onfatnas</i> : dennoch hat du es nicht gethan vor Personenbezeichnungen. Nom., Gen., Acc.: <i>si</i> ; Dat. Abl.: <i>as</i> oder <i>as si</i> <i>máno i tautau, já este gualonís</i> : wo (ist) der Mann, dem dieses Feld (gehört, ausge- drückt durch <i>-ía</i> : sein)
der (Art. u. Rel.)	<i>i</i>	
(Rel.)	<i>guá, háie, já</i>	
deren	<i>ginéáijjo siha</i>	
dessen	<i>ginéáijjo</i>	= Eigenthum
dick	<i>kátátá</i> <i>lódo</i> <i>jómok</i>	= kurz = massig, auch v. Sachen = fett; nur v. Lebewesen
die (Art. u. Rel., Sing.)	<i>i</i>	
(Plur.)	<i>ĩ - siha</i>	
(Rel.)	<i>háie, háie-siha</i>	
Dieb	<i>ántaja(k)</i> <i>sáke</i> ; Plur.: <i>manjake</i>	(<i>saquear</i>) vgl. <i>tágo</i> : befehlen (<i>martes</i>)
Diener (Hausjunge)	<i>tentágo</i>	(<i>este</i>) <i>este na guáka</i> : dieses Rind
Dienstag	<i>má(t)es</i>	<i>ajin na léblo</i> : dieses Buch
dieser, -e, -s	<i>éste</i> <i>ajin</i>	(nur am Schluss); <i>tautau ini</i> : dies ist ein Mann
(dies)	<i>mĩ</i>	
diesseits	<i>gíve-ájin</i> <i>gi mágin</i> <i>na etchóngnia</i>	vgl. <i>etchóngnia</i> : jenseits
Donner	<i>húlō i hílō</i>	
Donnerstag	<i>huébes</i>	(<i>jueves</i>)
Donnerwetter!	<i>karámba! kardkot!</i>	(<i>caramba, carajo</i>)
doppelt	<i>dóble, i débile</i>	(<i>doble</i>)
Dorf	<i>sóngsong, i singsong</i>	
dort	<i>guíhē</i>	dort ist: <i>éstaguĩ</i>
dorther	<i>máge</i> <i>gíne ájo máge</i>	<i>tchúle máge</i> : bringe her
dorthin	<i>guáto</i>	
Drachenspiel	<i>pápálóte</i>	(<i>papacote</i>)
draussen	<i>san hijung, gi hijung</i>	
drehen (am Seil)	<i>tchafíle(g)</i>	
(einen rund. Gegenstand)	<i>nakíligō</i>	
(wenden)	<i>légle(g)</i> <i>bírá</i>	

drei (v. Sachen)	<i>tũlo</i>	
(v. Personen)	<i>tato</i>	
dreissig	<i>tũlõ nga mao(t)not</i>	
dreist	<i>taidniau</i>	<i>tai</i> : nicht; <i>aniau</i> : Furcht
dreizehn	<i>fũa - tũlõ</i>	
dritte	<i>tinate</i>	(Guam)
	<i>turgũjai</i>	(Rota)
drohen	<i>faaniague</i>	= ängstigen
	<i>na'madniau</i>	<i>na'</i> : machen; <i>madniau</i> : fürchten
Drohung	<i>finaniague</i>	
Drossel	<i>sālẽ</i>	
drüben	<i>gi otro banda</i>	
drücken	<i>hõniõ</i>	
(nach unten)		
(quetschen)	<i>matchiget</i>	
(aus)	<i>hũgum, fũgõ</i>	(jugo)
du	<i>hãgo, hao</i>	<i>hãgo mauleg</i> = <i>mauleg hao</i> : du bist gut
(Conj.-Vorsilbe)	<i>on-</i>	<i>hãgo onliẽ</i> : du siehst
dulden (zulassen)	<i>õsgẽ</i>	
(leiden)	<i>sũngon</i>	
dumm	<i>tchũot</i>	dagegen: <i>bãbã</i> : öffnen; <i>bã'ba'</i> : durchprügeln
	<i>bãbã</i>	= blödsinnig
Dummheit	<i>ãlangã</i>	
	<i>binãbã</i>	
	<i>inãlãnga</i>	
dumpf	<i>tãnga</i>	= taub
	<i>ũdõ</i>	= stumm
Dünger (v. Thier allgemein)	<i>tãke gã'gã'</i>	
(v. Rind)	<i>tãke guãka</i>	
(v. Pferd)	<i>tãke kabãju</i>	
dunkel	<i>hõmhõm</i>	
dunkeln	<i>mãtchum</i>	= die Sonne geht unter
dünn	<i>dãlãlãĩ, dimãlãlãĩ</i>	
Dünung	<i>lãnga(g)</i>	
durch	<i>pot</i>	(por); <i>pot este na medida</i> : durch dieses Mittel
durchprügeln	<i>sãpit</i>	
(allgemein)		
(mit der Hand)	<i>patmãlã</i>	(palmada)
(mit der Faust)	<i>dõmõ</i>	
(mit e. Stock)	<i>pãnag</i>	
(mit e. Strick)	<i>sãulag</i>	
(d. Hint. hauen)	<i>bã'bã</i>	

durchsichtig	<i>ndauau</i>
(z. B. Wasser)	
(durchlöchert)	<i>ngũlo</i>
dürfen	<i>gaisisiniä</i>
dürr	<i>ánglo</i>
	<i>maláju</i>
Durst	<i>mináhò</i>
dürsten, durstig	<i>māáhò</i>

E.

eben	(jetzt)	<i>págo</i>
	(glatt)	<i>máh'los</i>
	(horizontal)	<i>jānō</i>
Ebene		<i>jīnāno</i>
echt		<i>magáhe(t)</i>
Ehe		<i>imāsāguā</i>
ehemals		<i>nāja</i>
Ehre, ehren		<i>ōnrā</i>
ehren		<i>na'hulō</i>
ehrlich		<i>gāsgas</i>
		<i>māgáhe(t)</i>
Ei		<i>tchādā</i>
Eidechse (die blau-		<i>guahē(g)</i>
schwänzige)		
(Gecko)		<i>āsās</i>
Eifer		<i>minatātuga</i>
		<i>prinēkūrā</i>
eifersüchtig		<i>ég gō</i>
eifrig		<i>matātuga</i>
		<i>gaumēja(g)</i>
		<i>jōtūhē</i>
eigentlich		<i>mōhūn</i>
Eigenthum		<i>ginēāirjo</i>
eilen, eilend		<i>sōhējau</i>
		<i>tchādē(g)</i>
ein [Zahlwort]		<i>hātcha</i>
	(v. Sachen)	
	(v. Personen)	<i>hātītip</i>
[Artikel]		<i>un</i>
einander		<i>uno jan ōtro</i>
einfältig		<i>ālangā</i>
Eingeständniss		<i>minagáhe(t)</i>
eingestehen		<i>magáhe(t)</i>
Eingeweide		<i>tīlipās</i>

= Loch
vgl. *sinia*: können

= trübselig

(llano)

dagegen: *imāsāguā*: Heirath

(honra)
(v. jurar?)

(procurar)

= muthig
= neugierig
= geizig

sinia mōhūn onfatchótcho dídidi:
du könntest eigentlich etwas
arbeiten

(un)

= aufrichtig
(tripas)

ingiessen	<i>nāje</i>	
einig	<i>pārēhō</i>	(<i>parejo</i>)
einige	<i>umāja</i> <i>mamālo</i>	(Plur.v. <i>pālo</i>); <i>mamālo na palūma</i> : einige Tauben (<i>cualquier</i>)
Einigkeit	<i>kuatkieraha</i> <i>pinarēho</i> <i>ināja</i>	
einkleiden	<i>na minagdgo</i>	
einladen (zu Gast)	<i>numāndsāgā</i>	vgl. <i>sāgā</i> : bleiben
einnachen (Brot- frucht)	<i>būlan</i>	In einer Grube werden die ge- schälten Früchte auf Bana- nenblätter gelegt, mit Blättern bedeckt und mit Steinen be- schwert. Die übelriechende Speise ist nach einigen Mo- naten vergoren und fertig.
einmal	<i>pagohā</i>	
einrichten	<i>na tūnas</i>	
einsalzen	<i>āsne</i>	
einsam	<i>māisā</i>	
einsperren	<i>pōngle</i>	(<i>poner-lo</i>)
einträchtig	<i>pumarēho</i> <i>gumātchōn</i>	(<i>parejo</i>)
einverstanden	<i>mūtō</i>	
Einwanderer	<i>pāgotdutau</i> <i>tautau humūjung</i>	<i>pāgo</i> : heute; <i>tautau</i> : Mann <i>humūjung</i> : hinausgehen
einwickeln (einrollen)	<i>afūjo(t)</i> <i>tāhele(g)</i> <i>balūtān</i>	
einwilligen	<i>ōsgē</i>	
einzäunen	<i>kōllat</i>	(<i>corral</i>)
Eisen	<i>lūlo(g), i lilo(g)</i>	
eitel	<i>banidōso</i>	(<i>vanidoso</i>)
ekelhaft	<i>nāmāsū</i>	
Elend	<i>pineble</i>	(<i>poble</i>)
Eltern (Vorfahren)	<i>manjānia, Sing.sāina</i>	
empfangen	<i>tchāhēlau</i>	
empfinden	<i>bēnite</i>	
Ende	<i>fināgpō, hōko(g)</i>	
endigen	<i>nafāgpō</i> <i>nafunhājan</i>	
endlich	<i>pot ūttimō</i>	(<i>por ultimo</i>)
eng	<i>māijut</i>	
(gedrängt voll)	<i>manātchiget</i>	vgl. <i>matchiget</i> : drücken
Engel	<i>ānhē(t)</i>	(<i>angel</i>)

entbehren	<i>hásan, humásan</i>	vgl. <i>taia</i> : nichts
entdecken	<i>tumdia</i>	
Ente	<i>sôdđ</i>	
entfernen (sich)	<i>ngángā</i>	vgl. <i>tchāgō</i>
(hinter sich lassen)	<i>tchumāgō</i>	
Entfernung	<i>dingo</i>	
enthalten (fassen)	<i>tchināgō</i>	
enthaltssam	<i>umómlat</i>	vgl. <i>tchōmā</i> : verhindern
entkernen (Mais)	<i>matchōmā</i>	
entlassen (Jmd.)	<i>gūgon</i>	
	<i>sūgon</i>	vgl. <i>hānau</i> : fortgehen
entlaufen	<i>na' hānau</i>	
entschuldigen	<i>malāgō</i>	
entsetzlich	<i>asē</i>	vgl. <i>māniau</i> : fürchten
entstehen	<i>na' māniau</i>	vgl. <i>hījung</i> : heraus
entweder — oder	<i>humūjung</i>	<i>māmaigo pat bumábaila</i> : entw.
	<i>pát-pát</i>	schlafen sie, oder sie tanzen;
		<i>an ti māmaigo, bumábaila</i> : wenn
		sie nicht schlafen, tanzen sie
		<i>hāle</i>
entwurzelbar	<i>hañon</i>	vgl. <i>hūlo(k)</i> : zerbrechen
entzwei (Knochen)	<i>māh(e)lo(k)</i>	
Stock)		
(Gefäß)	<i>māfa(k)</i>	
(zerstört)	<i>majūlang</i>	vgl. <i>njūlang</i> : beschädigen
er	<i>guia</i>	
(Conjug.-Vorsilbe)	<i>ū-, ha-</i>	
erben	<i>herédā</i>	(<i>heredar</i>)
	<i>na' gaitōkā</i>	
Erdbeben	<i>lénau</i>	
Erde (als Planet,	<i>tānō</i>	
Grundstück, Insel)		
(Boden, Staub)	<i>ód'da, i ed'da</i>	(<i>suceder</i>)
ereignen	<i>sūsédē</i>	= wissen
erfahren (Verb.)	<i>tūngo</i>	
(Adj.)	<i>fājī</i>	
ergreifen	<i>gū ot</i>	
	<i>tākā</i>	
erhängen (sich)	<i>niāka māisague</i>	vgl. <i>hómlo</i> : gesund
erholen (sich v. e.	<i>humóhomlo</i>	
Krankheit)		
erhöht	<i>na'lōka</i>	<i>hulo</i>
erhöhen	<i>nalathilo</i>	= denken
erinnern (sich)	<i>hásso</i>	(<i>fresco</i>)
erkälten (sich)	<i>uméfresko</i>	(<i>resfriado</i>)
	<i>rumésfriau</i>	
	<i>mumāning</i>	

Erkältung	<i>resfriáu</i>	
erkennen	<i>mānūng</i>	
erkundigen (sich)	<i>rekonōse</i>	(<i>reconocer</i>)
erlangen	<i>kētungo</i>	
erlauben	<i>konsige</i>	(<i>conseguir</i>)
	<i>konsiente</i>	(<i>consentir</i>)
	<i>pe(t)mīte</i>	(<i>permitir</i>)
	<i>ōsge</i>	
Erlaubniss	<i>hōngge</i>	= zugehen, glauben
erleuchten	<i>lisēsia</i>	(<i>licencia</i>)
ermahnen	<i>īna</i>	vgl. <i>īna</i> : Beleuchtung
	<i>pāgat, samāgat</i>	
	<i>āgang, āgānge</i>	= herbeirufen, citiren
	<i>komsēha</i>	(<i>aconsejar</i>)
Ermahnung	<i>pināgat</i>	
ermässigen	<i>na' tūno(g)</i>	<i>tūno(g)</i> : herabkommen
	<i>na' lātpāpā</i>	<i>lātpāpā</i>
ermuthigen	<i>anīmā</i>	(<i>animar</i>)
ernst	<i>na' ndāniau</i>	vgl. <i>ndāniau</i> : fürchten
Ernte	<i>kinēkō</i>	
Erntemann	<i>kīkoko</i>	
ernten	<i>kōkō</i>	
erröthen	<i>naagāga</i>	
erscheinen		<i>agāga</i>
(in der Ferne)	<i>āno(k)</i>	
(vor Gericht)	<i>fāto</i>	
erschrecken (Jmd.)	<i>hōngāng</i>	
	<i>na' lūhan</i>	(<i>Rota</i>)
(selbst)	<i>māh'ngang</i>	= Schreck
	<i>lūhan</i>	(<i>Rota</i>); = Schreck
Erste (allgemein)	<i>hasūjai, primēr</i>	<i>i primēr haāne</i> : der erste Tag
insbesondere:		
(der Erstgeborne)	<i>fenēna</i>	
(d. Vorangehende)	<i>mōfona, i mēfona</i>	
ertrinken	<i>māmos</i>	
ertränken	<i>lūmos</i>	
erwägen	<i>konsidērā</i>	(<i>considerar</i>)
	<i>kontēmplā</i>	(<i>contemplar</i>)
Erwartung	<i>nināngga</i>	vgl. <i>nāngga</i> : warten
es	<i>guā</i>	
(Conj.-Vorsilbe)	<i>ū-</i>	
Esel	<i>būliko</i>	(<i>burro</i>)
essen	<i>tchō'tchō', kāno</i>	
Esser	<i>kākano</i>	
Essen	<i>nengkano</i>	
etwa	<i>kāna, būente</i>	<i>kānaparcho</i> : etwa dasselbe, ähnlich

etwas	<i>háfa, hináfa</i>
euch	<i>guáha</i>
euer (Besitz un- belebter Dinge)	<i>hámio</i>
(Bes. v. Thieren)	<i>ijonmío</i>
(Bes. allgemein)	<i>ga'mío</i>
	<i>-míjo</i>

F.

Fächer	<i>gôha, i géha</i>
fähig	<i>na'stúia</i>
fahren	<i>kinarêta</i>
Fall (Sturz)	<i>maudai gi karêta</i>
Falle	<i>pinêdung</i>
fallen	<i>binásna(g)</i>
	<i>ôküdô</i>
fallen	<i>pôdung</i>
falsch (gefälscht)	<i>básna(g)</i>
(unrichtig)	<i>ûto(t)</i>
	<i>fátso</i>
	<i>taininasstúia</i>

(trügerisch)

dâkun

Falschheit	<i>dindkun</i>
Familie	<i>dinâge</i>
Farbe (Farbstoff)	<i>familia</i>
(Färbung)	<i>pintûra</i>
färben	<i>kolôt</i>
Färber	<i>tûmô</i>
fassen (enthalten)	<i>títumô</i>
fasten	<i>umómlat</i>
faul (träge)	<i>ajûna(t), umajûna(t)</i>
(verfault)	<i>gâgo</i>
	<i>podlilo</i>
	<i>mûitong</i>

Faulenzer

Faulheit

Faust

Feder (Schreib-)

(Vogel-)

njâting
ginûgo
panjite
plûma
pûlo, i pîlo

fegen

bâlê
lampâso
sâusau

= ihr

ijonmío na gûma: euer Haus
ga'mío na galâgo: euer Hund
tatamío, gumanío, galagomío

vgl. *súia*: können

(carreta)

maudai: reiten

(habásna)

= abschneiden

(falso); *salâpe fâtso*: falsches Geldvgl. *taia*: nicht; *súia*: können

(vielleicht aber auch v. span.

así, no es así: tai así)*un kâtta dâkun*: eine falscheNachricht; *un tautau dâkun*:

ein unzuverlässiger Mann

vgl. *dâge*: lügen

(familia)

(pintûra)

(color)

= gerben

= Gerber

i botêja omlat un litro

(ayunar)

(podrido)

vgl. *njanjâting*: lahm

(phuma)

= Haar; *pûlon mâno(k)*: Hühner-feder; *i pûlon palûmâ*: die

Taubenfeder

(barrer); dagegen *bâlê*: kosten

(lampazo)

fehlen (mangeln)	<i>taia</i>	<i>taia hānum</i> : es ist kein Wasser da (<i>faltar</i>)
Fehler	<i>fätta</i>	
Fehler machen	<i>linátche</i>	
feige	<i>látche</i>	
	<i>kokániau</i>	vgl. <i>máaniau</i> : fürchten
	<i>dange</i>	
Feigheit	<i>kimekániau</i>	
	<i>dindange</i>	
fein	<i>fino</i>	(<i>fino</i>)
Feind	<i>hātchātliē</i>	vgl. <i>tchatlie</i> : hassen
Feindschaft	<i>üiātchātliē</i>	
Feld (Pflanzung)	<i>guālō</i>	
Feldarbeit	<i>tché'tcho'-guālō</i>	
Fell	<i>lāsas</i>	= Haut
Fels	<i>átcho</i>	= Stein
Fenster	<i>bentāna</i>	(<i>ventana</i>)
	<i>fanelāguan</i>	vgl. <i>lagua</i> : Netz
fern	<i>tchāgō</i>	
Ferne	<i>tchināgō</i>	
ferner	<i>lōkuē</i>	
fertig	<i>hōko(g)</i>	= Ende
	<i>monājōn</i>	
	<i>magpo</i>	
fesselbar	<i>talōn</i>	<i>tāli</i>
fest	<i>fitme</i>	(<i>firme</i>)
	<i>méton</i>	
(unbeweglich in der Erde)	<i>māfnot</i>	
festhalten	<i>gōte, guōt</i>	= anbinden
	<i>pāālang</i>	
festsetzen (Termin)	<i>na' hāne</i>	vgl. <i>haāne</i> : Tag
Festtag	<i>gūpo(t), i gūpo(t)</i>	
tett	<i>jōmu(g)</i>	= dick
feucht	<i>fōtgon, fofōtgon</i>	
	<i>māgem</i>	
Feuchtigkeit	<i>finēfōtgon</i>	
	<i>mināgem</i>	
Feuer	<i>guāfe</i>	Feuer! <i>hānun</i>
Fieber	<i>kalentūrā</i>	(<i>calentura</i>)
finden	<i>sōdā</i>	
Finger	<i>kālulot</i>	
Fingerhut	<i>dōda(k), i dēdak</i>	(<i>dedal</i>)
finster	<i>hómhom</i>	
Fisch	<i>guāhan</i>	
fischen	<i>puméskā</i>	(<i>pescar</i>)
	<i>éguāhan, umēguāhan</i>	
	<i>sumēbek</i>	(<i>Rota</i>)

fischen	<i>atūpa(t)</i>	Eine besondere Art des Fischen: auf dem Grunde des Meeres ruht die Reuse; in ihr ein runder Stein (<i>átcho-atūpat</i>), auf welchem eine halbe Kokos- schale, mehrfach durchlöchert, befestigt ist, die den Köder (zerstossene Kokosnuss) ent- hält, welcher durch die Löcher austritt und die Fische in den Korb lockt.
Fischer	<i>peskadó(t)</i>	(<i>pescador</i>)
Fischreuse	<i>nāsā</i> <i>gīgan</i>	
flach	<i>jānō</i> <i>tumoto</i>	(<i>llano</i>)
Fläche	<i>jinānō</i>	
Flamme	<i>manjila</i>	
Flasche	<i>botējā</i>	(<i>botella</i>)
Flaschen- (Glas-) Scherben	<i>redōma</i>	(<i>redoma</i>)
Flaschenstöpsel	<i>sōngsong, i singsong</i>	= Dorf
flechten	<i>fīla(g)</i> <i>tūfo(g)</i>	= weben
Flechter	<i>fīflag, Plur. maní- filag</i>	
Fledermaus (kleine)	<i>pājésjes</i>	
(flieg. Hund)	<i>fāniē</i>	
Fleisch	<i>kā(t)ne</i>	(<i>carne</i>)
Fleiss	<i>i nī sūne</i>	
flässig	<i>manusūne</i> <i>manhūla(t)</i>	
(flink)	<i>makalāmia</i>	
flicken	<i>lemēnda</i>	(<i>remendar</i>)
Fliege	<i>lālo</i>	
fliegen	<i>gīpo, gumūpo</i>	vgl. <i>gāga' na gumūgupo</i> : Vogel
fliehen	<i>malāgo</i>	
— u. sich verbergen	<i>umāto(g)</i>	
fliessen	<i>tumūtuno(g)</i>	vgl. <i>tūno(g)</i> : herabkommen
flink	<i>makalāmia</i>	
Floh	<i>pōtgas, i pétgas</i>	(<i>pulga</i>)
Floss	<i>bātsa</i>	(<i>balsa</i>); vgl. <i>bātsala</i> : schleifen
Flucht	<i>minālāgo</i>	
Flügel	<i>pāpā</i>	
Fluss	<i>sādo(k)</i>	
Flussbecken	<i>mātanhānum</i>	<i>mātā</i> : Auge; <i>hanum</i> : Wasser

flüssig		<i>māmāhānum</i>	
flüstern		<i>umanjāngūn</i>	
folgen	(ver-)	<i>dūlalak, dūlalāke, dālalak</i>	
		<i>tātje, sige, tātē, tumāte, manāte</i>	(seguir)
	(gehörchen)	<i>osge</i>	
folgsam		<i>ōsgon</i>	
fordern (Geld ein- einziehen)		<i>kōblā</i>	(cobrar)
fortgehen		<i>hānau, humānau</i>	
(nur in 3. Pers.)		<i>māpos</i>	<i>māpos i halúo: der Hai ist fort</i>
Frage		<i>finaisen</i>	
fragen		<i>fāisen</i>	
	(verhören)	<i>faise(g)nāne</i>	
Frau		<i>palauan; Plur. fama- lauan u. famagúon</i>	im Plur. auch = Schulkinder beiderlei Geschlechts vgl. <i>mamdhelau</i> : sich schämen
frech		<i>taimamāh(e)lau</i>	
frei		<i>malūlo(g)</i>	
freigebig		<i>gēftau</i>	
Freitag		<i>biētues</i>	(viernes)
fremd		<i>humūjung</i>	vgl. <i>san hījung</i> : draussen
Fremdling		<i>tautau hūjung</i>	
	(Europäer)	<i>tautau gi lāgo</i>	= Mann aus dem Westen; that- sächlich kamen aber die ersten Europäer, Magalhães 1521 und später die Mission 1667, aus d. Osten, letztere aus Mexico. Deutet das auf einen früheren Verkehr mit Asien?
	(Caroliner)	<i>tautau gi pālau</i>	
Freude		<i>mināgof</i>	
freuen	(sich)	<i>mumāgof</i>	vgl. <i>māgof</i> : froh
Freund		<i>ābo(g)</i>	
		<i>amīgo</i>	(amigo)
freundlich		<i>magoflāmen</i>	
Freundschaft		<i>inagoflīe</i>	<i>gof</i> : gern; <i>līe</i> : schon
Friede		<i>minā`gong</i>	
friedfertig		<i>mā`gong</i>	
Friedhof		<i>sementējō</i>	(cementerio)
frieren		<i>manengheng</i>	= kalt
		<i>fūgō</i>	dagegen <i>fūgō</i> : Saft
frisch		<i>pāgo</i>	= heute
(jung v. Blättern u. Früchten)		<i>pāgo-tchināle(k)</i>	vgl. <i>tchāle(k)</i> : lachen
froh		<i>māgof</i>	
fromm		<i>manīó(d)sot</i>	
		<i>debōto</i>	(devoto)

Frömmigkeit
Frucht

dinebôto
tinéktchā

vgl. *tóktcha*: die Lanze. Die Brotfrüchte werden mit einem langen Stock, der auch *tóktcha* heisst, abgestossen

frühe

táftaf
māgā

früher

nājā

Frühstück

amótso

(*almuerzo*); dagegen das Frühstück bereiten: *samamótso* (*sentir*)

fühlen (tasten)
(empfinden)

siénte
bēnité

füllen

na' būla

fünf

līma

der fünfte

iminasinko

līmejai

fünfzig

līma nga mao(t)not

für

pāra

Furcht

mināāniau

kinekāniau

mināaniau: Furcht, als Folge
mināāniau: Niederlage; *umāsagua*: Heirath, als Folge *umāsāgua*: Ehe

fürchten

māaniau

furchtlos

taiāniau

furchtsam

kōkaniau

Fuss

ādeng

Fussboden

sādge

vielleicht v. span. *sarga*: Weide, da der erhöhte Fussboden zuweilen heute noch aus Flechtwerk besteht

Fusssohle

fanygatchāan

Fussweg

kājēhon

füttern

na' tchō tchō

(*callejon*)

G.

gähnen

māgap

gar, reif

māsa

gar

(sogar)

āstā

Garten

hadīn

guétta

Gast

tuiautau, umeng-

gūma

Gatte

āsāguā

Gaukelei

salamānka

gebären

manjāgo

geben

nāē

Gebet

tinājūjūt

(*hasta*)

(*jardin*)

(*huerta*)

vgl. *finanidgo*, Geburt

gebildet (kundig)	<i>fāje</i> <i>méh'nalong</i>
(gelehrt)	<i>malāte</i>
(anständig)	<i>gāsgas</i>
Gebirge	<i>ogso</i>
gebogen	<i>guā'ōm</i>
geboren werden	<i>nēnē</i>
gebrauchen	<i>ūsā</i>
Geburt	<i>finaniāgo</i>
Geduld	<i>pasēnsia</i>
(im Leiden)	<i>siniŋgon</i>
geduldig	<i>sūngon, manjūngon</i>
Gefahr	<i>pelīgro</i>
gefallen	<i>guāia</i>
gefällig	<i>nāmāgof</i>
gefrässig	<i>golōso</i>
gegen	<i>jan</i>
gegenüber	<i>etehóngnia</i> <i>san ména</i>
Gegenwart	<i>gināige</i>
(anwesend)	<i>gāige, san ména</i>
(jetzt)	<i>pāgo</i>
gehen (marschieren)	<i>mamōka(t)</i>
(fortgehen)	<i>hānau, humānau</i>
(gehen nach)	<i>fālag</i>
gehören	<i>ōsge</i>
gehören	<i>gunaiijo</i>
gehörig	<i>ijon</i>
gehorsam	<i>ōsgon</i>
Gehorsam	<i>inēsge</i>
geil	<i>gaābale</i> <i>gāgau</i>
geizig	<i>lāg'ga</i> <i>interesāo</i> <i>jōtahe</i>
gelähmt	<i>njanjāting</i>
Geld	<i>sālāpe</i>
Geldbeutel	<i>botsijo</i>
gelehrt	<i>malāti</i>
gelten	<i>balnia</i>

un pātgon lāhe hagas nēnē: ein

Knabe wurde geboren

(*usar*)

vgl. *manjāgo*: gebären

(*paciencia*)

(*peligro*)

= fröhlich

(*goloso*)

i Chamorro manūmo jan i España: die Chamorro kämpften gegen die Spanier

= jenseits

= vorn

hufālag bodēga: ich gehe in den Keller

vgl. *gāiijo*: besitzen

este na tano ijon imperio: diese Insel gehört dem Reich

vgl. *ābale*: weibl. Geschlechtstheil

= verlangen

= neidisch

(*interesado*)

(*bolsillo*)

(*valer*) *kuan to balinia?* was kostet es?

gemäss	<i>pot</i>	<i>pot este na ot den</i> : gemäss dieser Verordnung
gemein (allgemein)	<i>ijon megai</i> <i>ijon láhájájan</i>	
(niedrig)	<i>áplatcha</i>	
Gemüse	<i>gólai</i>	
genug	<i>náhung, manáda</i>	(<i>básta</i> : es genügt); <i>basta hu-gando</i> , es ist genug gespielt = gerecht, richtig
gerade	<i>túnas</i>	
geräumig	<i>máguag</i> <i>manguáguag</i>	
gerben	<i>túmo</i>	= färben
gerbfähig	<i>tumújon</i>	
Gerber	<i>títúmo</i>	= Färber
gerecht	<i>túnas</i>	
Gerechtigkeit	<i>tinínas</i>	
Geschlechtstheil		
(männl.)	<i>láso</i>	= Schlinge (<i>lazo</i>)
(weibl.)	<i>ijón láhe</i> <i>ábale</i>	
geschwind	<i>ijon palauan</i> <i>sáhējau</i> <i>tchāde(k)</i> <i>tchālo</i>	
Geschwister		
Geschwulst, Ge-		
schwūr	<i>pó(g)pog, i pé(g)pog</i>	
Gesetz	<i>lái</i>	(<i>ley</i>)
Gespenst	<i>aníte</i>	
Geständniss	<i>minagáhet</i>	
gestehen	<i>magáhe(t)</i>	= aufrichtig
gestern	<i>nígap</i>	<i>n. gi égaan</i> : g. früh; <i>n. gi talaāne</i> : g. Mittag; <i>n. gi pupuenge</i> : g. Nachmittag; <i>n. gi pupuenginge</i> : g. Abend; <i>n. gi (na) painge</i> : g. Nacht
gesund	<i>hómto</i>	
Gesundheit	<i>hinémto</i>	
Getränk	<i>gímen</i>	= trinken
gewähren	<i>ósye</i> <i>hóngyē</i>	= glauben (zugeben)
gewandt	<i>makalámia</i>	
Gewebe	<i>tinífo(g)</i>	
Gewehr (Schiess-)	<i>pákē</i>	= schiessen
Gewicht	<i>nimáka(t)</i>	vgl. <i>mákat</i> : schwer
Gewinn	<i>ginānā</i>	
gewinnen	<i>gānā</i>	(<i>ganar</i>)

gewöhnen (sich)	<i>pumājon</i>	
(Jmd.)	<i>fanāgue</i>	= lehren
Gewohnheit	<i>pinajon</i>	
(schlechte)	<i>pénuga</i>	
Gift	<i>hūna, hihuna</i>	= giftig
	<i>tātse</i>	
giftig	<i>tātatse</i>	
Gipfel	<i>hīlo ógso</i>	
glänzen	<i>lám lam</i>	= blitzen
(leuchten)	<i>māla(g)</i>	
glatt	<i>malāsā</i>	
	<i>māh(e)los</i>	
glätten	<i>na māh(e)los</i>	= hobeln, kämnen
glauben (kirchl. u.	<i>hongge</i>	
weltl.)		
gläubig	<i>manhongge</i>	vgl. <i>hongge</i> : glauben
gleich	<i>hatcháiguā</i>	
	<i>parého</i>	(<i>parejo</i>)
gleichen	<i>umatcháiguā</i>	
	<i>pumarého</i>	
Glocke	<i>kampānā</i>	(<i>campana</i>)
Glück	<i>folūna</i>	(<i>fortuna</i>); = Vermögen
	<i>ginéfsāgā</i>	= Zufriedenheit
glücklich	<i>géfsāgā</i>	<i>gef</i> : gern; <i>sāgā</i> : bleiben = zu-
		frieden
	<i>māgoſ</i>	= froh
	<i>félis</i>	(<i>feliz</i>)
	<i>afotunāo</i>	(<i>afortunado</i>); = erfolgreich
Gold	<i>ōrō</i>	(<i>oro</i>)
(Geld)	<i>sālāpe-ōrō</i>	
Gott	<i>juōs</i>	(<i>dios</i>); <i>Hesūs!</i> mein Gott!
Gotteshaus	<i>gūmā-jūōs</i>	
gottlos (ungläubig)	<i>timanhóngge</i>	vgl. <i>hongge</i> : glauben; <i>tī</i> : nicht
Gouverneur	<i>māgālāhē</i>	vgl. <i>māgas</i> : hochstehend; <i>lāhē</i> : Mann
graben	<i>manāsādā</i>	(<i>azada</i>)
Greis	<i>āmko, bihō</i>	<i>amko na tautau</i> : alter Mann
Greisenalter	<i>niāmko, binihō</i>	
Grenze	<i>lindéro</i>	(<i>lindero</i>)
gross	<i>dānkūlō</i>	
Grossmutter	<i>guēla</i>	(<i>abuela</i>); das einzige mir be-
Grossvater	<i>guēlo</i>	(<i>abuelo</i>); kannte Wort, ausser <i>buída, buído</i> , in welchem die weibl. Endung <i>a</i> des Spani- schen zur Unterscheidung bei- gehalten ist; sonst unterschie-

Grundstück
grunzen
grüssen
Guitarre

tāno
ūmūmū
salūda
belémban (od. *dán-*
dan)-*tūjan*

Gulasch
gültig

gināsa
gaibale
gaibitū(d)
fitme

günstig

maule(g),
fāfamaule(g)

Gurke
gut, gütig

pepinō
mānle(g)

H.

Haar
haben
Hahn
Hahnenkampf
Hai
Hals
halt!
halten (i. d. Hand)
(fest-)
(enthalten)

pūlō, i pīlō
gai, gaiga, guoha
gājō
mūmō, i mīmō
hātū'ō
āgā'gā'
sāgā
tchātchūlē
gōte, gūo(t)
ūla(t), ōmla(t)

Hammer
Hand
Handfläche
Handschrift
handeln (thun)
(geschäfl.)

matījo
kānai
pālma
tinēge
tchōguē, fatīnas
na'negōsio
kumomē(t)sio
embéste

handgemein
werden

Hanf (Manila-)

ābaka

den durch *-lāhe* u. *palānan*.
Auch die Adj.-Endung *o* wird
beibehalten, z. B. *i palānan*
bonito: die schöne Frau

(*saludar*)

dāndan: spielen; *tūjon*: Bauch.

Bogen aus Holz mit einer
Metallsaite; auf ersterem ist
die Hälfte einer Kürbisschale
als Resonanzboden befestigt;
dieser wird auf den Bauch
gesetzt, die Saite mit einem
Stab aus Holz angeschlagen,
belémban-tūjan

(*gozar*)

(*valer*)

(*virtud*)

= fest

(*pepino*)

(v. *pelo?*)

(*gallo*)

= Kampf allg.

dagegen *agāga*: roth

(*martillo*)

= Arm

(*palma*)

vgl. *tūge*: schreiben

(*negocio*)

(*comercio*)

(*embestir*)

dagegen *āpaka*: weiss

hängen (sich schwebend halten) (e. Gegenstand)	<i>umakaláje</i> <i>makäna</i>
(sich)	<i>niäka mäisägué</i>
Harke	<i>päinen-bazüla</i>
hart	<i>mäheto(g)</i>
(zähe, auch streng)	<i>äguagwat</i>
Hass	<i>tchinatl'ë</i>
hassen	<i>tchatl'ë</i>
hässlich	<i>tchatpägö</i>
hauen s. schlagen	
häufig	<i>ijon-mégai</i>
Haus	<i>gümä, i gímä</i>
Hausjunge	<i>tenätgo</i>
Hausthier	<i>manso-na-gä'gä</i>
Haut	<i>läsas</i>
heftig	<i>fëhëman</i>
heil	<i>mäh'gong</i>
(heilen)	<i>mätchum</i>
heilbar	<i>amtion</i>
heilen (kuriren)	<i>ämte</i>
Heilung (Kur)	<i>na'mäh(e)gong</i>
heimisch	<i>niänte</i> <i>-tāno</i>
Heirath	<i>umäsagua</i>
heirathen	<i>manaäsagua</i>
(sich ver-)	<i>umäsagua</i>
heiss	<i>mäipë</i>
heissen (benennen)	<i>nafanāan</i>
(befehlen)	<i>nahāne</i>
(sich nennen)	<i>nāan</i>

i retrato makäna gi pate(d): das Bild hängt an der Wand;
guaho humakäna i retrato: ich hänge das Bild auf

(*peine*: Kamm; *basura*: Kehricht)

tchat: nicht, ungern; *lie*: sehen
vgl. *pägo*

= deren viele

vgl. *tägo*: befehlen

(*manso*)

= Fell

(*vehemente*)

= still

= Untergehen der Sonne, also hier: der Schmerz hat sich gelegt

vgl. *aämte*: Arzt

als Nachwort; vgl. *tāno*: Insel;
ijoutāno v. Pflanzen; *guakautāno*: heimisches Rindvieh, z. B. *i guaka guakautāno gi Tinian*: das Rind ist in Tinian heimisch; *tautautāno*: *guaho tautautāno Alemanía*: ich bin in Deutschland zu Hause
dagegen *umasägua*: Ehe, verheirathet

vgl. *nāan*: Name

hädie nāan-mo: wie heisst du? (wie dein Name?); *nāan-ho Hosé*: ich heisse Joseph

helfen		<i>ajūda</i>
	(ablösen)	<i>tāguī</i>
hell	(licht)	<i>manāna</i>
	(klar, v. Wasser)	<i>nāuan</i>
Hemd		<i>tchinānā</i>
Henne		<i>māno(k)</i>
her		<i>māgē</i>
herabkommen		<i>tūnog, tumūno(g)</i>
	(bis auf d. Erde)	
	(nicht ganz, nur tiefer)	<i>la'tpāpā</i>
herabspringen		<i>tājo(g)</i>
herausfordern (zum Kampf)		<i>hāsse</i>
herauskommen		<i>humūjung</i>
herausthun		<i>na' hujung</i>
herbe		<i>kāhale(t)</i>
		<i>malāe(t)</i>
herbeibringen		<i>tchūlē - māgē</i>
herbeirufen		<i>āgang, agānge</i>
Herde		<i>inē(t)non - gā' gā'</i>
herein		<i>hālum, gi hālum</i>
hereinrufen		<i>na' hālum</i>
herrlich		<i>gādbo</i>
		<i>māgas</i>
herrschen		<i>rūmai</i>
herunterlassen		<i>lātpāpā, na'lātpāpā</i>
Herz		<i>korasōn</i>
	(Seele)	<i>ānte</i>
heulen	(v. Hund)	<i>tāngis, tumāngis</i>
heute		<i>pāgo</i>
Hiebe		<i>galotāso</i>
hier		<i>guñē</i>
		<i>ājin</i>
hierher		<i>guñē - māgē</i>
		<i>gñe - māge</i>
Himmel		<i>lāngi(t)</i>

(ayudar)

= es tagt (v. *mañana*? kaum!;
wohl derselbe Stamm wie in
hañne: Tag, also *man*: machen,
hañne: Tag

guñe - māgē: hierhervgl. *san hējang*: draussen

= sauer

= bitter

vgl. *na' ē(t)non*: sammeln; *gā' gā'*:
Thier

hālum! herein!

(*rey*); vgl. *rai*: König; -*um*-selbst
nicht etwa vom malayischen
ruma (aus welchem *guma* ge-
worden); *r* kommt nur in spa-
nischen Wörtern vor.

(corazon)

= weinen

= jetzt; *pāgo na hañne*: heute
im Lauf des Tages; *i painge*:
heute Nacht

(garrotazo)

guñe - gui: hier ist er
ājin - jo: hier bin ich!

hinauf	<i>hilo, gi san hlo</i>	vgl. <i>útō</i> : Kopf, <i>i útō</i>
hinaufsteigen	<i>kahūlo, kumahūlo</i>	vgl. <i>gi hlo</i>
hinaus	<i>hjung</i>	
hinausgehen	<i>humūjung</i>	
hinausweisen	<i>na' hūjung</i>	
hindern	<i>tchōmā</i>	
	<i>estōtbā</i>	(<i>estorbar</i>)
Hinderniss	<i>inestōtbā</i>	
hinein	<i>hālum</i>	
hinfällig	<i>habásnag</i>	(<i>básnag</i>)
hinken	<i>kumē jau</i>	
hinsetzen (etwas)	<i>na'fatātchong</i>	= Jemand zum Sitzen einladen
(sich)	<i>matātchong</i>	
hinten	<i>san tāte</i>	
Hinterer	<i>dāgan</i>	
	<i>pūdos, i pidos</i>	
hinterlassen (Erbe)	<i>hadingo</i>	vgl. <i>dingo</i> : verlassen
Hirsch	<i>bēnādo</i>	(<i>venado</i>)
Hitze	<i>minaipe</i>	vgl. <i>maipe</i> : heiss
hobeln	<i>na' mäh(e)los</i>	= glätten
hoch	<i>lókā</i>	
(örtl.)	<i>tagāh(e)lo</i>	
(bildl.)	<i>māgas</i>	
hochmüthig	<i>banidōso</i>	(<i>vanidoso</i>)
Hoden	<i>dāmo(t)</i>	
hoffen	<i>angoko</i>	
	<i>nāngga</i>	= warten
Hoffnung	<i>ninangga</i>	
hohl	<i>mādo(k)</i>	
	<i>ngūlo</i>	= durchlocht
Höhle	<i>nginūlo</i>	
	<i>minādo(k)</i>	
	<i>hjang</i>	
holen	<i>aligau</i>	
Holz	<i>madéras</i>	(<i>madera</i>)
(Bau-)	<i>hāio</i>	
(Brenn-)	<i>hungūkon</i>	
hörbar	<i>ékungu(k)</i>	
hören	<i>hūngu(k)</i>	
Horizont	<i>orijan - tāno</i>	(<i>orilla</i>); <i>tāno</i> Ende
	<i>orijan - tase</i>	<i>tāse</i> : Meer
	<i>orijan - lāngi(t)</i>	<i>lāngi(t)</i> : Himmel
Hose	<i>katsūnes</i>	(<i>calzones</i>)
hübsch	<i>gādbō</i>	
	<i>sāmai</i>	
Huhn	<i>māno(k)</i>	

Hülfe	<i>inajūda</i> <i>ausilio</i>
Hund	<i>galāgo</i>
(fliegender)	<i>fani'e</i>
hundert	<i>siēto</i>
Hundertfüßler	<i>saligan</i>
Hunger	<i>njinālang</i>
hungerig	<i>niālang</i>
hurtig	<i>makalāmia, falāgo!</i>
husten	<i>lōlō'</i>
Hut	<i>tūhong</i>
Hutmacher (d. h. -Flechter)	<i>tityfo(g) - tūhong</i>
hüten	<i>pūlan, mamūlan</i>
(sich)	<i>adāhē</i>

I.

ich	<i>guāho, -jo</i>
(Conj.-Vorsilbe)	<i>hu-</i>
ihr (von Pers.)	<i>hāmio, -hām</i>
(Conj.-Vorsilbe)	<i>on-</i>
(Poss., allgem.)	<i>-ia bez. -nia</i>
(von Thieren)	<i>gania</i>
von Sachen)	<i>ijonia</i>
immer	<i>nāna</i> <i>āna, ānha</i>
in	<i>gi, giālum</i>
Indigopflanze	<i>angiles</i>
innerhalb	<i>san hālum</i>
Insel	<i>tāno</i>
irdisch	<i>ijontāno</i>
irgend ein	<i>kuatkiēraha</i> <i>massēa hādē na tau-</i> <i>tau</i>
irren	<i>lātche, lumātche</i>
Irrthum	<i>linātche</i>

(*ayudar*)
(*auxilio*) = zur Hülfe!
vgl. *ga'ga'*: Thier; *lāgo*: Westen

(*ciento*); das Chamorro-Wort ist vergessen, wie auch fast die übrigen Zahlen, an deren Stelle die spanischen üblich sind. Doch bestand sicher ein Wort für 100, 1000 u. s. w., da sie das (wohl malayische) Zehnersystem besaßen.

vgl. *tinihong*: den Kopf bedecken

guāho dēkiki = *dēkiki-jō*: ich bin klein

guāho hūl'ē
hāmio onlie = *onlie-hām*

pātyonia, tatania
gania na kabājū = *kabajunā*
ijonia na sāsā = *sāsānia*

āna tāilaje hau! du bist immer unartig!

= heimisch
(*cualquier*)

J.

ja	<i>hínggan, hūō'</i>
jagen (allgemein)	<i>hūmai</i> <i>humālum-tāno</i>
(Schweine)	<i>bumābui</i>
(flieg. Hunde)	<i>éfnīē</i>
Jäger	<i>kasadūles</i>
Jahr	<i>sákan</i>
Jahreszeit	<i>tempora, gi sákan</i>
jähzornig	<i>halaldlo</i>
Jeder	<i>kādā</i>
Jedermann	<i>tōdo na tātatau</i>
je mehr — desto	<i>lámegai — lámegai</i>
mehr	<i>mégai — mégai</i>
jener	<i>ēnau</i>
(mir fern, dir nahe)	
(uns Beiden fern)	<i>ājo, ūhē, jūhē</i>
jenseits	<i>etehóngnia</i> <i>gi otro bānda</i>
jetzt	<i>pāgo</i>
Jugend	<i>pinátgon</i>
jung	<i>pátgon, pāgo</i>

K.

Kaffee	<i>kafē</i>
Käfig	<i>tāngkat</i>
kahl	<i>dá(g)nas</i>
Kahlheit	<i>díná(g)nas</i>
Kahn	<i>galaitē</i>
Kakerlak	<i>apajúha(t)</i>
Kalk (gebrannt)	<i>dfo(g)</i>
(gelöscht)	<i>másmāi</i>
Kalk brennen	<i>humo(t)uo</i>
kalt	<i>manéngheng</i>
Kälte	<i>minanéngheng</i>
Kamm	<i>paine</i>
kämmen	<i>na'máh(e)los</i>
Kampf	<i>minímo</i> <i>mūmo, i mímo</i> <i>mūmo</i>
kämpfen	<i>kapítan</i>
Kapitän	<i>tautau gi pālau</i>
Karoliner	<i>gāto</i>
Katze	<i>ngángas</i>
kauen	

vgl. *kālum-tāno* = Wald, Inneres der Insel

vgl. *bābui*: Schwein

vgl. *fani'e*: fliegender Hund

(*cazador*)

maes-sákan: Haupternte d. Mais

(*lalálo*)

(*cada*)

(*todo*)

vgl. *mégai*: viel

dagegen *na-e*: diesseits

= heute

vgl. *pátgon*: Kind

pāgo-kinahūlo: klein (v. Wuchs)

auch: Kaffee trinken; *takafé*:
wir trinken Kaffee

mamaāfoy: sich in Kalk ver-
wandeln

= backen; (*horno*)

(*peine*)

= glätten

vgl. *mūmo*

(*capitan*)

(*gato*)

Kauf	<i>fināhan</i>
kaufen	<i>fāhau</i>
kehren	<i>sāusau, lampāso</i>
Kehricht	<i>odda, i edda</i> <i>fātchē</i>
kein	<i>tāia</i>
kennen	<i>tūngo</i>
Kenntniß	<i>tinīngo</i>
kentern (nur 3. Prs.)	<i>umāttibes</i> <i>mapūha</i>
— und sinken	<i>manjōgnjog</i>
keuchen	<i>gūhā</i>
keusch	<i>gāsgas</i> <i>tainājūmā</i>
Kind	<i>pātgon</i>
Kindheit	<i>pinātgon</i>
Kinn	<i>ātchai</i>
Kirche	<i>gūma - jūos</i>
kitzeln	<i>kadūda(k)</i>
Klage	<i>fināāila</i>
klagen (an-)	<i>fāaila</i>
(seufzen)	<i>umūgong</i>
(laut)	<i>tāngse</i>
(sich be-)	<i>kumēha</i>
klar (licht)	<i>manāna</i>
(durchsichtig)	<i>nāuau</i>
Klaue	<i>pāpākes</i>
kleiden (Jmd.)	<i>nā minagāgo</i>
(sich)	<i>minagāgo</i>
Kleidung	<i>magāgo</i>
klein	<i>dēkiki</i>
(von Wuchs)	<i>pāgo - kinahūlo</i>
klettern	<i>fēddos</i> <i>fautūlos</i>
klimmen	<i>hōdle</i>
klingseln(einmal)	<i>dindin</i>
(mehrmals)	<i>dilindin</i>
klingen(einmal)	<i>dingding</i>
(mehrmals)	<i>dilingding</i>
(unpersönl.)	<i>sumōnia</i>
klug	<i>mēh(e)nalong</i> <i>ētinīngo</i>

auch der Gegenstand des Kaufs

(al revs)

= unberührt

Plur. *i pātgon siha* und (bes. in der Bedeutung von »Schulkinder«) *i fomagūon*

(quejarse)

= hell

vgl. *magāgo*: Kleid*inātulong*: sich in Schwarz kleiden; *kinatsūnes*: die Hosen anziehen; *inanijo*: den Ring anlegen

auch Kleiderstoff

(Saipan)

(Rota)

Kuie	<i>tōmō, i tēmō</i>	
Knochen	<i>tōlang, i tēlang</i>	
Knopf	<i>batūnes</i>	(<i>boton</i>)
Knoten	<i>njūdōn-láso</i>	(<i>nudo, lazo</i>)
kochen (Intrans.)	<i>lóklok</i>	<i>i hānum lóklok</i> : das Wasser kocht
(Thätigkeit des Kochs)	<i>mā'mātnas</i>	
(für den Tisch sorgen)	<i>na'māsa</i>	(<i>mesa</i>)
Kochtopf	<i>lauja</i>	(<i>la olla</i>)
Köder	<i>katādā</i>	(<i>carnada</i>)
Kohle (Holz-)	<i>pinigan</i>	
Kokosnuss	<i>dāde(k)</i>	
(ganz klein)		
(klein u. unreif)	<i>āplo(k)</i>	
(halbreif)	<i>mānha</i>	zum Trinken
(dreiviertelreif)	<i>masūn</i>	zum Trinken und Essen
(reif)	<i>njō(g)</i>	zur Kopabereitung
Kokospflanzung	<i>fanijukan</i>	vgl. <i>njok</i>
kommen	<i>māilā, māmāila</i>	
(von)	<i>gine</i>	auch (= <i>hāgas</i>) zur Bildung des Präterit.; <i>gine makostitigahau</i> : du bist gestraft worden
König	<i>rai</i>	(<i>rey</i>)
können	<i>siniā</i>	
(wissen)	<i>tīngo</i>	
Kopf	<i>ūtō, i ilo</i>	
Kopflaus	<i>lōdsa, i ledsa</i>	
Kopfweh	<i>matīnekūlō</i>	
Koralle	<i>kalāton</i>	
	<i>kalā'ō</i>	
	<i>gāfan</i>	
	<i>ēses</i>	
Korallenkette	<i>kolāles</i>	(<i>coral</i>); aus der rothen Edelkoralle, die hier nicht vorkommt
Korb	<i>balāgbag</i>	Jeder Chamorro, der in den Wald geht, führt einen etwa 35 cm langen Beutel aus geflochtenem Pandamus mit, dessen Öffnung mit einer Schnur zusammengezogen wird und in welchem er seine Tageszehrung aufbewahrt (<i>kóstat-tengguang</i>).
(aus Pandanus)		vgl. <i>tautau</i> : Mann
(flach)	<i>kódot, i kēdot</i>	= theuer
(einf. Palmblatt)	<i>ālā</i>	
(Brotkorb)	<i>kóstat</i>	
Körper	<i>tatāutau</i>	
kosbar	<i>guāguan</i>	

kosten (im Laden) (nach d. Kauf) (versuchen)	<i>bāle, balnia</i> <i>kōsta</i> <i>tchāgē</i> <i>tāmtam</i>	(<i>valer</i>); dagegen <i>bāle</i> : sagen (<i>costar</i>)
Kraft kräftig (wirksam)	<i>minétgo(t)</i> <i>métgo(t)</i> <i>gái-bítu(d)</i> <i>fōtte</i> <i>umó'ō</i>	(<i>virtud</i>) (<i>fuerte</i>)
krähen	<i>malāngo</i>	
krank (allgemein) (verwundet)	<i>tchetnūdon</i>	
Krankenhaus	<i>gūma-manmalāngo</i>	
Krankheit(Wunde)	<i>tchétno(t)</i>	
kratzen (sich) (scheuern)	<i>kāsas, mangdsas</i> <i>kāko</i>	
Krebs (Meer-) (Kokos-)	<i>pānglau</i> <i>ajūjō</i>	
Kreiselspiel	<i>tolōmpo</i>	(<i>trompo</i>)
Kreuz (am Körper)	<i>kulūos, i kilūos</i> <i>ātajo</i>	(<i>cruz</i>)
Krieg	<i>minīmo</i>	vgl. <i>mūmo</i> : kämpfen
Krug	<i>tindha</i>	(<i>tinaja</i>)
krumm	<i>éklau</i> <i>guá'm</i> <i>étchong</i>	= schlimm
Krümmung	<i>inéklaui</i>	
Küche	<i>kosinā, i kisinā</i>	(<i>cocina</i>)
Kuchen	<i>brōas</i>	(<i>broa</i>)
Kuh	<i>palauan na guāka</i>	span. <i>vaca</i> erhält die allgemeine Bedeutung v. Rind; zur Unter- scheidung des Geschlechts; <i>palauan na guāka</i> : Kuh; <i>lahe</i> <i>na guāka</i> : Stier
kühl	<i>manéngheng</i>	
kühn	<i>matátnga</i> <i>taidniau</i>	vgl. <i>máaniau</i> : fürchten
Kühnheit	<i>minatátnga</i>	
kümmern (sich)	<i>pūlan, adahe</i>	
kundig	<i>fāje</i>	
künftig (n. längerer Zeit) (n. kürzerer Zeit)	<i>māmāila</i> <i>laāmam</i> <i>tiāmam</i>	vgl. <i>maila</i> : kommen; dient auch zur Bildung des Fut.; <i>mā- maila hágo onlié</i> : du wirst sehen
Kupfer	<i>kōble, i kéble</i>	(<i>cobre</i>)
Kürbis (Geld)	<i>salāpe agāga</i> <i>kalamása</i>	<i>salape</i> : Geld; <i>agāga</i> : roth. (<i>calabaza</i>)

kurz	<i>kātātā</i>
(unzulänglich)	<i>titināga, timanāga</i>
kurzsichtig	<i>tchātmatā</i>
küssen	<i>tchīgō</i>
(Kuss der Liebe)	
(ehrfürchtig)	<i>ngiuge</i>

L.

lachen	<i>tchāl(k)</i>
lächeln	<i>tchālek hālum</i>
laden	<i>kā(t)ga</i>
(Gewehr, Wagen)	
(auf die Schulter)	<i>apagāie</i>
	<i>ūma</i>
Lagune	<i>hāgōi</i>
lahm	<i>njanjāting</i>
Lampe	<i>kāndā(t)</i>
landen (m. d. Boot)	<i>hādāgam</i>
Landmann	<i>guāguālō</i>
Landungsbrücke	<i>pantalān</i>
lang	<i>anāko</i>
lange	<i>āmam</i>
Langeweile	<i>inē son</i>
langsam	<i>ékaha(t), mékaha(t)</i>
(mässig)	<i>templāo</i>
Lanze	<i>tōgtcha, i tégtcha</i>
	<i>gūgot hālum</i>
lassen (zulassen)	<i>ōsge</i>
(befehlen)	<i>na'fatinas</i>
Laster	<i>pénnga</i>
(Angewohnheit)	
(schlimme Gewohnheit)	<i>tchinatpénnga</i>
(Schlechtigkeit)	<i>tindilaje</i>
lasterhaft	<i>tchatpénnga</i>
	<i>bisiōso</i>
lauwarm	<i>tchātmaipe</i>
laufen	<i>malāgo, faldāgo</i>
Läufer, Bote	<i>falātago</i>
Laus	<i>hūto, i hīto</i>
lausig	<i>mihito</i>
laut	<i>tagdh(e)lo</i>

vgl. *māta*: Auge; *tchat*: schlecht
= riechen. Der Chamorro küsst
nicht mit den Lippen, son-
dern mit der Nase, die er
auf die Wange oder Hand
drückt und mit der er, wie
beim Riechen, Luft einzieht.

vgl. *hālum*: innerlich
(*cargar*)

vgl. *apāga*: Schulter

(*candela*); Licht allg., auch Kerze

vgl. *ōson*: überdrüssig
(*templado*)

Die Lanze der Alten mit e. zu-
gespitzten Menschenknochen

vgl. *tāilaje*: schlecht
tchat: schlecht; *peunga*: Ge-
wohnheit
(*vicioso*)

tchat: schlecht; *maipe*: heiss
dagegen *malāgo*: wollen

= hochstehend

läuten	<i>dándan</i> <i>sumóina</i>	
Leben	<i>linā'lä</i>	= Wachsthum
leben	<i>humā'lä</i>	
lebendig	<i>lä'lä</i>	
leck	<i>sūmä'</i>	
lecken (m. d. Zunge)	<i>hōba</i> <i>hōfla(g)</i>	(Saipan) (Rota)
Leder	<i>tinimo</i>	vgl. <i>tūmo</i> : gerben
leer	<i>mādo(k)</i>	= hohl
leeren	<i>basīha</i> <i>tchūdā</i>	(vaciar)
legen	<i>pōlō</i> <i>āsun</i>	
	(sich) <i>maniāilā</i> (Ei)	vgl. <i>tchāda</i> : Ei; <i>i manok ufani-āda</i> : das Huhn legt
Leguan	<i>hilitai</i>	
Lehm	<i>fātchē</i>	= Strassenschmutz
lehren	<i>fānāguē</i> <i>nā'tungo</i>	vgl. <i>tungo</i> : wissen; <i>nā'</i> -: machen
Lehrer	<i>maestro</i>	(maestro)
leicht (v. Gewicht)	<i>njāh(e)alang</i>	
	(unschwer) <i>timāpot</i>	vgl. <i>māpot</i> : schwierig
leiden (erlauben)	<i>osge, petmīte</i>	(permitir)
	(erdulden) <i>sāpit, sūngon</i> <i>tchūot</i>	
Leiden (besonders Leiden Christi)	<i>mināpot</i>	vgl. <i>māpot</i> : schwer
Leidenschaft	<i>linaldlo</i>	vgl. <i>laldlo</i> : zornig
Leine	<i>kod'dét</i> <i>palāgon</i>	(Saipan); (<i>cordel</i>) (Rota)
lenken	<i>nā'tūnas</i> <i>gobiétnā</i>	vgl. <i>tūnas</i> : gerade
lernen	<i>umēja(k)</i>	(gobernar)
lesen	<i>monāitai</i>	vgl. <i>ēja(k)</i> : nachahmen
Letzte, der	<i>jatātētē, útimo</i>	= beten
		<i>útimo na puenge</i> : die letzte Nacht
letzte Mal, das leuchten	<i>jatātete na bidhe</i> <i>māla(k)</i>	= scheinen
leugnen	<i>pūnē</i>	
Licht (Kerze)	<i>kāndit</i>	(candela)
	(Helle) <i>manāna</i> <i>ināna</i>	
Liebe (geschlechtl.)	<i>ginifl'ē</i> <i>ginēfguaia</i>	

lieben(geschlechtl.)	<i>goſtiē, unagoſtiē</i>	vgl. <i>gef-, gof-</i> : gern, sehr
(freundschr.)	<i>geſguaiā</i>	
(schätzen)	<i>gaiābo(k), umābo(k)</i>	vgl. <i>ābo(k)</i> : Freund
liegen	<i>giſtāmen, goſtāmen</i>	
(sich befinden)	<i>gāige</i>	
(auf der Seite)	<i>umaāsun</i>	vgl. <i>āsun</i> : sich legen
(auf d. Rücken)	<i>tumōto</i>	
Limonade	<i>(limonāda)</i>	Limonade trinken oder berei- ten: <i>luminonāda</i>
Lineal	<i>regla</i>	(<i>regla</i>)
linkisch	<i>gasumalamānka</i>	
links	<i>ākaguē</i>	
Lob	<i>tinīnā</i>	
loben	<i>tūnā</i>	
Loch	<i>mādo(k)</i>	= Höhle
(Öffnung)	<i>ngvilo</i>	
locken	<i>ēpo(g)</i>	
Löffel	<i>kutchālā, i kitchālā</i>	(<i>cuchara</i>)
lose (wackelnd)	<i>kālo</i>	
loosen	<i>sotēā</i>	(<i>sortear</i>)
	<i>rīfā</i>	(<i>rifa</i>)
loslassen	<i>sōtta</i>	(<i>soltar</i>)
	<i>pūlā</i>	
Lüge	<i>dināge, dinākun</i>	
lügen	<i>dāge</i>	(Saipan); vgl. <i>dākun</i> : falsch
	<i>pādag-dāge</i>	(Rota)
Lügner	<i>dākun</i>	
Lunge	<i>gōfes, i gēfes</i>	(<i>bofes?</i>)

M.

machen	<i>fatīnas</i>	
	<i>tchōgue</i>	
mächtig	<i>nā sinia</i>	
mager	<i>kālo(g)</i>	
	<i>dālalai, dinālalai</i>	
mahlen	<i>gūle(g)</i>	
mahnen	<i>pāgat, famāyat</i>	
Mais	<i>māes</i>	
mal	<i>biāhe</i>	(<i>vīaje</i>); zweimal: <i>des biāhe</i> u. s. w.;
		einmal: <i>pāgohā</i> und <i>un biāhe</i>
man (Conj.-Vors.)	<i>ma-</i> (Sing.)	<i>masāsangan</i> : man sagt; <i>matchūli</i> :
		<i>mau</i> bringt
	<i>manma-</i> (Plur.)	<i>manmasāsangan</i> : man sagt; <i>man-</i>
		<i>matchūle</i> : man bringt

Mangel	<i>dinididi</i>
mangeln	<i>háilas</i>
(unpersönl.)	<i>hásan, humásan</i>
Mango	<i>táia, tumáia</i>
Mann	<i>mángga</i>
(= männlich)	<i>táutau</i>
Mannesalter	<i>láhe</i>
(17—25 Jahre)	<i>lináhe</i>
(26—50 Jahre)	<i>tiámko</i>
marschieren	<i>mamókat</i>
marsch!	<i>hánan</i>
mässig	<i>ékahat, umékahat</i>
Mässigkeit	<i>templáo</i>
Mastbaum	<i>tinempláo</i>
mästen	<i>palon-lája(k)</i>
Matte	<i>na'jómok</i>
(Schlaf-)	<i>guá'fa(y)</i>
Mauer	<i>ptáte</i>
Maul	<i>páte(t)</i>
Meer	<i>bátcho(t)</i>
mehr	<i>tásē</i>
	<i>megáinia, lámegai</i>
mein (v. Sachen)	<i>ijóko</i>
(v. Thieren)	<i>gáho</i>
(allg.)	<i>-ho, ko</i>
meinen	<i>nango</i>
	<i>háso, hinasso</i>
Meinung	<i>pinélo</i>
	<i>hinassúje</i>
Meissel	<i>eskóplo</i>
melden	<i>na'tungo</i>
	<i>sangáue</i>
	<i>álo(y)</i>
melken	<i>fóge i letche</i>
mengen	<i>na'dánia</i>
	<i>na'étnon</i>
	<i>na'líguan</i>
Mensch	<i>táutau</i>

Nahrungsmangel

es fehlt an Leuten: *taia tautau*

auch: Geschlechtsverkehr

ti: nicht; *ámko*: altvgl. *ékahat*: langsam; = spazieren

(templáo)

(palo); lájak: Segel

(pared)

vgl. *mégai*: viel; *nia* bez. *ia* ist die Compar.-Endg.; Vorsilbe:*la-*; *lámegai* = *megáinia*
ijóko na salápe = *salapého*: mein Geld*gáho na manók* = *manókho*: mein Huhn*nānāho*: meine MutterPlur. *ijóko na sāsū siha* = *sāsūho*
siha: meine Messer*onango*: du meinst*hinassóko*: ich meine(v. polo); *pinelonmlo*: ihr meintvgl. *hasúje*: beabsichtigen; *hasso*: denken

(escoplo)

vgl. *tungo*: wissen; *na'*: machen
= sagen

(leche)

= sammeln

(alt)

messen	<i>mide</i>	(<i>medir</i>)
Messer	<i>säsä</i>	
Meuchelmord	<i>pũno pot traisión</i>	<i>pũno</i> : morden; (<i>por traicion</i>)
miethen	<i>adkila</i>	(<i>alquilar</i>)
Milch	<i>tchũgũ-sũsũ</i> <i>i tchĩgũ-sũsu</i>	vgl. <i>tchũgo</i> : Saft; <i>sũsu</i> , <i>i sisu</i> die Mutterbrust; <i>tchũgo-nĩjo(k)</i> : Kokosmilch
missmuthig	<i>lalalo</i>	= zornig
Mist	<i>take</i>	z. B. <i>take guaka</i> : Kuhmist
misstrauen	<i>tchat fanángoko</i>	<i>tchat</i> : schlecht; <i>fan-</i> : machen; <i>angoko</i> : vertrauen
mit	<i>gija, jan</i>	<i>mãmalla gijagni</i> : gehen mit ihm
Mitleid	<i>minããse</i>	
mitleidig	<i>jõãse</i>	
Mittag	<i>taloãne</i>	
Mittags (v. 11 bis 2 Uhr)	<i>gũ(i)taloãne</i>	
Mitternachts (v. 11 bis 2 Uhr)	<i>tatãlopuenge</i>	
Mitte	<i>tãtõ</i>	
mittels	<i>nu, na</i>	<i>hubãba i petta nu (na) i jãbe</i> : ich öffne die Thür mittels des Schlüssels
mittheilen	<i>sãngan, sangane</i> <i>na'tungo</i> <i>ãlo(g)</i>	= sagen
Mittheilung	<i>notisia</i> <i>kãtta</i> <i>finaisen</i>	(<i>noticia</i>) = Brief (<i>carta</i>) = Frage (vgl. <i>faisen</i>)
Mittwoch	<i>miẽtkoles</i>	(<i>miercoles</i>)
Möbel	<i>guinãhan-guma</i>	vgl. <i>guãha</i> : vorhanden; <i>guinãha</i> : allerlei
mögen	<i>malãgo</i>	dagegen <i>malãgo</i> : fliehen
möglich	<i>sĩniã</i>	
Mond	<i>pũlan, i pĩlan</i>	
Montag	<i>lũnes</i>	(<i>lunes</i>)
Mord	<i>finãilaje pĩnũno</i>	
morden	<i>faiãlãje pumũno</i> <i>pũno pot traisión</i>	(<i>por traicion</i>)
(meuchlerisch)	<i>mamũno</i>	
Mörder	<i>õgaan, i égaan</i>	
Morgen		
(v. 6—8 Uhr)	<i>tchatĩnmak</i>	
(v. 2—6 Uhr)	<i>kanamanãnana</i>	
(v. 8—11 Uhr)	<i>lataloãne</i>	= Vormittag
morgen	<i>ãgũpa</i>	
Morgens	<i>gi égaan</i> u. s. w.	

Mörtel	<i>linātē</i>	
Mücke	<i>njāmo</i>	
Mückennetz	<i>kābejon</i>	(<i>capillo</i>)
müde (v. d. Arbeit)	<i>njājas</i>	
(überdrüssig)	<i>māh'gef</i>	
Müdigkeit	<i>na'ōson</i>	
	<i>njinājas</i>	
Mühe	<i>mināh'gef</i>	= Leiden
	<i>mināpo(t)</i>	= Strafe
mühsam	<i>sināpit</i>	
	<i>māpot</i>	
Mund	<i>mākat</i>	= schwer
Mundharmonika	<i>bātchot</i>	
	<i>belembau-bātchot</i>	Aus einem kl. Stück Bambus, in welches eine vibrierende Zunge eingeschnitten ist; wird auf den halb geöffneten Mund gelegt, der als Resonanz dient, die Zunge des Instruments mit dem Finger angeschlagen.
murren	<i>gōnggong</i>	= brummen
mürrisch	<i>malāju</i>	= dürr, trocken
	<i>taklāio</i>	
Muschel	<i>pāgan</i>	Jede hat ihren besond. Namen.
	<i>āmson</i>	
(allg.)	<i>karakól</i>	(<i>caracol</i>)
müssen	<i>dībē</i>	(<i>deber</i>)
Muster	<i>finanūe</i>	vgl. <i>fanūe</i> : zeigen
müßig	<i>tai tché'tchō'</i>	<i>tai</i> : nicht; <i>tché'tchō'</i> : Arbeit
Muth	<i>minatātuga</i>	
muthig	<i>matātnga</i>	
Mutter	<i>nānā</i>	
Mutterbrust	<i>sūsū, i sīsū</i>	an der M. trinken: <i>sumusūsū</i>
N.		
na! nanu!	<i>nīhe!</i>	
Nabel	<i>apūja</i>	
nach (Richtung)	<i>para</i>	(<i>para</i>)
(gemäss)	<i>pot</i>	<i>pot i ginagdho</i> : nach meinem Wunsch
nachahmen	<i>dūlalak, dūlalāke</i>	
	<i>ēja(k)</i>	
nachdem	<i>nai māgpo, ājin mon-hājan</i>	(wörtl.: dieses fertig); <i>nai māgpo i tōlai, tatchōgue i tchalan</i> : wenn die Brücke fertig ist, bauen wir den Weg

nachher	<i>lāmōnā</i>	
nachlassen (Ver- mögen)	<i>hadingo</i>	
Nachkommen	<i>tātātē, manātātē</i> <i>famagūon</i>	auch: Weiber
Nachmittag (v. 2 bis 6 Uhr)	<i>pupuenge</i>	
Nachricht	<i>katta</i>	(<i>carta</i>)
nachsehen (beauf- sichtigen)	<i>ādāhē</i> <i>atitūje</i>	
Nacht	<i>puéngē, páingē</i>	
(v. 8—11 Uhr)		
(v. 11—2 Uhr)	<i>tatālopuenge</i>	= Mitternacht
(v. 2—6 Uhr)	<i>tchatānmaḥ</i>	
Nachts	<i>gi páingē</i> u. s. w.	
nackt	<i>kisnūda</i> <i>taitāho(g)</i>	(<i>desnudo</i>)
	<i>taimagāgo</i>	vgl. <i>magāgo</i> : Kleidung
Nadel	<i>hagūha</i>	(<i>aguja</i>)
Nagel (Drahtstift)	<i>lūlo(g), i lūlog</i>	= Eisen
(Finger-)	<i>pápakes</i>	
nageln	<i>lūlūke</i>	
nahe	<i>hihot, Plur. maníhot</i>	
nähen	<i>laksē</i>	
nähern (sich)	<i>humíhot</i>	
nähren (sich)	<i>tchumótcho</i>	vgl. <i>tchótcho</i> : essen
Nahrung	<i>néngkdnō</i>	
Nahrungsmangel	<i>hailas</i>	
Name	<i>nāan</i>	
Narbe	<i>amasuan</i>	
Nase	<i>guéng</i>	
nass	<i>fótgon</i>	
Nebel	<i>asgon</i>	
nehmen (an-)	<i>tcháhēlau</i> <i>ūhō</i>	= auffangen = aufbewahren; <i>uóho!</i> da! nimm!
(weg-)	<i>tchūle</i>	
Neid	<i>embidia</i>	(<i>envidia</i>)
neidisch	<i>lág'ga</i>	= geizig
nein	<i>ahē</i>	
nennen	<i>fanāan</i>	<i>fa-</i> : machen; <i>nāan</i> : Name
Nerven	<i>gūga(t), i gíga(t)</i>	= Ader
Nest	<i>tchóntchon, i tchín- tchon</i>	
Netz	<i>lāgua</i>	vgl. <i>fanelāguan</i> : Fenster
neu	<i>nuébo</i>	(<i>nuevo</i>)
	<i>pāgo tchinālek</i>	v. Früchten, Blättern

neugierig	<i>gauméjak</i>	vgl. <i>uméja(k)</i> : lernen
neun	<i>sígua</i>	
neunte, der	<i>sígujai</i>	
neunzig	<i>sígua nga maɔ(t)not</i>	
nicht	<i>tí</i>	
	<i>tchámó, tchamío</i>	
	u. s. w.	
	<i>munga</i>	mit Part. Präs.; <i>tchamío</i> (lat. <i>ne, nōli</i>) <i>gumigimen</i> : sie sollen nicht trinken (schwächer als <i>tchámó</i>), mit Inf.; <i>munga homio gumí-</i> <i>men</i> : o trinket nicht
nicht nur – sondern auch	<i>tiénau há – tígué há</i>	
	<i>tiénau há – sino lókue</i>	<i>tiénau ha njating, sino lokue saki</i> :
	<i>tíhá – tíhá</i>	er ist nicht nur ein Faulenzer, sondern auch ein Dieb
nichts	<i>táia</i>	
nichtswürdig	<i>ingínom</i>	
niederlassen (sich)	<i>rumádikao</i>	(<i>radicarse</i>)
	<i>manáño</i>	vgl. <i>táño</i> : Grundstück
niedrig	<i>épápá, tágpápá</i>	
(gemein)	<i>áplatcha</i>	
	<i>láhájája</i>	
niemals	<i>táianái</i>	
Niemand	<i>táiatá, ní úño</i>	(<i>ninguno</i>)
nirgends	<i>nimáño</i>	
Njame	<i>dágo</i>	
noch nicht	<i>trabía, áhē trabía</i>	(<i>todavía</i>)
Norden	<i>san kátan</i>	
Noth (Armuth)	<i>pinéble</i>	
nöthig	<i>gudílájē, nesesita</i>	(es ist nöthig)
Nothwendigkeit	<i>nesesita</i>	(<i>necesidad</i>)
nüchtern	<i>táibisjō</i>	(<i>vicio</i>)
nur	<i>maisa</i>	<i>má maisahá, un maisa, uno há</i> :
	<i>-há</i>	nur einer; <i>guá guaho -há,</i> <i>guaho na maisa</i> : nur ich; <i>guá</i> <i>na maisa</i> : nur er; aber: <i>dos-</i> <i>há</i> : nur zwei; <i>este -há</i> : nur dies; <i>un guaka -há</i> : nur ein Rind; <i>hágo -há</i> : nur du; <i>hita-</i> <i>há</i> : nur wir
Nutzen	<i>guindílájē</i>	
nützen	<i>guemódilaje</i>	
nützlich	<i>guáilaje</i>	
nutzlos	<i>táilaje</i>	= schlecht
Nutzpflanze	<i>tinánum</i>	vgl. <i>táño</i> : Feld, Acker

O.

o!	<i>ai! ádalau!</i>	
ob	<i>kau</i>	<i>ufaisen kau mápos</i> : er fragt, ob er fort ist
oben	<i>san h́ilo, gi h́ilo, ja h́ulo</i>	
Oberschenkel	<i>tchátchaga</i>	
obgleich	<i>ádjuka</i>	
Obhut (Protection), unter der O. von	<i>as</i>	Abl. von <i>si</i> , Artikel vor Personenbezeichnungen
oder	<i>pát</i>	
Ofen (Back- und Ziegel-)	<i>hótno</i>	(<i>horno</i>)
öffnen	<i>bábá</i>	dagegen <i>bábá</i> : dumm; <i>bá'ba'</i> : durchprügeln
oft	<i>sāsō</i>	
oftmals	<i>sāsō na bidhe</i>	
ohne	<i>sin</i>	(<i>sin</i>)
Ohnmacht, ohn- mächtig	<i>lalángo</i>	
Ohr	<i>talánga</i>	
ohrfeigen	<i>déska, patmáda</i>	(<i>palpada</i>)
Öl	<i>lānia</i>	
Orange	<i>kahé(t)</i>	
(bittere)	<i>lalánga</i>	(<i>naranja</i>)
ordnen	<i>famánleg, fáfaman- leg</i>	vgl. <i>manleg</i> : gut
Ordnung	<i>famánlike inaregla</i>	(<i>arreglar</i>)
Osten	<i>o(t)den san háia</i>	(<i>orden</i>)

P.

Paar (gerade Zahl)	<i>pāres</i>	(<i>par</i>)
(ungerade Zahl)	<i>nōnes</i>	
Pandanus	<i>káfo</i>	
Pantoffel	<i>tchankletas</i>	(<i>chancleta</i>)
Papier	<i>papé(t)</i>	(<i>papel</i>)
Peitsche	<i>lātigo</i>	(<i>latigo</i>)
(aus gefl. Leder)	<i>kuáta</i>	
Perle	<i>pe(t)las</i>	(<i>perla</i>)
Pfad	<i>kájehon</i>	(<i>callejon</i>)
Pfeffer	<i>dōne</i>	
Pfeife (Tabaks-)	<i>tchigándo</i>	vgl. <i>tchigālo</i> (<i>cigarro</i>)
(Signal-)	<i>b́ibek</i>	

pfeifen (m. d. Pfeife)	<i>bumíbek</i>	
(m. d. Munde)	<i>tchéflá</i>	(<i>chiflar</i>)
Pfeil	<i>saita</i>	(<i>sarta</i>)
	<i>flétcha</i>	(<i>flecha</i>)
Pferd	<i>kabáju</i>	(<i>caballo</i>)
pfiffig	<i>la mon</i>	
Pflanze	<i>tchâguan</i>	= Strauch
(Nutz-)	<i>tinânum</i>	
pflanzen	<i>tânme, tânem</i>	vgl. <i>tâno</i> : Erde
Pflanzung (der	<i>guâlo</i>	
Acker)		
(d. bestellte Feld)	<i>fanguatûan</i>	z. B. <i>fanguatûan kakao</i> : das mit Kakao bestellte Feld
pflügen	<i>pûlan, mamûlan</i>	
	<i>adâhé</i>	= Acht geben
Pflicht	<i>péka</i>	= Amt
Pflug	<i>alâdo</i>	(<i>arodo</i>); hier unbekannt
pflügen	<i>alâdo, manâlado</i>	
pfui!	<i>pû!</i>	
pissen	<i>mâ'mâ'</i>	
Plage	<i>snîâpit</i>	vgl. <i>sâpit</i> : bestrafen
plätten (Wäsche)	<i>âtbidon</i>	(<i>almidon</i>)
plündern	<i>tchulêguan</i>	vgl. <i>tchûle</i> : holen
	<i>sakâiguan</i>	(<i>saquear</i>); vgl. <i>sâki</i> : stehlen
Pocken	<i>betguélas</i>	(<i>viruelas</i>)
Pracht	<i>minâgas</i>	
prächtigt	<i>mâgas</i>	
prahlen	<i>tûnan-maisa</i>	vgl. <i>tûna</i> : loben; <i>maisa</i> : sich
	<i>humanidôso</i>	(<i>vanidoso</i>)
Preis	<i>prêsio</i>	(<i>precio</i>)
preisen	<i>tûna</i>	
Priester	<i>pâlê, kûrd</i>	(<i>padre, cura</i>)
Probe	<i>tchinâge</i>	vgl. <i>tchâge</i> : prüfen
(Muster)	<i>finâ'nue</i>	vgl. <i>fanûe</i> : zeigen
prüfen	<i>tchâge</i>	
Prügel	<i>galûte, hâio</i>	(<i>garrote</i>)
(Stock-)	<i>galotâso</i>	(<i>garrotaço</i>)
(Hiebe)	<i>sâula(g), pâna(g)</i>	
prügeln	<i>bâ'ba', kastêgâ</i>	
Pulver	<i>pôtbola, i pétbola</i>	(<i>polvora</i>)
Q.		
quälen	<i>masâpit</i>	vgl. <i>sâpit</i> : leiden
Quelle	<i>bâbô, i bēbô</i>	(v. <i>beber</i> ??); dagegen <i>bôbô</i> : aus-spucken

Quelle	<i>tutúhon - sadok</i>	vgl. <i>tutúhon</i> : anfangen; <i>sadok</i> : Fluss
quer	<i>matan - hānum</i> <i>kāmden</i> , Plur. <i>man-</i> <i>gāmden</i> <i>umenkrūs</i> <i>rinesābē</i>	vgl. <i>māta</i> : Auge; <i>hānum</i> : Wasser = böse (<i>crus</i>) (<i>recibir</i>)
Quittung		

R.

Rabe	<i>āgā</i>	kommt nur auf Rota vor
rächen	<i>émo(g)</i>	
Rad	<i>ruṭṭa</i>	(<i>rueda</i>)
Rand	<i>oríja</i>	(<i>orilla</i>)
rasiren	<i>fanbāthas</i>	(port. <i>facera barba</i>)
Rath	<i>pināgat</i> <i>konsēho</i>	vgl. <i>pāgat</i> : ermahnen (<i>consejo</i>) = ermahnen
rathen	<i>pāgat</i>	
Ratte	<i>tchāgā</i>	
Raub	<i>ināmōt</i>	
rauben	<i>āmōt</i> <i>tchuléguan</i> <i>sakāiguan</i>	dagegen <i>āmōt</i> : Arznei vgl. <i>tchūle</i> : holen vgl. <i>sāki</i> : stehlen (<i>saguar</i>)
Räuber	<i>sake</i> , Plur. <i>manjāke</i>	
Rauch	<i>āso</i>	
rauchen (v. Feuer)	<i>umāso</i> , <i>āsgue</i>	
(Tabak)	<i>tchūpa</i> , <i>tchumūpa</i>	(<i>chupar</i>)
Raupe	<i>ūlō-abābang</i>	vgl. <i>ūlō</i> : Wurm; <i>abābang</i> : Schmetterling
Rechen	<i>painen - basūla</i>	vgl. <i>paine</i> : Kaim (peine); Keh- richt (<i>basura</i>)
rechnen	<i>kumuéntas</i> <i>tífong</i>	(<i>cuenta</i>)
Rechnung	<i>kuéntas</i> <i>tinífong</i>	
Recht (Recht- sprechung)	<i>tiníñas</i>	
(Urtheil)	<i>minanda</i>	(<i>mandar</i>)
rechts	<i>agāpa</i>	
Rede	<i>sināngan</i> , <i>sinangāne</i>	vgl. <i>sangāne</i> : sagen
Regen	<i>ūtchan</i> , i <i>ūtchan</i> <i>tiníhō</i>	
(der durch's Dach kommt)		
Regenbogen	<i>ísā</i>	
Regenzeit	<i>fanutchānan</i>	
regnen	<i>umūtchan</i> <i>tūhō</i>	<i>ūtchan</i> : es regnet
(durch-)		

reiben	<i>hó(d)jat</i>	
reich (an Gut)	<i>máguináha</i>	vgl. <i>guináha</i> : allerlei
(an Geld)	<i>mísalápě</i>	vgl. <i>salápe</i> : Geld
reif, reifen	<i>mása</i>	= gar
Reiher	<i>tchitchúgō</i>	
rein	<i>gás'gas'</i>	
reinigen (fegen)	<i>sansau, bāle</i>	(<i>barrer</i>)
(im Dienste von)	<i>sansdke</i>	
(waschen)	<i>fagáse</i>	<i>fa²</i> : machen; <i>gás'gas'</i> : rein
(das Feld)	<i>maguāsan</i>	
(sich)	<i>na' gás'gas'</i>	
Reis (ungeschält)	<i>fāe</i>	
(roh geschält)	<i>pūgas, i pūgas</i>	
(gekocht)	<i>hinégsā</i>	
Reispflanzung	<i>faniaājan</i>	(v. <i>fāe</i>)
Reis stampfen (zur Entfernung der Schale)	<i>tumūto</i>	
Reise, reisen	<i>bumiāhe</i>	(<i>viaje</i>)
reissen	<i>tít(g)</i>	
reissend	<i>tchādek, sah'(e)jau</i>	
reiten	<i>māulai</i>	
retten	<i>na' líbre</i>	(<i>libre</i>)
Rettung	<i>liníbre</i>	
Reuse	<i>glgau, nāsā</i>	
richtig	<i>tūnas</i>	
Richtigkeit	<i>tininas</i>	
riechen (wittern)	<i>nginge</i>	= küssen; s. d.
(Intrans.: gut)	<i>pāupau</i>	
(schlecht)	<i>tchātpau, lámog</i>	
Riff	<i>atchon-jánja(k)</i>	vgl. <i>atcho</i> : Stein
	<i>robentāson</i>	
Rind	<i>guāka</i>	(<i>vaca</i>)
Rinde	<i>lāsas-háio</i>	Haut-Baum
Rohr (Cylinder)	<i>tūbo, i tibo</i>	dagegen <i>tāpō, i tīpō</i> : Brunnen;
		<i>tūpō, i tīpō</i> : Zuckerrohr; wohl
(Bambus)	<i>piau</i>	ursprünglich einerlei
	<i>kariso</i>	(<i>carrizo</i>); das geflochtene Rohr
		der Hauswände
rollen (z.B. ein Fass)	<i>naliliko</i>	
(einwickeln: Geld)	<i>tchāstūleg</i>	= drehen
roth	<i>agāga</i>	dagegen <i>agā'gā'</i>
Röthe	<i>inagāga</i>	
Rübe	<i>gādo, níka</i>	
Rücken	<i>tātālo</i>	vgl. <i>santāte</i> : hinten
(Kreuz)	<i>ātajo</i>	

rückwärts	<i>santâte</i>	
Ruder (Riemen)	<i>pógsai, i pégsai</i>	
(Steuer-)	<i>úlen</i>	
rudern	<i>pógsai</i>	
rufen	<i>áyang, agánge</i>	
	<i>sangníe</i>	(Rota)
	<i>esaldgue</i>	(Rota)
ruhen	<i>deskánsá</i>	(descansar)
	<i>na'pára</i>	(parar)
ruhig	<i>mah'gong</i>	
	<i>matkílo</i>	(v. tranquilo?)
rühmen (sich)	<i>humanidá</i>	(v. vanidad)
Rumpf	<i>tatáutau</i>	
rund	<i>adamélong</i>	

S.

Sache	<i>guáha, háfa, hínáfa</i>	
Sack	<i>bótsa, i bétsa</i>	(bolsa)
säen (kleine Samen)	<i>sátbe</i>	
(grosse Samen)	<i>tánun, tánme</i>	= pflanzen; vgl. <i>táno</i> : Erde
Soft	<i>fúgō, tchúgo</i>	
sagen	<i>sangan, sangāne</i>	man sagt: <i>manmasásangan</i>
	<i>ilek</i>	man sagt: <i>ilekníniha</i>
	<i>dlō(g)</i>	= mittheilen; <i>sangāne</i> bedeutet: sagen im Auftrage, einen Be- fehl bestellen
Säge, sägen	<i>tchātcha(g)</i>	
Salz	<i>asígā</i>	
salzen	<i>ásne</i>	
salzig	<i>maásne</i>	aber <i>fāe(t)</i> : versalzen
sammeln	<i>rekóhe</i>	(recojer)
	<i>hóka</i>	
	<i>na'dánia, na'étnon</i>	= zusammentreiben
	<i>montchón</i>	= auf Haufen legen
Samstag	<i>sábalo</i>	(sábado)
Sand	<i>únai, i ínai</i>	
sandig	<i>miúnai</i>	
Sandalen	<i>dōga, i dēga</i>	hier üblich
saft	<i>mánjanjá</i>	= weich (Wolle)
satt	<i>háspo(g)</i>	
sauber	<i>gás gas'</i>	
sauer	<i>maágsom</i>	
	<i>kákale(t)</i>	
äugen	<i>hanasúsu</i>	vgl. <i>súsu</i> : Mutterbrust
savanne	<i>sabāna</i>	(sabana)

schaden, beschädigen (zerstören)	<i>na'lämen, na'sisitan</i>	
(eine Pflanzung verwüsten)	<i>latchai na'tälaje händailas</i>	= Alles aufzehren vgl. <i>tälaje</i> : schlecht vgl. <i>hailas</i> : Nahrungsmangel; i <i>págdio hanailas i gualo</i> : der Sturm hat die Pflanzung ver- wüistet
schädlich	<i>na'tälaje</i>	
Schaf	<i>kinllo</i>	
schaffen (erschaffen)	<i>fatinas</i>	<i>Si jüos ufatinas i táno</i> : Gott schuf die Erde
schälen	<i>guäyse</i>	
schämen, sich	<i>mamáh(e)lau</i>	
scharf	<i>kaláktos</i>	= witzig
schärfen	<i>na'kalaktos, guása</i>	
Schatten (d. Sonne)	<i>núhong, i níhong</i>	
(d. Kerze)	<i>aníneng</i>	
schätzen (werth- halten)	<i>gislámen, goflámen</i>	
Scheere	<i>tihéras</i>	(<i>tijeras</i>)
scheeren (Haare schneiden)	<i>dásai</i>	
scheinen (Anschein haben)	<i>fanáan</i>	= nennen
(Sonne)	<i>nángo</i>	<i>hinángo</i> : es scheint mir, als ob
scheissen	<i>mála(k)</i>	
scheitern	<i>masíni(g)</i>	
Schelle	<i>máfa(k)</i>	(<i>campanilla</i>)
schelten	<i>kampaníja</i>	
schenken	<i>láláde</i>	(<i>regalar</i>)
Scherben (Glas-)	<i>nāe, regdlo</i>	(<i>redoma</i>)
schicken	<i>redōma</i>	vgl. <i>hánau</i> : fortgehen
schief	<i>na'hánau</i>	dagegen <i>umáso</i> : rauchen
schliessen	<i>umáso</i>	Tauben schiessen: <i>umépáké pa- luma</i>
Schiesspulver	<i>páke, mamáke</i>	(<i>polvora</i>)
Schiff	<i>pótbola, i pétbola</i>	(<i>Rota</i>)
Schildkröte	<i>mōdung, i mēdung</i>	(<i>Saipan</i>); dagegen <i>sáh(e)jau</i> : eilen
schlachten	<i>sáh(e)jan</i>	
Schlaf	<i>hágan</i>	
(Schlummer)	<i>pūnō</i>	
schlafen	<i>mináigo</i>	
(einnicken)	<i>minatúho(k)</i>	
	<i>máigo</i>	
	<i>matúho(k)</i>	

Schlaflosigkeit	<i>ināgmāta</i>	vgl. <i>mangmāta</i> : aufwachen; <i>māta</i> : Auge (<i>palmada</i>)
schlagen	<i>patmāda</i>	
(mit der Hand)		
(Ohrfeige)	<i>déska</i>	
(mit der Faust)	<i>dōmō</i>	
(mit dem Messer)	<i>tākā</i>	
(mit dem Stock)	<i>pāna(k)</i>	
auf den Rücken)		
(mit dem Stock)	<i>dāko(t)</i>	
auf den Kopf)		
(mit dem Stock)	<i>ba'ba'</i>	
auf den Hintern)		
schlapp (faul)	<i>gāgo</i>	
(lose)	<i>kālo</i>	
(biegsam)	<i>njābā</i>	
schlau	<i>lā'mon, fājē</i>	
schlecht	<i>tāulājē, Plur. mādi- lajē</i>	
	<i>kanden, Plur. man- gamden</i>	= unartig
Schlechtigkeit	<i>imāulājē</i>	
schleifen (Messer)	<i>na'kalāktos</i>	vgl. <i>kalāktos</i> : scharf
(auf der Erde)	<i>ba'tsalā</i>	(<i>balsa</i>)
Schleuder	<i>dāgau</i>	Bildete neben der Lanze (<i>gugat- hālum</i>) die Hauptwaffe der alten Chamorros in ihren Kämpfen mit den Spaniern. Man findet noch heute häufig die elliptischen, zuweilen beiderseits scharf zugespitz- ten Steine von Walnuss- bis zu Faustgrösse; oft sorg- fältig gearbeitet.
Schleudersteine	<i>atchon-dāgau</i>	
schliessen (Thür)	<i>hūtchum</i>	
(beenden)	<i>nafunhājan</i>	
Schlinge	<i>lāso</i>	(<i>lazo</i>)
Schlucht	<i>haniāda</i>	(<i>cañada</i>)
schluchzen	<i>sumospīros</i>	(<i>suspirar</i>)
schlucken	<i>pāniot</i>	
schlummern	<i>matūho(k)</i>	
Schluss	<i>hōko(g)</i>	
Schlüssel	<i>jābē</i>	(<i>llave</i>); = Balken
schmackhaft	<i>mānngē</i>	
schmal (eng)	<i>māijut</i>	
(gedrängt voll)	<i>mandtchiget</i>	vgl. <i>mdtchiget</i> : drücken

Schmalz	<i>mantikā</i>	(<i>manteca</i>)
schnecken (gut)	<i>mánnge</i>	
(schlecht)	<i>timánnge</i>	
schmelzen (Intrans.)	<i>māmāhānum</i>	vgl. <i>hānum</i> : Wasser
(Trans.)	<i>fa'hānum</i>	
Schmerz	<i>pútē</i>	
Schmetterling	<i>abābang</i>	(<i>herrero</i>)
Schmied	<i>heréro</i>	(v. <i>hacha</i> : Beil
schmieden	<i>ha'átcha</i>	= verstimmt
schmollen	<i>lā(d)jo</i>	(<i>adorno</i>)
Schmuck	<i>adó(t)no</i>	(<i>vestir</i>)
schmücken	<i>adó(t)no, na'béste</i>	
(sich)	<i>bumeste</i>	
(das Haus)	<i>tód'da</i>	
Schmutz	<i>ódda, i édda</i>	= Erde
(Lehm)	<i>fátche</i>	
schmutzig	<i>ódda, káfatche</i>	
	<i>áplatcha</i>	= gemein
(v. Wäsche)	<i>usáo</i>	(<i>usado</i>)
Schnabel	<i>píkō</i>	(<i>pico</i>)
	<i>bátchot</i>	= Mund
schnarchen	<i>lānan</i>	
schneiden	<i>úto(t)</i>	
schnell	<i>sáhejau, tchādek</i>	
(flink)	<i>gúsē, makalámia</i>	
Schnelligkeit	<i>minakalámia</i>	
Schnepfe (gross)	<i>kalālang</i>	
(klein)	<i>dolile</i>	
Schnur	<i>kod'dét</i>	(<i>cordel</i>)
	<i>palágon</i>	(<i>Rota</i>)
Schokolade	<i>tcho'kolâte</i>	auch als Verb.; Schokolade
		trinken: <i>guaho hutchokolâte</i>
schon	<i>jésta</i>	(<i>ya está</i>)
schön	<i>sāmai, gadbo</i>	
schonen	<i>adāhē</i>	
schräg	<i>umāso</i>	
Schreck	<i>pinite</i>	vgl. <i>púte</i> : Schmerz
	<i>ma'h'ngang</i>	(<i>Ssipan</i>)
	<i>lūhan</i>	(<i>Rota</i>)
schrecklich	<i>na'lūhan, na'māniau</i>	vgl. <i>ma'aniau</i> : fürchten
schreiben	<i>tūgē</i>	
(i. Lohn od. Auftrag)	<i>tugige</i>	
Schreiben (Brief)	<i>tinígē</i>	
Schreiber	<i>titugr, Plur. manituge</i>	
schreien (weinen)	<i>tāngis, tumāngis</i>	
(laut vor Schmerz)	<i>komāte</i>	
(klagen)	<i>umūgong</i>	vgl. <i>māgong</i> : friedlich

Schuld	<i>ísau</i>	
schulden	<i>díbé</i>	(<i>deber</i>)
Schule	<i>eskuéla</i>	(<i>escuela</i>)
Schüler	<i>pátgon</i> , Plur. <i>fama-gúon</i>	
Schulter	<i>apága</i>	dagegen <i>ápákā</i> : weiss
Schutz	<i>ginéque</i>	
Schütze	<i>tautau mépake</i> <i>pápake</i> , Plur. <i>ma-mápake</i>	vgl. <i>pákē</i> : schiessen
schützen	<i>gógue, ságue</i>	
schwach	<i>majáje, njáfai</i>	
Schwäche	<i>njináfai</i>	
schwanger	<i>ma'pótge</i>	vgl. <i>pátgon</i> : Kind
schwank (Rohr)	<i>njáuhau</i>	
schwarz	<i>átílong</i>	
Schwefel	<i>ásqā</i>	
schweigen	<i>fa'matkílo, ma'mat-kílo</i>	vgl. <i>matkílo</i> : ruhig (v. <i>tranquilo</i> ?)
schweigsam	<i>ma'h'gong</i>	
Schwein	<i>bábui</i>	<i>ēbabui</i> = <i>bumabui</i> : Schweine jagen <i>māsa</i> : gekocht; <i>hálum</i> : innen
Schweiss	<i>māsahálum</i>	
schwer (v. Gewicht)	<i>mákāt</i>	
(schwierig)	<i>mápot</i>	
Schwester	<i>tchálo-palduan</i>	
schwimmen (regelrecht)	<i>nángo, numángo</i>	
(mit ausgreifend. Armen)	<i>mémptātē</i>	
(im Hundeschritt)	<i>gáf</i>	
schwitzen	<i>māsahálum</i>	vgl. Schweiss
schwören	<i>fanhúla</i>	<i>fan-</i> : machen; (<i>jurar</i>)
sechs	<i>gúnun</i>	
sechste, der	<i>yu(t)mējai</i>	
sechzig	<i>gúnun nga mao(t)-not</i>	
See	<i>tāse</i>	
Seele	<i>ánte</i>	
Segel	<i>lāja(k)</i>	Segel aufmachen: <i>na'lāja(k)</i>
segeln	<i>na'lājak</i>	
segnen	<i>bendíse</i>	(<i>bendecir</i>)
sehen	<i>h'ē</i>	siehe da! <i>dī! diahá, átau! lí! liahá!</i>
sehnen (sich)	<i>tatánga</i>	

sehr		<i>sen, ges, gof, gef</i>	<i>sénmauleg</i> : sehr gut
Seife		<i>sumén</i>	<i>suméntailaje</i> : sehr schlecht
sein [Hülfszeitw.]		<i>hábon</i>	(<i>jabon</i>)
(sich befinden)		<i>gaige</i>	wird nicht ausgedrückt; <i>guáho</i>
(Besitz v. Sachen)		<i>ijonía</i>	<i>dánkulo</i> : ich (bin) gross; <i>guáho</i>
(Besitz v. Thieren)		<i>ga'nía</i>	<i>hágas dékiki</i> : ich (war) klein
(Besitz allg.)		— <i>ga'ía</i> bez. <i>nía</i>	<i>gi háhm-táno gaige aníte</i> : im
seit Langem		<i>ámam</i>	Walde sind Gespenster
seit Kurzem		<i>tiámam</i>	<i>ijonía na säsä</i> = <i>säsania</i> : sein
selbst		<i>maisa</i>	Messer
Selbstmord		<i>pūnomdisāguē</i>	<i>ga'nía na kinílo</i> = <i>kinilonía</i> : sein
selten		<i>sāsānge, hālag</i>	Schaf
senkrecht (hän-		<i>tūnas-pápā</i>	<i>tata nía</i> : sein Vater; <i>hāgan ía</i> :
gend)			seine Schildkröte
(stehend)		<i>tūnas-hūlo</i>	
setzen (Jmd., etw.)		<i>pōlō</i>	= nur; s. d.
(sich)		<i>matātchong, fatā-</i>	
seufzen		<i>tchong</i>	<i>tūnas</i> : gerade; <i>pápa</i> : unten
sich		<i>sumospīros</i>	<i>hūlo</i> = <i>hūlo</i> : oben
		<i>unūgong</i>	
		<i>maisa</i>	(<i>suspirar</i>)
sicher		<i>magáhe(t)</i>	<i>guáho husétben-maisa-jo</i> : ich be-
sichtbar		<i>mañon</i>	diene mich; <i>hago onsétben-ma-</i>
sie (Sing.)		<i>guía u-</i>	<i>isa-hau</i> ; <i>guía usétben-maisa-</i>
(Plur.)		<i>siha úha</i>	<i>gui</i> u. s. w.; <i>hita tosétben hit</i> ;
sieben		<i>fito</i>	<i>hame ensétben ham</i> ; <i>siha uha-</i>
siebente, der		<i>fitgujai</i>	<i>sétben siha</i> (nicht <i>maisa</i>)
siebenzig		<i>fito nga mao(t)not</i>	
sieden (nur 3. Pers.)		<i>lóklo(k)</i>	<i>i palauau uásagua, guía bonito</i> :
Sieg		<i>ginānā</i>	die Frau heirathet, sie (ist)
siegen		<i>gāna, bēnsē</i>	schön
			<i>i tautau siha uha fatchotcho, ma-</i>
			<i>nusine siha</i> : die Männer ar-
			beiten, sie (sind) fleissig
			(<i>ganar, vencer</i>)

Silbergeld singen	<i>salápe āpākā</i> <i>kānta</i> <i>ūko</i>	vgl. <i>āpākā</i> : weiss (<i>cantar</i>) vor sich hin singen. Die Karo- liner (nicht die Chamorros) singen Stunden lang, im Halb- schlummer, dieselbe Melodie vor sich hin
sinken (Schiff) sitzen Skorpion so (wie dies) (wie jenes) sobald als	<i>manjókujok</i> <i>matātchong</i> <i>alakrān</i> <i>taiguīhe, taiguīne</i> <i>taiguēnau</i> <i>enseñidas</i> <i>ājīn</i> <i>gāgonhá</i> <i>pāgogohá</i> <i>lahe</i>	(<i>alacran</i>) (<i>enseguida</i>) <i>ājīn huhānau uhagimen</i> : sobald ich fortgehe, trinken sie
sofort Sohn	<i>sinddlo</i> <i>ddlau</i> <i>inānan-ādan, inānan-</i> <i>somnak</i> <i>sómna</i> <i>dominggo</i> (<i>sinō</i>), <i>sá</i>	aber stets mit dem Possessiv; <i>lahénia</i> : sein Sohn; Plur. <i>lala- hénia</i> : seine Söhne (nicht: <i>ijonia na lahe</i>)
Soldat Sonne Sonnenlicht	<i>sinddlo</i> <i>ddlau</i> <i>inānan-ādan, inānan-</i> <i>somnak</i> <i>sómna</i> <i>dominggo</i> (<i>sinō</i>), <i>sá</i>	<i>ināna</i> : Licht
Sonnenschein Sonntag sonst	<i>pūta, págnas</i> <i>gi lāgo</i> <i>finu lāgo</i> <i>na tiso</i> <i>ūgā</i> <i>lāmōnā</i> <i>umōtatnon</i> <i>mamōka(t)</i> <i>néngkānō</i> <i>na-</i> <i>na-</i>	(<i>domingo</i>) <i>tchāmo fatitinas tālo, sāvai hu- kastigahau</i> : thue das nicht wieder, sonst werde ich dich strafen
spalten spanisch (Sprache) spannen sparen später spazieren	<i>pūta, págnas</i> <i>gi lāgo</i> <i>finu lāgo</i> <i>na tiso</i> <i>ūgā</i> <i>lāmōnā</i> <i>umōtatnon</i> <i>mamōka(t)</i> <i>néngkānō</i> <i>na-</i> <i>na-</i>	vgl. <i>san lāgo</i> : Westen (<i>tieso</i>)
Speise speisen (zu essen geben)	<i>pūta, págnas</i> <i>gi lāgo</i> <i>finu lāgo</i> <i>na tiso</i> <i>ūgā</i> <i>lāmōnā</i> <i>umōtatnon</i> <i>mamōka(t)</i> <i>néngkānō</i> <i>na-</i> <i>na-</i>	vgl. <i>ékahat</i> : langsam mit dem Possessiv; <i>na-ta</i> : unsere Speise; <i>na Huan</i> : Johann's Speise mit dem Pron. pers.; <i>na-hit</i> : gieb uns zu essen; <i>na-jo, na-han</i> u. s. w.
Spiel	<i>huēgo</i>	(<i>juego</i>)

spielen (der Kinder)	<i>manhugándo</i>	(<i>jugar</i>)
(zur Unterhaltung)	<i>manhugándo</i> = <i>hu-</i> <i>gándo</i>	
(ein Instrument)	<i>dándan</i>	= läuten
Spion	<i>atitúje</i>	= Acht geben
spitz	<i>kadiduk</i>	= witzig
spotten	<i>moféa</i> <i>esitáne</i>	(<i>mofarse</i>)
sprechen	<i>adingan, adingáne</i>	
springen	<i>gópe</i>	(v. <i>golpear?</i>)
Spritze	<i>heléngga</i>	(<i>jeringa</i>)
spucken	<i>bóbó, tólá</i>	
(hörbar)	<i>kaka(g)</i>	
(speien, v. Vulcan)	<i>múta</i>	= sich übergeben
stammeln	<i>páhja</i>	
stampfen (mit dem Fuss)	<i>tójo</i>	
(Reis, zur Entfernung der Schale)	<i>tumúto</i>	
stark	<i>metgot</i>	
(Cigarre)	<i>fótte</i>	(<i>fuerte</i>)
Stärke, stärken	<i>atbidon</i>	(<i>almidon</i>); wird aus Pfeilwurz
(plätten)		und „gaugau“ bereitet
Staub	<i>pótbos</i>	(<i>polvo</i>)
staunen	<i>mánman</i>	
stechen (mit dem Messer)	<i>dúlo(k)</i>	
(m. einem Stock)	<i>tógtcha</i>	
stehen	<i>tóge, tumóge</i>	
stehlen	<i>sáke, saki</i>	(<i>saquear</i>)
Stein	<i>átchō</i>	
Steinmörser	<i>metátē</i>	
(der Alten)	<i>lúsing</i>	

Sie bestehen aus einem Basaltstein v. 30 cm bis 1 m Durchmesser mit einer (auf den grösseren oft mehreren) handgrossen, halbkugeligen Vertiefung. Als Stösser dient ein elliptischer 20—30 cm langer Stein (Basalt od. Kiesel). Man findet sie in den Ruinen der alten Säulenreihen, aber auch sonst überall. Da sie sehr schwer sind, ist anzunehmen, dass in ihrer Nähe sich stets eine Hütte (aus Holz) befand.

stellen	<i>pōlō</i>
sterben	<i>mātai</i>
sterbend	<i>tchatguá</i>
Stern	<i>putiōn</i>
Steuer	<i>timón</i>
(das zum Steuern benutzte Ruder)	<i>ūlen</i>
Stiel	<i>tógpong, i tégpong</i>
Stier	<i>tōro</i>
	<i>láhe naguáka</i>
still	<i>máh'gong</i>
stinken	<i>tchátpan</i>
	<i>lámo(g)</i>
Stirn	<i>hā'ē</i>
Stock	<i>bastón</i>
	<i>galúte</i>
	<i>háio</i>
stolpern(über einen Stein)	<i>matúmpo</i>
(über ein Loch)	<i>mátgui</i>
stossen	<i>tógtcha</i>
Stosseisen	<i>fusinios</i>
Strafe	<i>sinápít, kastíga</i>
strafen	<i>kastíga, sápit</i>
stranden	<i>gānē</i>
Strasse	<i>tchālan</i>
Strauch	<i>tchāguan</i>
Streit (Wort-)	<i>umāguagwat</i>
(Schlägerei)	<i>miníma</i>
streiten(m. Worten)	<i>umāguagwat</i>
(thäul. allg.)	<i>mūmo</i>
(mit Fäusten)	<i>umāpánjilē</i>
(mit Stöcken)	<i>umāpana(k)</i>
(mit Messern)	<i>umāsāsū</i>
(mit Äxten)	<i>umātāka</i>

Aus ihrer grossen Zahl kann
man auf die frühere starke
Bevölkerung schliessen.

(*poner*)

nicht (mehr) er

(*timon*)

(*toro*)

vgl. *láhe*: Mann; *guáka*: Rind

(*baston*)

(*garrote*)

= Holz

= stechen

(port. *foucinha*); das einzige
Werkzeug zur Feldbestellung
aus hier geschmiedetem Eisen,
vorn geschärft, auf der Innen-
seite m. Kerben versehen, zum
Herbeiziehen des abgestos-
senen Unkrauts; dient auch zum
Lockern der Erde u. zum Häu-
feln für die Kamotepflanzung.
Der Holzstiel ist etwa 3 m lang.

(*castigar*)

vgl. *mūmo*: kämpfen

Strick	<i>tāli</i>	
Stück	<i>pátte</i>	z. B. <i>un pátten guālo</i> : ein Stück Feld (<i>silla</i>)
Stuhl	<i>síjā</i>	
stumm	<i>ūdō</i>	
Stummheit	<i>inído</i>	
stumpf(ohneSpitze)	<i>mahéfon</i>	
(ohne Schneide)	<i>njānjo</i>	
Sturm	<i>págdiō</i>	
Sturz (Fall)	<i>binásna(g)</i>	
stützen (sich)	<i>na'ápō</i>	
suchen	<i>atigau</i>	
Süden	<i>san litchan</i>	
Sünde	<i>ísau</i>	
sündigen	<i>umísau</i>	
süss, Süssigkeit	<i>māmes</i>	
Freund v. Süssigkeiten	<i>gamāmes</i>	
Süsskartoffel	<i>kamūte</i>	(<i>camote</i>); Batate
Batatenacker	<i>fangamutíjan</i>	
Sumpf	<i>hagāi</i>	

T.

Tabak	<i>tchúpa</i>	(<i>chupar</i>)
Tabaksfeld	<i>fanjupājan</i>	
Tabakspfeife	<i>tchigando</i>	(v. <i>cigarro</i>)
Tadel (Zurechtweisung)	<i>kineríhe</i>	
(schelten)	<i>linalāde</i>	
tadeln	<i>korihe</i>	(<i>corregir</i>)
	<i>lalāde</i>	
Tag	<i>haāne</i>	
tagen	<i>manāna</i>	(v. <i>haāne</i> ?)
	<i>matchaktchak-kátan</i>	
Tags	<i>gi haāne</i>	
Tanz	<i>báile</i>	(<i>baile</i>)
tanzen	<i>baila, kilolog</i>	= sich drehen
Taro	<i>sūni, i sūni</i>	
(gekocht)	<i>āyon</i>	
Tarofeld	<i>fanjuníjan</i>	(v. <i>suni</i>)
Tasche	<i>bítsa, i bítsa</i>	(<i>bolsa</i>)
Tau	<i>tāli</i>	
taub	<i>tānga</i>	
Taube	<i>palūmā</i>	(<i>paloma</i>)
Taubheit	<i>tinānga</i>	

tauchen (Jmd.) (selbst)	<i>lūmos</i> <i>mátmos</i> <i>numāngo</i>
(bis an die Stirn)	<i>manāno</i>
taufen (Namen geben)	<i>fa' nāan</i>
taugen	<i>gumāi lājē</i>
tauschen	<i>tuldikā</i>
täuschen	<i>dāge</i> <i>pādag - dāge</i>
Teufel	<i>anite</i>
Thal	<i>kaniāda</i>
thätig	<i>manosūne</i>
Thee	<i>tchā</i>
theilen (= Theil)	<i>pātte</i> <i>fākai</i>
theuer	<i>guāguan</i>
Thier	<i>gā' gā'</i>
Thräne	<i>lāgo</i>
thun	<i>fatīnas, tchōguē</i>
Thür	<i>pōtta, i pētta</i>
tief	<i>tādung</i>
Tisch	<i>lamāsa</i>
Tochter	<i>hāga, Plur. hohāga</i> u. <i>hāga siha</i>
Tod	<i>finātai</i>
todt	<i>mātai</i>
tödten	<i>pūno</i>
Topf	<i>laūja</i>
träge	<i>gāgo</i>
tragen (auf d. Kopf)	<i>ódo</i>
(auf d. Schulter)	<i>apagāje</i>
(ein Kind)	<i>kātga</i> <i>hōguē</i>
trauern	<i>tāngse</i>
traurig	<i>triste</i>

= ertränken
= ertrinken

vgl. *nadn*: Name

= lügen
(Rota)

Die Chamorros glauben an Waldteufel, die Geister ihrer heidnischen Vorfahren, welche in den Ruinen wohnen. Viele haben sie gesehen (in Rota bes. den Danglūo mit mächtigem Kopf und Augen wie Kokosnüsse). Auch in Höhlen wohnen sie, u. wer sie erzürnt, den strafen sie mit Krankheit und Tod.

(*cañada*)

vgl. *inisūne*: Fleiss.

= Thee trinken; *utché*: er trinkt Thee
(*partir*)

dagegen *lāgo*: Westen

(*puerta*)

(*la mesa*)

= sterben

(*la olla*)

(*cargar*)

vgl. *tāngis*: weinen
sehr traurig: *triréste*

Traurigkeit	<i>triniste</i>	(<i>triste</i>)
träumen	<i>guŭŭfe, mangguŭŭfe</i>	<i>mangguŭŭfe</i> : laut träumen
treffen	<i>dántche</i>	
(in's Centrum)	<i>dántche tálo</i>	vgl. <i>tálo</i> : Mitte
trennen	<i>na'sáhangé</i>	
Treppe	<i>guáo(t)</i>	
treten (einen Fuss-		
tritt geben)	<i>páde(k)</i>	
trinkbar	<i>ma gímen</i>	nur von Wasser
trinken	<i>gímen</i>	
trocken	<i>ánglo, maláju</i>	
Trockenzeit	<i>ŕáimnágan</i>	vgl. <i>somnak</i> : Sonne
trocknen	<i>na'anglo</i>	
Trog	<i>tápe, kanóá</i>	
Tropfen	<i>gōta</i>	(<i>gota</i>)
(der durch's Dach		
kommt)	<i>tinŕho</i>	
Trost	<i>tináné</i>	
	<i>kinensuēla</i>	(<i>consuelo</i>)
trösten	<i>tāne</i>	
	<i>konsuēla</i>	
trotz	<i>i — ti —</i>	<i>i ginagáho ti hafatinas</i> : trotz mei-
		nes Befehls thut er es nicht.
trotzdem	<i>sinembátko</i>	(<i>sin embarzo</i>)
trübselig	<i>maláju</i>	= trocken
	<i>trireste</i>	
tugendhaft	<i>taibisió</i>	<i>tai</i> : kein (<i>vicio</i>)
U.		
über	<i>gi hílo</i>	
(bildl.)	<i>gi, sanmena</i>	<i>sijuós gaige gi tautan</i> : Gott steht
		über dem Menschen; <i>si rai</i>
		<i>gaige gi menan sinddlo</i> : der
		König steht über den Soldaten
überall	<i>gai etchongnia, na</i>	(<i>lugar</i>)
	<i>lúka todo, i lugát</i>	
Überdruß	<i>inésón, nináosón</i>	
überdrüssig	<i>óson</i>	
überholen (Jmd.)	<i>ŕo'naigué</i>	
Überlegung	<i>hinasúje</i>	vgl. <i>háso, hasúje</i>
übermorgen	<i>inagupánia</i>	vgl. <i>agúpa</i> : morgen; <i>-nia</i> : Comp.-
		Endung
übrigbleiben	<i>sóble</i>	(<i>sobrar</i>)
Ufer	<i>oríja</i>	(<i>orilla</i>)
Uhr	<i>rélós</i>	(<i>reloj</i>)
(Stunde)	<i>óra</i>	(<i>hora</i>)

umarmen	<i>túgto(g)</i>	
um herum	<i>i orŕja</i>	<i>i orŕjan i táno gaige i tase:</i> um die Insel wogt das Meer
um so mehr	<i>lá megai</i>	
umwenden	<i>bíra</i>	
	<i>légle(g)</i>	
um zu	<i>pára</i>	
unangenehm	<i>tchátguaia</i>	
unartig	<i>tai respeto</i>	(<i>respeto</i>)
(unbescheiden)	<i>manátma</i>	
(unpünktlich)	<i>tchatmátago</i>	
unbestimmt	<i>timateklára</i>	(<i>claro</i>)
(unklar)		
(verwirrt)	<i>tipuláon</i>	
und	<i>ján</i>	
ungeduldig	<i>óson</i>	
Ungehorsam	<i>tai inesge</i>	vgl. <i>ósge</i> : gehorchen
ungerecht	<i>látche</i>	= sich irren
Ungerechtigkeit	<i>linátche</i>	
ungeschickt	<i>njába</i>	= schlapp
uninöglich	<i>tisínia</i>	
unnöthig	<i>timanesesita</i>	(<i>necesita</i>)
unnütz	<i>tigudilaje</i>	
unordentlich	<i>kaláö</i>	= ungekämmt
unreif (Frucht)	<i>máta, gáda</i>	
(Bursche)	<i>táfo, táftaf, mága</i>	
unrein (schmutzig)	<i>áplatcha</i>	
(ekelhaft)	<i>námāsā</i>	
Unrichtigkeit	<i>inétchong</i>	vgl. <i>étchong</i> : schlimm
unsauber	<i>áplatcha</i>	
unser (Besitz von Sachen)	<i>ijonmāme, ijóta</i>	<i>ijonmāme na isau</i> : unsere (d. h. aller Menschen) Sünde; <i>ijóta na rai</i> : unser (d. h. nicht euer) König
(Bes. v. Thieren)	<i>ga'māme, gáta</i>	<i>gamāme na ga'ga'</i> : unser aller Vieh; <i>gáta na ga'ga'</i> : unser (nicht euer) Vieh
(Besitz allgem.)	— <i>māme</i> , — <i>ta</i>	<i>júos māme</i> : unser Gott; <i>tatúta</i> : unser (nicht euer) Vater
untauglich	<i>táibalē</i>	(<i>valer</i>)
unten	<i>san pápā</i>	
unter (bildl.)	<i>segun</i>	<i>i sindálo gaige segun tindgo i rai</i> : der Soldat steht unter dem Befehl des Königs
(u. d. Obhut)	<i>as, gi</i>	<i>gaige gi proteksion rai</i> : er steht unter dem Schutze des Königs

unterbrechen	<i>athoróta</i>	(<i>alborotar</i>)
(stören)		
(ruhen)	<i>na'para</i>	(<i>parar</i>)
	<i>pólon-njáihun</i>	(<i>poner</i>)
untergehen (Schiff)	<i>ma'fondo</i>	(<i>fondo</i>)
	<i>manjónjog</i>	
(Sonne)	<i>mátchong, sumúof</i>	<i>matátchong</i> : sich setzen
(verderben)	<i>tumáilájě</i>	vgl. <i>táilaje</i> : schlecht
Unterkiefer	<i>atchámtcham</i>	
unterliegen	<i>máanián</i>	dagegen <i>máanián</i> : fürchten
Unterricht	<i>finanágué</i>	vgl. <i>famúe</i> : zeigen
unterrichten	<i>fanágue</i>	
Unterschenkel	<i>sádnóho(t)</i>	
unterstützen	<i>naápo</i>	= sich stützen auf
	<i>faborése</i>	(<i>favorecer</i>)
	<i>fá'ké</i>	
untertauchen (Jmd.)	<i>lúmos</i>	
(selbst)	<i>mátmos</i>	
unwillig (zähe)	<i>águagwat</i>	
unwissend	<i>taitiningo</i>	
Unwissenheit	<i>tinaitiningo</i>	
unzureichend	<i>tilinágá, timonágá</i>	
unzuverlässig	<i>ddkun</i>	

V.

Vater	<i>táta</i>	
verachten	<i>tchátguaia</i>	
Verachtung	<i>tchinátguaia</i>	
verändern	<i>umótro, manótro</i>	(<i>otro</i>)
	<i>matuláika</i>	vgl. <i>tuláika</i> : tauschen
	<i>ágang, agánge</i>	= herbeirufen
Verantwortung		
ziehen, zur	<i>destiládo</i>	(<i>desterrar</i>)
verbannen	<i>ná'ná, ná'áto(g)</i>	
verbergen	<i>umáto(g)</i>	
(sich)	<i>lumámauleg</i>	vgl. <i>mauleg</i> : gut
verbessern	<i>atatáje</i>	= verhindern; vgl. <i>tchámo</i> : du sollst nicht
verbieten	<i>tchómá</i>	
verbinden	<i>na'étnon</i>	
(vereinen)		
(Wunde)	<i>bá'ē, bendas</i>	(<i>vendar</i>)
Verbrechen	<i>ísau</i>	
verbrennen (etwas)	<i>songge, súno(g)</i>	
(sich)	<i>ma'túno(y)</i>	
verderben	<i>tumáilájě</i>	

verdienen	<i>gãna</i>	(<i>ganar</i>)
(gewinnen)		
(gebühren)	<i>merése</i>	(<i>merecer</i>)
verdoppeln	<i>taláje jao doble</i>	vgl. <i>taláje</i> : vermehren (<i>doble</i>)
verdorben(verfault)	<i>podfílo</i>	(<i>podrir</i>)
(ungeniessbar)	<i>lámás</i>	vgl. <i>námása</i> : ekelhaft
verdunkeln	<i>na' hómhom</i>	
verdursten	<i>mátai máhō</i>	<i>matai</i> : sterben; <i>máho</i> : durstig
vereinigen	<i>na' étnon</i>	vgl. <i>inétnon</i> : Heerde
verfolgen	<i>pe(t)síge</i>	(<i>perseguir</i>)
	<i>dúlala(g)</i>	
	<i>pine(t)síge</i>	
Verfolgung	<i>astě</i>	
vergeben	<i>apāse</i>	= bezahlen (<i>apaciguar?</i>)
vergeltten	<i>na' maléfa</i>	
vergessen	<i>hánlěfa</i>	
vergesslich	<i>hinína, táťse</i>	
vergiften	<i>akompára</i>	
vergleichen	<i>arégla</i>	(<i>acomparar</i>)
(sich)	<i>māgoť</i>	(<i>arreglar</i>)
vergnügt	<i>na' dánkulo</i>	
vergrössern	<i>tchōma</i>	
verhindern		= verbieten; vgl. <i>tchāmo</i> : du sollst nicht
	<i>impúle</i>	(<i>impedir</i>)
verhören	<i>faise(g)nāne</i>	vgl. <i>faisen</i> : fragen
verhungern	<i>matai-njālang</i>	= sterben-hungrig
verirren, sich	<i>ába(k)</i>	
Verkauf	<i>běnta</i>	(<i>venta</i>)
verkaufen	<i>běnde</i>	(<i>vender</i>)
verkehrt	<i>umátlibes</i>	(<i>al revés</i>)
verkleinern	<i>na' dēkiki</i>	
verkürzen	<i>na' kátata</i>	
verlangen	<i>gāgau</i>	
Verlangen	<i>gināgau</i>	
verlängern	<i>na' anáko</i>	
verlassen (sich ent-	<i>dingo</i>	
fernen)		
(ein Haus)	<i>júte</i>	identisch mit <i>jóte</i> : wegwerfen?
(sich verl. auf)	<i>angóko</i>	= vertrauen
verleihen	<i>uđajau</i>	vgl. <i>ájau</i> : borgen
verlieren	<i>malingo</i>	
(den Weg)	<i>ába(k)</i>	
(die Farbe)	<i>mafnas</i>	
(im Spiel)	<i>mapéde</i>	
Verlust	<i>minapéde, fátta</i>	(<i>perder</i>)
vermelren	<i>taláje</i>	(<i>faltar</i>)
vermeiden	<i>sühájě</i>	

vermieten	<i>atkila</i>	(<i>alquilar</i>)
vermindern	<i>na' dididi</i>	
Vermögen	<i>fottuna</i>	(<i>fortuna</i>)
vermuthen	<i>bunmante - so(g)ne</i>	vgl. <i>so(g)ne</i> : beschuldigen
vernachlässigen	<i>aylié</i>	vgl. <i>lié</i> : sehen
vernehmen	<i>ékungu(k)</i>	= horchen
verneinen	<i>umáhē</i>	<i>ahē</i> : nein
veröffentlichen	<i>sanganjāihun</i>	vgl. <i>sangāne</i> : sagen
verordnen	<i>odēnā</i>	(<i>ordenar</i>)
(behördl.)		
(ärztl.)	<i>resēta</i>	(<i>recetar</i>)
verpflichten (sich)	<i>obligau - maisa</i>	(<i>obligar</i>)
verrathen	<i>trārdūde</i>	(<i>traidor</i>)
(denunciren)	<i>fā' dila</i>	
verrückt	<i>māmpox</i>	= zu sehr
versalzen	<i>fā(r)t</i>	
verschlechtern	<i>na' tāilajē</i>	
versöhnen (sich)	<i>umamigo</i>	
	<i>umagofitālo</i>	vgl. <i>gofie</i> : lieben; <i>tālo</i> : wieder
verständlich	<i>meh nalong</i>	
verstecken (sich)	<i>umātō(g)</i>	= wissen
verstehen	<i>tingo</i>	= schmolten
verstimmt	<i>lā(d)jo</i>	
versuchen (prüfen)	<i>tchāgē, tāmtam</i>	
vertheidigen	<i>gōgue</i>	= schützen
vertrauen	<i>angoko, konfia</i>	(<i>confiar</i>)
Vertrauen	<i>inangoko, kinenfia</i>	
vertreiben	<i>petsige</i>	(<i>perseguir</i>)
	<i>tatije, dūlala(g)</i>	= verfolgen
verursachen	<i>na susēde</i>	(<i>suceder</i>)
	<i>na' na' hūjung</i>	<i>na'</i> : machen; <i>na'</i> : thun; <i>hūjung</i> : heraus
verurtheilen	<i>kondēna</i>	(<i>condenar</i>)
Verurtheilung	<i>kinendēna</i>	
Verwandter	<i>parientes, pumarien-</i> <i>tes; Plur. man-</i> <i>parientes</i>	(<i>parientes</i>)
verweigern (e. Bitte)	<i>tchātau</i>	
	<i>niēyā</i>	(<i>negar</i>)
verwickelt	<i>tipulāon</i>	vgl. <i>ti</i> : nicht; <i>pūla</i> : befreit
verwunden	<i>na' fanjetnot</i>	vgl. <i>tchetnot</i> : Wunde
verwundern (sich)	<i>mānman</i>	
verwundet	<i>tche(t)nūdon</i>	
verwūsten	<i>lātehāi</i>	= Alles aufzehren
verwūstet	<i>hānaāilas</i>	vgl. <i>hāilas</i> : Mangel
verzeihen	<i>asīē</i>	
	<i>gai asīē, gai māāse</i>	

Verzeihung	<i>inasie</i>	
verzögern	<i>ámam</i>	= lange
	<i>na'ámam, na'atrasáo</i>	(<i>atrasado</i>)
verzweifeln	<i>tchatangoko</i>	vgl. <i>tchat</i> : schlecht; <i>angoko</i> : Vertrauen
	<i>timanánoh, tima-</i>	vgl. <i>ti</i> : nicht; <i>nangga</i> : erwarten
	<i>nangga</i>	
Verzweiflung	<i>taínangoko</i>	vgl. <i>tai</i> : kein
	<i>taininángga</i>	
Vieh	<i>manso-na-gá'gá'</i>	(<i>manso</i>); <i>gá'gá'</i> : Thier
viel	<i>mégai</i>	zu viel: <i>mámpos</i>
vielleicht	<i>buénte</i>	
vier	<i>fútfat</i>	
vierte, der	<i>fútfatai</i>	(Rota)
	<i>iminakuatro</i>	(Guam); vgl. <i>imina</i> : vorn
vierzig	<i>fútfat nga maotunon</i>	
Vogel	<i>gá'gá'-na-gumúgupo</i>	vgl. <i>gá'gá'</i> : Thier; <i>gúpo</i> : fliegen
	<i>palóna</i>	(<i>paloma</i>)
voll	<i>búla</i>	
vollenden	<i>nafunhájan, na'fáppo</i>	
vollkommen	<i>kabáles</i>	(<i>cabal</i>)
von (Genitiv)	<i>ijon-</i>	
von hier	<i>desde éste, gine éste</i>	
vorausgehen	<i>fóna, móna, mófona</i>	
voraussetzen	<i>hinasso, pinélo</i>	<i>hinassonmāme</i> : wir Alle setzen voraus; <i>pinelóta</i> : nur wir setzen voraus
vorbereiten	<i>fámáuliké</i>	<i>fā</i> : machen; <i>mauleg</i> : gut
Vorfahr	<i>saina</i> , Plur. <i>manjáina</i>	
vorgestern	<i>inigápnia</i>	<i>nigap</i> : gestern; <i>-ia</i> : Comparativ- Endung
Vormittag von	<i>lataloáne</i>	
8—11 Uhr		
vorn	<i>san ména, ména</i>	<i>ménan i gina, san ména i gina</i> : vor dem Hause
	<i>imina</i>	v. <i>ména</i>
Vorthail	<i>ginána</i>	= Gewinn (<i>ganar</i>)
W.		
Waare	<i>finahan</i>	vgl. <i>fáhan</i> : kaufen
wachen	<i>mangmáta</i>	vgl. <i>máta</i> : Auge
wachsen	<i>lumáta</i>	= leben
Wachsthum	<i>linála'</i>	= Leben
Wachtposten	<i>mamúlan</i>	vgl. <i>púlan</i> : beaufsichtigen
wagen	<i>atrévě</i>	(<i>atreverse</i>)
	<i>ariésgá</i>	(<i>arriesgar</i>)
	<i>atótyá</i>	

Wagen	<i>karéta</i> <i>batánga</i>	<i>kinaréta</i> : in Wagen fahren (<i>batanga</i>); eine Schleife ohne Räder, vorn das Nackenjoch des Zugstieres
wählen	<i>ájē(g)</i> <i>tántchō</i>	
Wahnsinn	<i>inálanga</i> <i>binába</i>	
wahnsinnig (dumm) (blödsinnig)	<i>bábá</i> <i>álange</i>	
wahr	<i>tidákun</i> <i>timandáge</i> <i>magáhet</i>	vgl. <i>dákun</i> : falsch vgl. <i>dáge</i> : lügen
währen	<i>máo(k)</i>	
während	<i>miéntras, ánai</i>	(<i>mientras</i>); <i>i batko máto ánai está-bajo Luta</i> : das Schiff kam an, während ich in Rota war
Wahrheit	<i>minagáhe(t)</i>	
wahrnehmen	<i>ékungu(k)</i>	= horchen
Wald	<i>háhum-táw</i>	vgl. <i>háhum</i> : Inneres; <i>táno</i> : Insel
Waldfisch	<i>bajéna</i>	(<i>ballena</i>)
wann	<i>ngáian</i>	<i>ngaián na tahanan?</i> wann reisen wir ab?
Wanze	<i>tchintche</i>	(<i>chinche</i>)
warm	<i>tché(t)maipe</i>	= schlecht heiss
Wärme	<i>minaipe</i>	vgl. <i>maipe</i> : heiss
warnen	<i>akonséha</i>	(<i>aconsejar</i>)
warten	<i>nángga</i>	
warum	<i>párá háfa</i>	(<i>para que</i>)
was?	<i>háfa, háf</i>	
waschen	<i>fa gáse</i> <i>lampáso</i>	<i>fa'-</i> : machen; <i>gás'gas'</i> : rein (<i>lampazo</i>)
Wasser	<i>hánum</i>	
Wasserhuhn	<i>puláta(t)</i>	
weben	<i>táfo(g)</i>	= flechten
Weber	<i>títufo(g)</i>	
wechseln (tauschen) (den Platz)	<i>táláika</i> <i>tágui, matágui, ágo</i>	
wecken	<i>pángo</i>	<i>ja' hó!</i> : wache auf!
weder — noch	<i>táia — táia, ní — ní</i>	<i>táia</i> : nichts; <i>guia ní tata, ní nana</i> : er hat weder Vater noch Mutter
Weg	<i>tchálan</i>	
wegen	<i>sá, pot</i>	(<i>por</i>); <i>pot i njámo tísínia maigo</i> : man kann nicht schlafen wegen der Mücken
wegnehmen	<i>tchúle</i>	

wegwerfen (weg- ziehen)	<i>júte, jôte</i>	ein Haus verlassen
wehen	<i>mangguaife, guaife</i>	vgl. <i>mánglo</i> : Wind
Weib, weiblich	<i>palónan</i> , Plur. <i>fa- malanan</i>	
Weiberrock	<i>lúpes, i lípes</i>	
weich (auch v. Ge- müth)	<i>mániania, mahániaf</i>	
(schlapp)	<i>niáfula</i>	
weil	<i>sá, saháfa na</i>	= also; <i>este na hánun ti mauleg, sa maásen</i> : dieses Wasser ist nicht gut, weil es salzig ist
weinen	<i>tángis, tumángis</i>	
weinerlich	<i>gatumángis</i>	
weiss	<i>ápáká</i>	dagegen <i>ábaka</i> : Manilahanf; <i>ápáká</i> : Schulter
weit (entfernt)	<i>tchágo</i>	= breit
(geräumig)	<i>máguag</i>	<i>háie na táutau?</i> welcher Mann?
welcher? -e?	<i>háie, háie siha</i>	<i>háie na táutau siha?</i> welche Männer?
welcher (Ref.)	<i>já, ná, ni</i>	<i>máno i tautau, já este gualonia?</i> wo der Mann, welchem dieses Feld (sein)? <i>i tautau, na</i> (oder <i>ni</i>) <i>estábaguine</i> : der Mann, welcher hier war
Welle (klein, ohne Schaum)	<i>malínau</i>	
(klein, mit Schaum)	<i>tcháutchau</i>	
(Dünung)	<i>lángə(g)</i>	
wenden (sich)	<i>búra</i>	
wenig	<i>légle(g)</i>	
Weniges	<i>dididi</i>	
wenn (causal)	<i>dimididi</i>	
(zeitlich)	<i>gín</i>	
wer?	<i>ngdian</i>	
werden (Hilfsverb.)	<i>háie</i>	<i>háie hau!</i> wer da!
	Fut.: <i>bunte, ánam,</i> <i>tiámam</i> ; Pass.: Vorsilbe <i>ma-</i>	(d. h. vielleicht, nach längerer Zeit, nach kurzer Zeit)
werfen	<i>dágau</i>	= schleudern
	<i>fáyas, águet</i>	
(weg-)	<i>júte, jôte</i>	
Wespe	<i>sasáta</i>	
Westen	<i>san lágo</i>	
westlich	<i>gi lágo</i>	

wetzen (Wasser)	<i>guāsa, na'kaláktos</i>	
wichtig (angesehen)	<i>māgas</i>	
(theuer)	<i>guāguan</i>	
	<i>bāle</i>	(<i>valer</i>)
wie	<i>kālang, kūlang</i>	= als; <i>este tan dankulo kālang</i>
(so wie dies, gleichwie)	<i>taiguíhe, taiguine</i>	<i>hao</i> : dieser ist so gross wie du; <i>este dankulonia kālang hao</i> : dieser ist grösser als du
(so wie jenes)	<i>taiguénau</i>	<i>háfa han?</i> wie geht es dir?
wie?	<i>háfa, háf</i>	<i>hastague umaliehit tálo</i> : auf Wiedersehen!
wieder	<i>tálo</i>	vgl. <i>lālā</i> : lebendig
wiederaufleben (auferstehen)	<i>mumālo</i>	
wiegen	<i>pésā</i>	(<i>pesar</i>)
wieviel?	<i>figai</i>	
wild	<i>matchāle(g)</i>	
Wille	<i>minalāgo</i>	vgl. <i>malāgo</i> : wollen; dagegen <i>minalāgo</i> : Flucht
Wimpern	<i>bābale</i>	
Wind	<i>mínglo</i>	(<i>calma</i>)
Windstille	<i>kátma</i>	
wir (nur wir, nicht ihr)	<i>hita ta-</i>	<i>hita tahānau, siha uhasāga</i> : wir gehen, sie bleiben
(wir Alle)	<i>hāmē, hām, en-</i>	<i>hāmē táutau, tōdo enísau-hām</i> : wir sind Menschen, Alle sündigen wir
wirklich	<i>magáhe(t), tidákun</i>	vgl. <i>dákun</i> : falsch
wirksam (stark)	<i>métgot</i>	
(in Kraft)	<i>gaibitúd</i>	(<i>virtud</i>)
wissen	<i>túngo</i>	
Wittwe	<i>biúda</i>	(<i>viuda</i>)
Wittwer	<i>biúdo</i>	(<i>viudo</i>)
witzig	<i>kadídúk</i>	= spitz
	<i>kaláktos</i>	= scharf
	<i>géfshilo</i>	<i>gef</i> : sehr; <i>hílo</i> : oben
wo?	<i>māno, mángge</i>	
Woche	<i>semāna</i>	(<i>semana</i>)
Woge	<i>lángga(g)</i>	= Dünung
woher?	<i>ginimāno</i>	
wohin?	<i>amāno, para māno, para māno gudto</i>	
wohl befinden, sich	<i>hómlo</i>	
wohnen	<i>sumāga</i>	vgl. <i>sāga</i> : bleiben
Wolke	<i>mapagáhes</i>	
wollen	<i>malāgo</i>	dagegen <i>malāgo</i> : fliehen
(gefällig sein, belieben)	<i>jā-mo, jā-ho u. s. w.</i>	es beliebt dir, <i>es</i> ist mir gefällig; vgl. <i>tchamo</i> (= <i>tijamo</i>)

wollüstig	<i>mandjāgai, ābale</i>	<i>ābale</i> = weibl. Geschlechtstheil
Wunde	<i>tchetnot, Plur. man-jétnot; āmasuan</i>	<i>āmasuan</i> = Narbe
wundern, sich	<i>mānman</i>	
Wunsch	<i>minalāgo, dinesēa, gināgau</i>	(v. <i>desear</i>)
wünschen	<i>malāgo, tānga, mūtē</i>	<i>mūtē</i> = einverstanden
wünschenswerth	<i>tangājōn</i>	
Wurfspiel	<i>tānggānō</i>	Auf ein Stückchen Holz werden die Einsätze in Gold gelegt und aus einer Entfernung von 10—15 m danach mit Steinen geworfen; wer es umwirft, bez. seine Partei, gewinnt.
Wurm	<i>ātō, i ilō</i>	
Wurzel	<i>hālē</i>	<i>halēon</i>
Z.		
zähe (v. Fleisch)	<i>āguaguat</i>	= hartnäckig; vgl. <i>umāguaguat</i> : Streit
zählen (rechnen)	<i>tūfong</i>	
zähmen	<i>na'manso</i>	(<i>manso</i>)
Zahn (Vorder-)	<i>nīfen</i>	
(Back-)	<i>lēnga</i>	(<i>tenazas</i>)
Zange	<i>tenāsa</i>	
zanken (sich)	<i>umāguaguat</i>	= lang
zaudern	<i>āmam</i>	(<i>atrasado</i>)
	<i>na'atrasāo</i>	(<i>corral</i>)
Zaun	<i>kōllat, i kinellat</i>	
Zaunzieher	<i>kikollat</i>	(<i>garrapata</i>)
Zecke	<i>garapātas</i>	
zehn	<i>mao(t)not</i>	
zehnte, der	<i>māntai</i>	(<i>pintar</i>)
zeichnen	<i>pēnta</i>	
zeigen	<i>na'lie, fáta</i>	= Arbeit anweisen
(lehren)	<i>fanāguē, fanūē</i>	(<i>tiempo</i>)
Zeit	<i>tiempo</i>	
zerbrechen (einen Stock, ein Bein)	<i>hūlo(k)</i>	
(ein Glas)	<i>pókā</i>	
(einen Kasten)	<i>majūlan</i>	
zerreißen	<i>titi(g), matiti(g)</i>	
zerstören	<i>jūlang, ma'jūlang</i>	
(Alles verzehren)	<i>lātchai</i>	
(auseinandernehmen)	<i>madeshāse</i>	(<i>deshacer</i>)

Ziege	<i>tchibā</i>	
ziehen (heraus-, herauf-)	<i>hāla</i>	<i>hāla!</i> auf!
Zigarre	<i>tchigālo</i>	(<i>cigarro</i>)
Zimmer	<i>kuāto</i>	(<i>cuarto</i>)
Zimmerdecke	<i>kisamē</i>	
Zimmereinrichtung	<i>guināhan-gūma</i>	vgl. <i>guāha</i> : etwas; <i>guināha</i> : allerlei; <i>gūma</i> : Haus
zittern	<i>lāulau</i>	
Zoll	<i>derétchon-puétto</i>	(<i>derechos del puerto</i>)
Zorn	<i>būbo, binībo, lina- lālo</i>	
zornig	<i>ha'būbo, gusēbūbo, laldlo, halaldlo</i>	
zu (zu sehr) (örtl.: in)	<i>māmpo, demasiāo gi</i>	(<i>demasiado</i>) gewöhnlich nicht ausgedrückt; <i>guā sumāsaga Garapan</i> : er wohnt zu Garapan
zubinden	<i>gōte, fūnot, hūchum</i>	<i>hūchum</i> = schliessen
züchten (neue Zucht einführen)	<i>māmta</i>	
züchtigen	<i>sāpit</i>	
Zucker	<i>māmes asūka(t)</i>	= süß (<i>azucar</i>)
Zuckerpflanzung	<i>fanupūjan</i>	
Zuckerrohr	<i>tūpō, i tīpō</i>	dagegen <i>tūpō, i tīpō</i> : Brunnen; <i>tūbō, i tibō</i> : Röhre; ursprüng- lich wohl identisch und von span. <i>tubo</i> stammend
zufrieden	<i>gēfsāgā</i>	<i>gef</i> : gern; <i>sāga</i> : bleiben
Zufriedenheit	<i>ginēfsāgā</i>	
zukünftig	<i>māmaila</i>	vgl. <i>māila</i> : kommen
Zunge	<i>hūlā</i>	
zurückgeben	<i>nā'nāelo</i>	vgl. <i>nāe</i> : geben; <i>tālo</i> : wieder
zurückhalten	<i>nā'āmam</i>	vgl. <i>āmam</i> : verzögern
zurückkehren	<i>tumālo</i>	vgl. <i>tālo</i> : wieder
zusammenbinden	<i>nā'āgōtē</i>	vgl. <i>gōte</i> : binden
zusammenlegen (sammeln)	<i>gūtai</i>	
zusammentreiben	<i>nā'dānia, nā'ētnon</i>	vgl. <i>ētnon</i> : Heerde
zuschauen (betrachten)	<i>njūnja</i>	
zu viel	<i>māmpo</i>	als Vorsilbe: <i>tag-</i> ; <i>tāghilo, tāg- papa</i>
zuvorkommen (überholen)	<i>fonāiguē</i>	
zuweilen	<i>agūpahā</i>	vgl. <i>agupa</i> : morgen; <i>-hā</i> : nur

zwanzig	<i>hūgua nga mao(t)not</i>	
zwanzigste, der	<i>hugujaiŋga mantai; imina veinte</i>	
zwei (v. Sachen)	<i>hūguā</i>	
(v. Personen)	<i>āŋgan</i>	
Zweifel	<i>tchinattūngo, bummu- ente</i>	
zweifeln	<i>tchattūngo</i>	vgl. <i>tchat</i> : nicht; <i>tūngo</i> : wissen
	<i>hékua, humékua</i>	
Zweig	<i>dūngā</i>	
	<i>rāmas</i>	(rama)
zweimal	<i>dos biāhe</i>	
zweite, der	<i>hūgujai</i>	(Rota)
	<i>tināte</i>	(Guam)
Zwiebel	<i>sebójas</i>	(cebolla)
zwingen	<i>afue(t)sas</i>	(à fuerza)
	<i>atotcho'tcho'</i>	
Zwirn	<i>hīlo</i>	(hilo)
zwischen	<i>gitālō, éntālō</i>	vgl. <i>tālō</i> : Mitte; <i>éntalo Luta jan</i>
	<i>gi</i>	<i>Saipan gaige Tinian</i> : zwischen
		Rota und Saipan liegt Tinian;
		<i>mato gi las seis o las siete</i> : er
		kam zwischen 6 und 7 Uhr
zwölf	<i>fīna hūgua</i>	
zwölfte, der	<i>imina doze</i>	(Guam)

Chamorro-Deutsch.

Chamorro.	Ableitungen bez. abgeleitet von (die spanischen Ableitungen sind eingeklammert).	Deutsch.
A.		
<i>áante</i>	<i>ámot, ánte, inánte, amfion</i>	Arzt
<i>abábang</i>	<i>úlo abábang</i>	Schmetterling
<i>ába(k)</i>		sich verirren
<i>ábaka</i>		Manilahanf
<i>ábale</i>	<i>gaábale</i>	weiblicher Geschlechtstheil, wollüstig
<i>ábas</i>		Bohne
<i>ábo(g)</i>	<i>gaiábo(g), umábo(k)</i>	Freund
<i>adáhe</i>		sich hüten, sich in Acht nehmen, sich kümmern; schonen, pflegen; Achtung!
<i>ádalau</i>		o! au! aber!
<i>adamélong</i>		rund
<i>ádau</i>	<i>intnan-ádau</i>	Sonne
<i>ádemas</i>	<i>(además)</i>	ausserdem; übrigens
<i>ádeng</i>		Fuss
<i>ádingān, ádingāne</i>		sprechen
<i>ádjuka</i>		obgleich; <i>ádjuka misalápe taia hananāe</i> : obgleich er reich ist, hat er nichts gegeben
<i>ádjukā — ádjukā</i>		bald — bald
<i>adkila</i>	<i>(alquilar)</i>	miethen, vermieten
<i>adomlíte</i>		allmählich
<i>adora</i>	<i>(adorar)</i>	anbeten
<i>adé(t)na</i>	<i>(adornar)</i>	schmücken
<i>adótino</i>	<i>(adorno)</i>	Schmuck
<i>áf(ā)g</i>		gebrannter Kalk
<i>áfotunāo</i>	<i>(afortunado)</i>	glücklich; gut abgelaufen
<i>áfue(t)sas</i>	<i>(à fuerza)</i>	zwingen
<i>áfújo(t)</i>		einwickeln
<i>āgā</i>		reife Banaue
<i>āga</i>		Rabe (nur in Rota vorkommend)

<i>āgāga</i>	<i>inagāga</i>	roth
<i>āgā'ga'</i>		Hals
<i>āgang, agānge</i>		herbeirufen, zur Verantwortung ziehen
<i>agāpa</i>		rechts
<i>āgin</i>		sobald als
<i>agliē</i>	<i>hē</i>	vernachlässigen
<i>ā'go</i>		Platz wechseln, tauschen
<i>āgon</i>		gekochter Taro, Brot
<i>agradēse</i>	<i>(agradecer)</i>	danken
<i>āguaguat</i>	<i>umāguaguat</i>	zähle, hartnäckig
<i>āguet</i>		werfen
<i>agūpa</i>	<i>inagupānia</i>	inorgen
<i>agupahā</i>	<i>-hā</i>	zuweilen
<i>āhē</i>	<i>umāhē</i>	nein
<i>ai</i>	<i>umāiai</i>	o! au!
<i>ājau</i>	<i>umājau, uāajau</i>	borgen
<i>ājeg</i>		wählen
<i>ājim</i>		1. dieser; <i>ājim na botējā</i> : diese Flasche; 2. hier; <i>ājim jo</i> : hier bin ich
<i>ājo</i>		jener (uns Beiden fern); <i>ājo mena</i> : sodann
<i>ājo-nā</i>		also, daher
<i>ajūda</i>	<i>(ayudar) inajūda</i>	helfen
<i>ajūjo</i>		Kokoskrebis
<i>ajūnat</i>	<i>(ayunar) umajūnat</i>	fasten
<i>āka</i>		beissen
<i>ākague</i>		links
<i>akompāra</i>	<i>(acomparar)</i>	vergleichen
<i>akonsēha</i>	<i>(aconsejar)</i>	warnen
<i>ālā</i>	<i>(āra)</i>	Korb aus einem geflochtenen Palmblatt
<i>alādo</i>	<i>(arado)</i>	Pflug (hier unbekannt; doch wird die Lockerung der Erde mit dem Stosseisen, <i>fusinox</i> , als <i>alādo</i> oder <i>manalādo</i> bezeichnet)
	<i>manalādo</i>	
<i>alakrān</i>	<i>(alacran)</i>	Skorpion
<i>ālanga</i>	<i>inālānga</i>	blödsinnig, einfältig
<i>aligau</i>		suchen, holen
<i>ālo(g)</i>		mittheilen, melden
<i>āmam</i>	<i>ināmam, na'āmam</i>	lange; zaudern, verzögern
<i>anāno</i>	<i>māno</i>	wohin?
<i>āmasuan</i>		Wunde, Narbe
<i>amīgo</i>	<i>(amigo) umamīgo</i>	Freund

ámko
ámó(t)
ámó(t)
amótsó
amson
amte
an

ána

ánai

anáko
angíles
ánglo
angóko

ánha
ánhe(t)
ániau
aníneng
anite

ánkla
áno(k)

ántaja(g)
ante
antes de
apāga
apajúha(g)
ápākā
āpas
apāse
āplatcha
āplok

inámko, tiámko
inámó(t)
inámte
(almuerzo)

adámte, ámot, amtón

na'anáko

na'ánglo
inangóko, taiindango-
ko, tchatangóko,
tchatfanangoko,
timanángok

(angel)
maániau

(ancla)

(antes de)
apayáje

(apaciguar?)

alt
rauben
Arzenei
Frühstück
e. kleine weisse essbare Muschel
heilen
wenn; *anti mámaigo bumábaila*:
wenn sie nicht schlafen. tan-
zen sie
immer; *ána tailaje hau*: du bist
immer unartig
als, während; *i batko mato ánai*
estábajo Luta: das Schiff kam
an, während ich in Rota war
lang
Indigopflanze
trocken, dürr
vertrauen, hoffen, anvertrauen

immer
Engel
siegen
Schatten des künstl. Lichtes
Teufel, Gespenst. Die Cha-
morros glauben an Waldteufel,
Heiden, welche in den Ruinen
ihrer Vorfahren und in Höhlen
wohnen. Wenige wagen es,
etwas aus den Ruinen fortzu-
nehmen, etwa einen »Lusong«;
denn die »Anite« strafen mit
Krankheit und Tod.

Anker
in der Ferne erscheinen (z. B.
ein Schiff)
Dieb
Seele, Herz
vor (zeitl.)
Schulter
Kakerlak
weiss
Belohnung, Bezahlung
bezahlen, vergelten
schmutzig, gemein
kleine unreife Kokosnuss

<i>apüja</i>		Nabel
<i>arégla</i>	(<i>arreglar</i>) <i>inarégla</i>	ordnen, ausgleichen
<i>ariesga</i>	(<i>arriesgar</i>)	wagen
<i>ás</i>		Dat., Abl. des Artikels <i>si</i> vor Personennamen; unter der Obhut von
<i>ásado(t)</i>	(<i>asador</i>)	Bratspieß
<i>asâgua</i>	<i>umâsagua, umasâgua</i>	Gatte
<i>asga</i>		Schwefel
<i>âsgan</i>		zwei (bei Personen)
<i>âsgon</i>		Nebel
<i>âsgue</i>	<i>âsga</i>	ausräuchern
<i>asîê</i>	<i>inasîê, gaisîê</i>	verzeihen
<i>asîgã</i>		Salz
<i>asne</i>	<i>maâsne</i>	einsalzen
<i>âso</i>	<i>umâso</i>	Rauch, Dampf
<i>âsta</i>	(<i>hasta</i>)	bis
<i>asûka(t)</i>	(<i>azucar</i>)	Zucker
<i>âsun</i>		sich legen
<i>asû(t)</i>	(<i>azul</i>)	blau
<i>âta(d)</i>	(<i>altar</i>)	Altar
<i>âtago</i>		Kreuz (am Körper)
<i>âtau !</i>		siehe da!
<i>âtbidon</i>	(<i>almidon</i>)	Stärke (v. Pfeilwurz oder *Gau- gau-); stärken
<i>âtboróta</i>	(<i>alborotar</i>)	unterbrechen, stören
<i>atchai</i>		Kinn
<i>atchâka</i>		beschuldigen
<i>atchâm tcham</i>		Unterkiefer
<i>âtcho</i>		Stein, Fels
<i>atchonjânjak</i>		Riff
<i>âtîlong</i>		schwarz
<i>âtîto</i>	(<i>atento</i>) <i>inatitîje</i>	aufmerksam
<i>atitîje</i>		nachsehen, spionieren; Spion
<i>âtü</i>		bringen
<i>âtuf</i>		Dach
<i>atotâje</i>		verbieten
<i>atotchótcho</i>	<i>fatchótcho</i>	zur Arbeit zwingen
<i>atô(t)ga</i>		{ wagen
<i>atrêve</i>	(<i>atreverse</i>) <i>inatrevêdo</i>	bekannt
<i>âtungo</i>	<i>tungo</i>	eine gewisse Art des Fischens:
<i>atûpat</i>		in einer Reuse befindet sich ein runder Stein (<i>âtcho atûpat</i>), auf welchem eine halbe Kokos- schale, mehrfach durchlöchert, befestigt ist; in ihr ist der Kö-

ausilio!

(auxilio)

B.

bābā

bābā

bā' bā'

bābale

bābui

bāē

bāila

balāgbag

bāle

bāle

batinia

baljēna

balūtau

banidōso

bānko

barāto

barēna

basīha

bāsna(g)

bāsta

bastōn

batāngga

bātche(t)

bātchot

bātsa

bātsāla

batūnes

belénbau - bātchot

bināba

bumābui

(bailar)

(barrer)

(valer) gāibalē, tū-
bālē, nataibale

(valer)

(ballena)

(vanidoso) bumānida,
humanidōso

(banco)

(barato)

(barrena)

(vaciar)

bindāsnag

(basta)

(baston)

(batanga)

bināchet

(balsa)

(balsa?)

(boton)

bātchot

der, zerstossene Kokosnuss,
der durch die Löcher austritt
und die Fische in den Korb
lockt.

Hülfe!

öffnen

dumm, wahnsinnig

durchprügeln

Augenwimpern

Schwein

eine Wunde verbinden

tanzen

Korb, aus Pandanus geflochten

mit dem Besen fegen

gelten, kosten; wichtig

kosten; *kuanto batnia?* was
kostet es?

Walfisch

einwickeln

eitel, hochmüthig

Bank

billig

Bohrer

leeren

fallen

es genügt

Stock

Wagenschleife: Wagen ohne Räder,
vorn das Joch für den
Zugstier; in unwegsamem Ge-
lände (Rota) üblich.

blind

Mund von Mensch, Thier und
Vogel

Floss

auf der Erde schleifen

Knopf

Mundharmonika aus e. kleinen
Stück Bambus, in welches
eine vibrirende Zunge einge-
schnitten ist; der halbgeöff-
nete Mund dient als Resonanz,

belémbau - tújan

tújan

benádo

(venado)

bendas

(vendar)

bende

(vender)

bendise

(bendecir)

bēnite

(vencer)

bēnse

(venta)

bēnta

(viruelas)

betquēlas

(viaje)

biáhe

bumibek

bíbe(k)

(viernes)

bié(t)nes

(v. viejo?) biniho

biho

bāba

bināba

bāsna(g)

binásna(g)

bátchut

bindátche(t)

búbo

biniho

biho

biniho

(viuda)

bíra

(viudo)

biúda

biúdo

bóbó

bóbo, i bébo

bótó

botéja

(botella)

botsa, i betsa

(bolsa)

botsío

(bolsillo)

bróas

(broa)

búbo

biniho, na' búbo, ni-

nabúbo

buénte

bumuente

búlā

na' búlā

búlan

die Zunge des Instruments wird mit dem Finger angeschlagen.

Bauchgitarre: Bogen aus Holz mit einer Metallsaite; auf der Rückseite des ersten ist die Hälfte einer harten Kürbischale als Resonanzboden befestigt, welcher beim Spiel auf den Bauch aufgesetzt wird. Die Saite wird mit einem Stab aus Holz angeschlagen.

Hirsch

den Kopf verbinden

verkaufen

segnen

Schmerz empfinden

siegen

Verkauf

Blattern, Pocken

Mal; *dos biáhe*: zwei Mal

Signalpfeife

Freitag

alt

Dummheit, Wahnsinn

Sturz, Fall

Blindheit

Ärger, Zorn

Greisenalter

umwenden (z. B. ein Buch)

Wittwe

Wittwer

ausspucken

Quelle

Buschmesser der Tagalen

Flasche

Tasche, Sack

Geldbeutel

Kuchen

sich ärgern

vielleicht; auch zur Bildung des

Fut.; *buente hufalag-jo*: viel-

leicht werde ich kommen

voll

Brotfrucht einmachen: die ge-

schälten Früchte werden in

buliko
bumābua

bumalātcho
bumanidd
bumanidōso

bumeste
bumidiē
bumibek
bumuēnte - só(g)ne

(*burro*)
bābui

(*borracho*)
(*vanidad*)

(*vestir*) *na'beste*
(*viaje*)
bíbek
só(g)ne

D.

dāde(k)
dāgan
dāgau

dāge (Saipan)

da(g)nas
dāgo
dākot
dākun
dālalai
dāmo(t)
dāndan
dānge
dānkulo
dāntche

dāsai
debōto
dékiki
derētchon - puétto

pādag-dāge, dināge,
timandāge
dindāgnas

dinākun, tidākun
dinālalai

dinānge
na'dānkulo

(*devoto*) *dinebōto*
na'dékiki
(*derechos de puerto*)

einer Grube auf Bananen-
blätter gelegt, mit Blättern
bedeckt und mit Steinen be-
schwert.

Esel

Schweine jagen (geschieht mit
Hunden oder Schlingen)
sich betrinken

} sich rühnen, prahlen

sich schmücken

Reise, reisen

pfeifen mit einer Pfeife
vermuthen

ganz kleine, unreife Kokosnuss
Hinterer

werfen, Schleuder; sie bildete
neben der Lanze (*gūgat hālam*)
die Hauptwaffe der alten Cha-
morros in ihren Kämpfen mit
den Spaniern. Die elliptischen,
beiderseits zugespitzten, oft
sorgfältig gearbeiteten Steine
von Walnuss- bis Faustgrösse
(*atchon-dāgau*) findet man häu-
fig auf allen Inseln.

lügen, betrügen

kahl

Njame

auf den Kopf schlagen

falsch, unzuverlässig

dünn

Hodensack

läuten, ein Instrument spielen

feig

gross

treffen; *dāntche tālo*: in die Mitte
treffen

scheeren, die Haare schneiden

gläubig, fromm

klein

Zoll

<i>desde</i>	(<i>desde</i>)	<i>desde este</i> : von hier; <i>asta i táno</i> : bis zur Insel
<i>déska</i>		ohrfeigen
<i>deskánsa</i>	(<i>descansar</i>)	ausruhen
<i>destildádo</i>	(<i>desterrar</i>)	verbannen
<i>dí! diaha!</i>		siehe da!
<i>díbe</i>	(<i>deber</i>)	müssen, schulden
<i>dídidi</i>	<i>dinídidi, na'dídidi</i>	wenig
<i>dilindin</i>	<i>dindin</i>	mehrmals klingeln
<i>dilingding</i>	<i>díngding</i>	mehrmals klingen
<i>dināge</i>	<i>dāge</i>	Lüge, Falschheit
<i>dinā(g)nas</i>	<i>dā(g)nas</i>	Kahlheit
<i>dinākun</i>	<i>dākun</i>	Lüge, Falschheit
<i>dinālalai</i>	<i>dālalai</i>	Magerkeit; sehr dünn
<i>dinānge</i>	<i>dānge</i>	Feigheit
<i>dindin</i>	<i>dilindin</i>	ein Mal klingeln
<i>dinebōto</i>	<i>debōto</i>	Frömmigkeit
<i>dinesēa</i>	(<i>desear</i>)	Wunsch
<i>díngding</i>	<i>dilingding</i>	ein Mal klingen
<i>díngo</i>		verlassen, sich entfernen
<i>dinídidi</i>	<i>dididi</i>	Mangel, Weniges
<i>distingge</i>	(<i>distinguir</i>)	auszeichnen
<i>dōbla</i>	(<i>doblar</i>)	biegen
<i>dōble, i débale</i>	(<i>doble</i>)	doppelt
<i>dōda(k), i déda(k)</i>	(<i>deda</i>)	Fingerhut
<i>dōga, i déga</i>		Sandale: ein einfaches Stück ge- gerbtes Kuhleder, mit Rie- men am Fuss befestigt
<i>dolile</i>		eine kleine Schnepfe
<i>domíngo</i>	(<i>domingo</i>)	Sonntag
<i>dōmō</i>		mit der Faust hauen
<i>dōne</i>		Pfeffer, ähnl. Paprika
<i>dúlala(g)</i>		folgen, verfolgen, vertreiben
<i>dúlo(g)</i>		durchlochen, mit dem Messer stechen
<i>dúnga</i>		Ast, Zweig

E.

<i>ébabui</i>	<i>bábui</i>	Schweine jagen
<i>éfnie</i>	<i>fanie</i>	fliegende Hunde jagen
<i>égāgā</i>		beaufsichtigen; <i>égāgā i tché'tcho'</i> : die Arbeit beaufsichtigen
<i>é'g'yo</i>		eifersüchtig
<i>éguihan</i>	<i>guihan, uméguihan</i>	fischen
<i>éja(k)</i>	<i>uméja(k)</i>	nachahmen

<i>ékahat</i>	<i>umékahat mamókat</i>	langsain
<i>éklau</i>	<i>inéklau</i>	krumm
<i>ékungu(k)</i>	<i>húngu(k)</i>	horchen, wahrnehmen
<i>élemai</i>	<i>lémai</i>	Rima suchen (Brotfrucht)
<i>embéste</i>	<i>(embestir)</i>	handgemein werden
<i>embídia</i>	<i>(envidia)</i>	Neid
<i>émo(g)</i>	<i>niémo(g)</i>	rächen
<i>en-</i>		(Conj.-Vorsilbe): wir Alle; <i>hāmē</i>
		<i>enlie</i> : wir Alle sehen
<i>énau</i>	<i>taiguénau</i>	jener (mir fern, dir nahe); <i>enau</i>
		<i>ména</i> : alsdann; <i>tienau ha</i> —
		<i>sino lókue</i> : nicht nur — sondern auch
<i>en bés de</i>	<i>(en vez de)</i>	anstatt
<i>ensegidas</i>	<i>(en seguida)</i>	sogleich, sofort
<i>éntalo</i>	<i>tálo</i>	zwischen
<i>épāpā</i>	<i>sanpāpa, tágpāpā</i>	niedrig
<i>épo(k)</i>		locken
<i>esalāgue</i>		rufen
<i>esitāne</i>		spotten
<i>eskóplo</i>	<i>(escoplo)</i>	Meissel
<i>eskuéla</i>	<i>(escuela)</i>	Schule
<i>éstē</i>	<i>(este)</i>	dieser
<i>estó(t)ba</i>	<i>(estorbar) inesto(t)ba</i>	hindern, stören
<i>etchong</i>	<i>inétchong</i>	krumm
<i>etchongnia</i>	<i>na'etchongnia, gai</i>	drüben
	<i>etchongnia na luka</i>	
<i>étiningo</i>		klug
<i>étses</i>		eine Koralle

F.

<i>fāáila</i>	<i>finaaíla</i>	anklagen, anzeigen
<i>faaniāgue</i>	<i>minaānian, máanian,</i>	drohen, ängstigen
	<i>finaaniāgue</i>	
<i>faborése</i>	<i>(favorecer)</i>	begünstigen
<i>fāe</i>		ungeschälter Reis
<i>fāe(t)</i>		versalzen
<i>fa famaule(g)</i>	<i>māule(g), famaule(g)</i>	Ordnung schaffen; günstig
<i>fāgas</i>		werfen
<i>fagāse</i>	<i>gāsgas</i>	reinigen, waschen
<i>fāhan</i>	<i>fināhan</i>	kaufen
<i>fahānum</i>	<i>hanum, mamahanum</i>	schmelzen
<i>faiłaje pumūno</i>	<i>táilaje? pūno</i>	niorden
	<i>fináilaje pinino</i>	
<i>faise(g)nāne</i>	<i>fāisen</i>	zur Rede stellen, verhören
<i>fāisen</i>	<i>findisen</i>	fragen

<i>fäje</i>		kundig, schlau
<i>fäkai</i>		theilen
<i>fä'kë</i>		unterstützen
<i>fälag</i>		gehen, eilen nach
<i>fälägo</i>	(malägo)	laufen; hurtig!
<i>fälälago</i>		Läufer, Bote
<i>famäga(t)</i>	<i>pägat, pinägat</i>	ermahnen
<i>famagüon</i>	Sing. <i>pätyon</i>	Kinder, besonders Schulkinder
<i>famaldüan</i>	<i>palauan</i>	Weiber
<i>famamótso</i>	<i>amotso</i>	das Frühstück bereiten
<i>famatkílo</i>	<i>mamatkílo, matkílo</i> (<i>tranquilo?</i>)	schweigen
<i>fa'máuleg</i>	<i>mauleg, humamáuleg,</i>	{ ordnen, vorbereiten
<i>fa'máulike</i>	<i>fa'famáuleg</i>	
<i>família</i>	(<i>familia</i>)	Familie
<i>fána</i>	<i>fanägue, finanägue,</i> <i>fanüe</i>	anschauen
<i>fa'nään</i>	<i>nään, nafa'nään</i>	benennen, Namen geben
<i>fanägue</i>	<i>fána, finanägue, fa-</i> <i>nüe</i>	lehren, unterrichten, zeigen
<i>fanbatbas</i>	(port. <i>facerebarba</i>)	rasiren
<i>faneläguan</i>	<i>läguan?</i>	Fenster
<i>fangamutíjan</i>	<i>kamute</i>	Batatepflanzung
<i>fanggatchäan</i>		Fusssohle
<i>fanggualüan</i>	<i>gualo</i>	Pflanzfeld
<i>fanhüla</i>	(<i>jurar</i>)	schwören
<i>faniaäjan</i>	<i>fäe</i>	Reispflanzung
<i>fani'ë</i>	<i>éfnie</i>	liegender Hund
<i>fanjodäjan</i>	<i>tchoda</i>	Bananenpflanzung
<i>fanijükan</i>	<i>níjo(k)</i>	Kokospflanzung
<i>fanjupäjon</i>	<i>tchupa</i>	Tabaksfeld
<i>faniumnägon</i>	<i>somnak</i>	Trockenzeit
<i>fanjwäjan</i>		Kanelpflanzung
<i>fanomäyan</i>	<i>humömog</i>	Bad
<i>fanüe</i>	<i>fanägue, fána, fina-</i> <i>nüe</i>	zeigen, anweisen
<i>fanupüjan</i>	<i>tüpo</i>	Zuckerrohrpflanzung
<i>fanutchänan</i>	<i>ütchan</i>	Regenzeit
<i>fäla</i>		zeigen
<i>fatätchong</i>	<i>matätchong</i>	sich setzen
<i>fätche</i>	<i>ka'fatche</i>	Lehm, Strassenschmutz
<i>fa'tchó'tchó'</i>	<i>fá = fatinas; tcho-</i> <i>tcho, matchotcho,</i> <i>tchetcho, na'tcho-</i> <i>tcho</i>	Arbeit, arbeiten
<i>fätfat</i>		vier
<i>fätfatai</i>		der vierte

<i>fátfat nga maotnot</i>			vierzig
<i>fatinakon</i>	<i>fatinas</i>	<i>fa'-, na'-, ma', na'-</i>	ausführbar
<i>fatinas</i>	<i>fatinas, mamatinas</i>		machen, thun
<i>fáto</i>	<i>fináto, máto</i>		vor Gericht u. s. w. erscheinen
<i>fa(t)so</i>	(<i>falso</i>)		falsch, unecht
<i>fátta</i>	(<i>faltar</i>)		Fehler, Verlust; fehlen
<i>faulúlos</i> (Rota)			{ klettern
<i>fédidos</i> (Saipan)			heftig
<i>féhenau</i>	(<i>vehemente</i>)		glücklich
<i>felis</i>	(<i>felis</i>)		der erste, insbes. der Erstge-
<i>fenéna</i> s. <i>finena</i>	<i>mena</i>		borene: <i>i fenéna napátgon</i>
	(Guam)		Flechter
<i>fifilag</i>	Plur. <i>manifilag</i>		wieviel?
<i>figai</i>			bestimmt
<i>fiho</i>	(<i>fijo</i>)		flechten (einen Strang, Zopf,
<i>fila(g)</i>	(<i>hilar, alt filar?</i>)		nicht ein Gewebe)
<i>fin-</i>			zehn (in der Zusammensetzung):
			<i>finahácha</i> : 11; <i>finahúgua</i> 12
			u. s. w.
<i>finááila</i>	<i>faáila</i>		Klage, Beschuldigung
<i>finaniágue</i>	<i>faaniágue, máaniau</i>		Drohung
<i>fináppo'</i>	<i>mágpò, náfappo</i>		Ende
<i>fináhan</i>	<i>fináhan</i>		Kauf, Waare
<i>fináilaje pináno</i>	<i>fáilaje pumúno; táilaje?</i> <i>púno</i>		Mord
<i>findáisen</i>	<i>faisen</i>		Frage
<i>finaná'gue</i>	<i>faná'gue, fána, fanúe</i>		Unterricht, Anweisung
<i>finaniágo</i>	<i>maniágo</i>		Geburt
<i>finánúe</i>	<i>fanúe, fána, faná'gue</i>		Muster, Probe
<i>finátai</i>	<i>mátai</i>		Tod
<i>fináto</i>	<i>máto</i>		Ankunft
<i>finéfótgon</i>	<i>fofótgon, fótgon</i>		Feuchtigkeit
<i>finéna</i>	<i>mona, mena</i>		der Vordere, Erstgeborene
<i>fíno</i>	(<i>fino</i>)		fein
<i>finuhája</i>	<i>hája</i>		die Chamorro-Sprache (Sprache
			des Ostens)
<i>finulágo</i>	<i>lágo</i>		die spanische Sprache (Sprache
			des Westens)
<i>fitgujui</i>			der siebente
<i>fi(t)me</i>	(<i>firme</i>), <i>nafitme</i>		fest
<i>fíto</i>			sieben
<i>fíto nga mao(t)not</i>			siebzig
<i>flecha</i>	(<i>flecha</i>)		Pfeil
<i>flôres</i>	(<i>flor</i>) <i>mámflôres</i>		Blume

<i>fofótgon</i>	<i>fótgon, finefótgon, nafótgon</i>	feucht, nass
<i>fógse i letche</i>	(<i>leche</i>)	melken
<i>fóna</i>	<i>móna, máfona, ména</i>	vorausgehen
<i>fónaigue</i>	<i>finena, mena</i>	zuvorkommen, überholen
<i>fótgon</i>	<i>fofótgon, finefótgon, nafótgon</i>	feucht, nass
<i>fótte</i>	(<i>fuerte</i>)	stark, kräftig (z. B. Tabak)
<i>fottúna</i>	(<i>fortuna</i>)	Vermögen
<i>fuera de</i>	(<i>fuera de</i>)	ausser
<i>fügö</i>		frieren
<i>fügö</i>	(<i>jugo</i>) <i>hügum</i>	auspressen; Saft
<i>fúno(t)</i>		zubinden
<i>fusínios, i fisínios</i>	(port. <i>a foucinha</i>)	Stosseisen zum Unkrautjäten u. Erdelockern (einziges Werkzeug der Bodenbereitung hier)
G.		
<i>gá-</i>	<i>gá' gá'</i>	gehörig (bei Thieren); <i>gáho</i> : mein; <i>gámo</i> : dein; <i>gania</i> : sein; <i>gáta</i> : nur unser; <i>gamáma</i> : unser Aller; <i>gamio</i> : euer; <i>gania</i> : ihr
<i>gaábale</i>	<i>ābale</i>	geil
<i>gáda</i>		unreif
<i>gádbo</i>		hübsch, schön
<i>gádo</i>		Wildrübe
<i>gáf</i>		im Hundeschritt schwimmen
<i>gáfau</i>		eine Koralle
<i>gá' a'</i>	<i>gá-; inétnongáda</i>	Thier
<i>gá' gá' nagumúgupo</i>	<i>gápo, gumúpo</i>	Vogel
<i>gágau</i>	<i>gināgau</i>	geil; inständig bitten, verlangen
<i>gágo</i>	<i>gināgo</i>	faul, träge
<i>gai</i>	<i>gáiga, gáiijo, gáidbo(k)</i>	haben
<i>gaiábo(k)</i>		einen Freund lieben
<i>gaiāse</i>	<i>jōase, gaiasīe, gaimāse, mindase</i>	bemitleiden
<i>gaiasīe</i>	<i>asīe, inasīe, gaiāse, gaimāse</i>	bedauern, verzeihen
<i>gaiábale</i>	(<i>valer</i>) <i>vālē, táibālē</i>	gültig
<i>gaiábátbas</i>	(<i>barba</i>)	bärtig
<i>gaibitú(d)</i>	(<i>virtud</i>)	wirksam, gültig
<i>gai etchongina na lúka</i>	<i>étchong (lugar)</i>	überall
<i>gáiga</i>	<i>gai</i>	besitzen
<i>gaige</i>	<i>gai, gui, ginaige</i>	anwesend; sich befinden; <i>gi Lúta gaige benādo</i> : in Rota ist Hirschwild

<i>gäiijo</i>	<i>gai, ijo-, ginäiejo,</i> <i>gumäiejo</i>	besitzen
<i>gäiköló(t)</i>	<i>gai (color)</i>	bunt, farbig
<i>gaimaäse</i>	<i>gaiäse, jöäse</i>	bedauern, verzeihen
<i>gäipeká</i>	<i>péka</i>	Beamter
<i>gaisisiniä</i>	<i>sinia</i>	dürfen
<i>gäjo</i>	<i>(gallo)</i>	Hahn
<i>galägo</i>	<i>ga'ga' lägo?</i>	Hund
<i>galäüte</i>		Boot, Kahn
<i>galapátas</i>	<i>(garrapata)</i>	Zecke
<i>galotáso</i>	<i>(garrotazo)</i>	Prügel, Hiebe
<i>galüte</i>	<i>(garrote)</i>	Prügel, Stock
<i>gamāmis</i>	<i>māmis</i>	leckernäulig, Süssigkeiten liebend
<i>gāna</i>	<i>(ganar) gināna</i>	gewinnen, verdienen
<i>gāne</i>		stranden
<i>gäs'gas'</i>	<i>na'gäsgas, fagäse,</i> <i>māgas</i>	rein, keusch, ehrlich, anständig
<i>gästa</i>	<i>(gastar)</i>	ausgeben
<i>gasto</i>	<i>(gasto)</i>	Ausgabe
<i>gasumalamanka</i>		linkisch
<i>gätchai</i>	<i>(hacha)</i>	Axt
<i>gäto</i>	<i>(gato)</i>	Katze
<i>gatumāngis</i>	<i>tangis</i>	weinerlich
<i>gaumēja(k)</i>	<i>gāgau, éjak</i>	neugierig
<i>géf</i>		sehr, gern
<i>géfguaiä</i>	<i>guäia, ginéfguaiä</i>	lieben
<i>géfhiilo</i>	<i>gihilo</i>	witzig
<i>géfsägä</i>	<i>saga, ginéfsaga</i>	zufrieden
<i>géftau</i>		freigebig
<i>ges</i>		sehr
<i>gi —</i>		1. a) befindlich; <i>gi hälum</i> : innen; <i>gi läjung</i> : draussen; <i>gi hälo</i> : oben; b) zur Zeit; <i>gi égaän</i> : Morgens; <i>gi taloäne</i> : Mittags; <i>gi pupuenge</i> : Nachmittags; <i>gi</i> <i>päinge</i> : Nachts; 2. heimisch; <i>gi pälau</i> : karolinisch; <i>gi lägo</i> : (westl.), spanisch; 3. <i>gi magni</i> : diesseits; <i>gi otro banda</i> : jen- seits; 4. bei; <i>saga gi ja guäho</i> : bleibe bei mir; 5. über; <i>sijüos</i> <i>gaige gi täutau</i> : Gott steht über dem Menschen; 6. unter; <i>gi</i> <i>proteksion</i> : unter dem Schutz schätzen, lieben
<i>gi flāmen</i>	<i>gef, goflāmen, gini- flāmen</i>	

gīgau
gigon, gígonhá
gimen
gin
gināgau
gināgo
gináieju
gináige
ginānā
gine

gine ajin

gine este
gine māge
ginéfguaia
ginéfsāgā
ginégue
giniflāmen
giniflīe
ginimāno
ginísa
gitālo
gobie(t)na
gof
gífes, i gefes
goflāmen

goftī ē

gōgue
gōha, i gēha
gōlai
golōso
gōnggong
gōpē
gōsa
gōta
gōte
guāfa(y)
guāfe
guāgse
guāgualo
guāguan
guāha

ma`gimen

gāgau
gāgo
gāiejo
gaige
gānā (ganar)

gef, gudāia
gef, sāga
gōgue
giſlāmen, goſlāmen
goſlīe
māno
(gozar?)
tālo
(gobernar)

(bofes)
giniflāmen, mago-
flāmen
lī ē, māgof, giniflīe,
umagoſlīe, inago-
flīe
ginégue

(goloso)

(gozar) ginísa
(gota)
na`āgote

guālo

guindāha, yumudāha,
miguindāha

Fischreuse
sobald als
trinken; Getränk
wenn, wann
Wunsch, Verlangen
Faulheit
Eigenthum
Gegenwart, Anwesenheit
Gewinn, Sieg
1. kommen von; 2. Hülfszeitw.
der Vergangenheit = *hāgas*
diesseits; *gine ajin i sādok*: dies-
seits des Flusses

von hier
hierher
Liebe
Zufriedenheit, Glück
Schutz
Achtung
Liebe, Leidenschaft
woher?
Gulasch
zwischen
lenken
sehr, gern
Lunge
schätzen, achten, lieben

lieben

schützen, vertheidigen
Fächer
Gemüse
gefrässig, unmässig
brummen, murren
springen
geniessen
Tropfen
zubinden, anbinden, festhalten
Matte
Feuer
schälen
Landmann
wichtig, theuer, kostspielig
etwas; vorhanden; besitzen

*guáha nai — gudha
nai*

*guáho
gudia
guáife
quailaje*

guáka

*gualie(g)
guálo
guálo(g)
guláo(g) nga mao(t)-
not*

*guá om
guáot
guása
gudtgujai
guáto
guéla
guélo
gúgan
gúgat, i gígat
gúgat háhum*

*gúha
guáa, guí*

*guieng
guífe
guíhan
guíhe
guináha*

*guináhan gúma
guináilaje
guíne
guíne máge
gúle(g)
gúma, i gíma
gúma júos
guma manmalángo
gumái'ejo
gumáilaje*

*géfguaiia, tchátguaia
mangguáife
táilaje, guináilaje, ti-
guáilaje, gumái-
laje
(vaca)*

*guágualo
gudtgujai*

guálog

*(abuela) .
(abuelo)*

mangguífe

*taiguíhe
guáha, miguináha,
guináhan gúma*

*gudilaje, táilaje
taiguíne*

*mama'gima
júos (dios)
malángo
gáiejo, gai
gudilaje, guináilaje,
táilaje*

bald — bald

ich; *guáguahohá*: nur ich
gefallen
blasen, hauchen
nöthig, nützlich; bedürfen

Rind; *paláuan na guáka*: Kuh;
láhe na gudka: Stier
eine Eidechse
Pflanzfeld
acht
achtzig

gebogen
Treppe
wetzen, schärfen
der achte
dorthin
Grossmutter
Grossvater
die Maiskolben entkernen
Nerv, Ader
die Lanze der Alten, vorn mit
einem zugespitzten Menschen-
knochen
keuchen vor Anstrengung
er, sie, es; *guáa ugoístie* = ugo-
ístie gui: er liebt

Nase
träumen
Fisch
dort; *éstagui*: dort ist
allerlei

Zimmereinrichtung
Nutzen
hier; *guíne guí*: hier ist er
hierher
mahlen
Haus
Gotteshaus, Kirche
Krankenhaus
gehören
nützen, taugen

gumátchon
gumuáha
gumápo
gūnum
gūnum nga mao(t)not
gūtót
gūpō

gūpō(t), i gūpō(t)
gūse
gūse - gūse!
gusebūbo
gūtai
gū(t)mejai

guáha
gūpo
gu(t)mejai

góte
gumápo; gá'ga' gu-
múgupo

gūse, būbo, binábo

einträchtig
 besitzen
 fliegen
 sechs
 sechzig
 ergreifen, festhalten
 fliegen

Feier, Festlichkeit
 schnell, bereit
 rasch!
 zornig
 zusammenhäufen
 der sechste

H.

-há

ha-

haāne

hadniau
ha'átcha
habásnag
hābon
habūbo

hādāgam
hādīn
hādīngo
hādje s. hāi
hā'e
haf, háfa

hāfot
hāgā

hāga
hāgan
hāgas

ōgaān, taloāne, na-
hāne
maāniau, āniau
(hacha)

(jabon)
būbo, binābo, guse-
būbo

(jardin)
dīngo

hīnāfa

namohāga, mehēga,
mahāga, kahāga
 Plur. *hahāga*

nur; *estehá*: nur dies; *guāgua-*
hohá: nur ich; *kitahá*: nur
 wir; *un guákaha*: nur ein
 Kind

Conjug.-Vorsilbe der 3. Person
 Sing. (= u-); *hāi'ē*: er sieht
 Tag; *gihaāne*: Tags

siegen im Kampf
 schunieden
 hinfällig, leicht umfallend
 Seife
 zornig

mit dem Boot landen
 Garten
 Vermögen hinterlassen

Stirn
 was? wie? *hāfa hau?* wie geht
 es dir?
 beerdigen
 Blut

Tochter
 Schildkröte
 fertig; Hilfszeitw. der Vergan-
 genheit; *guáho hagas tē*: ich
 sah

hāgo, hao

hāgoi

hāgon

hāgong

hāgue(t)

hagúha

hāja, san hāja

hāi, hāie?

hāie siha?

hāilas

hāio

hāla

hālag

halalālo

hālē

hālion

hālum

hālum tāno

hālūo

hāmē, hām

hāmio

hāmlēfa

hanaāilas

hanasūsu

hanau

hānum

hānun

hāo, hāgo

hāsan

hāspog

hāsso

hāsujai

hasūje, hasúsuje

hasūle

hātcha

hināgong

(aguja)

hanaāilas

trónkon - hāio

na'hālum

tāno; humātum-tāno

namalēfa

hāilas

sūsu

humānau, hinānau,

nahānau

fahānum, mama-

hānum

humāsan

hasūje

hāsso, hinasūje

du; *hāgo mauleg* = *mauleg hao*:

du bist gut

Lagune

Blatt

athimen

Angel

Nadel

Osten

welcher? *hāie na tautau*? welcher

Mann? wer? *hāie hao*! wer da!

hāie nadumo? wie heisst du?

welcher?

Nahrungsmangel

Brennholz, Pfahl

ziehen, heraus-, heraufziehen;

hāla! auf!

selten

jähzornig

Wurzel

entwurzeln

Inneres; herein! *san hālum, gi*

hālum: in, innerhalb

Wald

Haifisch

wir Alle; *hāme entie* = *entie hām*:

wir sehen

ihr; *hāmio ontie* = *ontie hāmio*:

ihr sehet

vergesslich

verwüstet

säugen

gehen, fortgehen

Wasser

brennen; Feuer! (nur unpersönlich)

du, dich; *guaho hukastiga hāo*:

ich strafe dich

inangeln

satt

denken

der erste (bei Personen und

Sachen

beabsichtigen

Aal

eins (bei Sachen)

<i>hatchaigua</i>	<i>umatchaigua</i>	gleich, angemessen
<i>hatchatl'ě</i>	<i>tchatl'ě</i>	Feind
<i>hätitip</i>		eins (bei Menschen und Thieren)
<i>hätsa</i>	(<i>alzar</i>)	vom Boden aufheben
<i>h'ä'nf</i>		Brust
<i>hékua</i>	<i>humékua</i>	nicht wissen, zweifeln
<i>helényga</i>	(<i>jeringa</i>)	Spritze
<i>heréda</i>	(<i>heredar</i>)	erben
<i>heréro</i>	(<i>herrero</i>)	Schmied
<i>Hesús!</i>		mein Gott!
<i>h'gai</i>		die geflochtenen Palmblätter zur Bedachung
<i>híhot, Plur. maníhot</i>	<i>humíhot</i>	nahe
<i>híhuna</i>	<i>h'úna, hí'úna</i>	Gift, giftig
<i>h'jung</i>	<i>hín'jung, hum'jung,</i> <i>na' h'jung, nana-</i> <i>hujung</i>	hinaus
<i>hilitai</i>		Leguan
<i>h'ilo</i>	<i>h'úlo, géfhilo</i>	oben, über; <i>gi h'ilo, san h'ilo;</i> <i>h'iloógsó:</i> Berggipfel
<i>h'ilo</i>	(<i>hilo</i>)	Zwirn
<i>hináfa</i>	<i>háfa</i>	Sache
<i>hināgong</i>	<i>hāgong</i>	Athem
<i>hinānau</i>	<i>hānau, humānau</i>	Abreise
<i>hinasso</i>	<i>hāsso</i>	voraussetzen; <i>hinasso-kó:</i> ich setze voraus
<i>hinast'je</i>	<i>has'je, hasso</i>	Überlegung, Absicht
<i>hinégsa</i>		gekochter Reis
<i>hinémlo</i>	<i>hómlo, humóhomlo</i>	Gesundheit
<i>hin'jung</i>	<i>h'jung, hum'jung</i>	Abreise
<i>hín'na</i>	<i>h'úna, hí'úna</i>	vergiften
<i>hipáto</i>	(<i>hepático?</i>)	blass
<i>hita, hit</i>		wir, nur wir; <i>hitatahānau (tatan-</i> <i>hānau) = t. hit</i>
<i>-ho, ko</i>	<i>ijóko</i>	als Nachsilbe: mei; <i>gumāho:</i> mein Haus
<i>hōbā</i>	(<i>Saipan</i>)	lecken
<i>hōddě</i>		klimmen, klettern
<i>hó(d)jat</i>		reiben
<i>hófla(g)</i>	(<i>Rota</i>)	lecken
<i>hōguē</i>		tragen (ein Kind)
<i>hōka</i>		sammeln
<i>hōko(g)</i>		Ende; fertig!
<i>hómhom</i>	<i>na'hómhom</i>	dunkel, finster
<i>hómlo</i>	<i>hinémlo, humóhomlo</i>	gesund; sich wohl befinden
<i>hongang</i>		Jemand erschrecken

<i>hóngge</i>	<i>húnggan, hungguó,</i> <i>hunguk, timan-</i> <i>hungge, man-</i> <i>hungge</i>	erlauben, gewähren, zugeben, glauben (geistlich u. weltlich)
<i>hónio</i>		nach unten drücken
<i>hótno</i>	(<i>horno</i>)	Backofen, Ziegelofen
<i>hu-</i>		als Conj.-Vorsilbe: ich; <i>guáho</i> <i>hulís</i>
<i>huébes</i>	(<i>juéves</i>)	Donnerstag
<i>huégo</i>	(<i>juego</i>)	Spiel
<i>hugándo</i>	(<i>jugar</i>) <i>manhugándo</i>	spielen (Kinder- und Unter- haltungsspiel)
<i>húguá</i>		zwei (bei Sachen)
<i>húgua nga mao(t)not</i>		zwanzig
<i>húgujai</i>		der zweite
<i>húgum</i>	(<i>jugo</i>) <i>fúgo</i>	auspressen
<i>hújung</i> s. <i>híjung</i>		
<i>húlá</i>		Zunge
<i>húlö = hîlo</i>	<i>na`húlo</i>	oben
<i>húlo, i hîlo</i>		Donner; donnern
<i>húlo(k)</i>		brechen (einen Stock, Knochen)
<i>humálm - táno</i>	<i>hálum, táno</i>	jagen
<i>humánau</i>	<i>hánau, hinánau</i>	fortgehen, abreisen
<i>humásan</i>	<i>hásan</i>	entbehren, ermangeln
<i>humékua</i>	<i>hékua</i>	nicht wissen, zweifeln
<i>humihot</i>	<i>híhot</i>	sich nähern
<i>humóhomlo</i>	<i>homlo, hinemlo</i>	sich erholen von einer Krankheit
<i>humóma(g)</i>	<i>fanomágan</i>	baden
<i>humo(t)no</i>	(<i>horno</i>)	backen, Kalk brennen
<i>humújung</i>	<i>híjung, hiníjung</i>	hinausgehen, herauskommen; entstehen; <i>tautau humújung</i> : Fremdling, Ankömmling
<i>húna</i>	<i>híkuna, hinína</i>	Gift
<i>hunggan</i>	<i>hungguo, hongge,</i> <i>hunguk</i>	ja
<i>hungguó</i>	<i>húnggan</i>	bejahren
<i>hungu(k)</i>	<i>hungúkon, hongge</i>	hören
<i>húö</i>		ja
<i>hutchum</i>		schliessen, zumachen
<i>húto, i hîto</i>		Laus
<i>hú unai</i>		ja

I.

i; i síhā

1. der, die, das; die (Plur.); *i tautau síhā*: die Männer;
2. welcher; *hādie na tautau*

-ia (-nīa)

ijon

ijon lāhājājan
 ijon lāhē
 ijon mēgai
 ijon palāuan
 ijon tāno
 ilek
 ileknīnika
 imina

lahe
 megai
 palauan
 tāno

mēna

impide
 inā
 inagāga
 ina(g)mata
 inagofliē
 inagupānia
 inajūda
 inālānga
 ināle
 ināmam
 ināmko
 inamo(t)
 inānte
 inangōko
 inanijo
 inarēgla

(impedir)
 ināna
 agāga
 mātā, māngmata
 gōfliē, māgaf, lle
 agūpa
 (ayudar)
 alānga
 āmam
 āmko
 ānte, amtion, aānte
 angōko
 (anillo)
 (arreglar) arēgla

i humānau? wer ist der Mann,
 welcher fortging? 3. auf; i
 ginagoko: auf meinen Befehl;
 4. trotz; i tinagoho ti hafatīnas:
 trotz meines Befehls hat er
 es nicht gethan

als Nachsilbe: sein, ihr (Plur.);
 ganīa na kabāju = kabajonīa:
 sein Pferd; ijonīa na tata
 siha = tatanīa siha: ihre
 Väter

von (Gen.); ijōko: mein; ijōmo:
 dein; ijoniā: sein; ijōta: nur
 unser; ijonmāme: unser Aller;
 ijonmīo: euer; ijoniā: ihr; este
 na tāno ijon i imperio: diese
 Insel gehört dem Reiche.
 Vgl. gāho u. s. w. bei Besitz
 von Thieren.

gemein
 männlicher Geschlechtstheil
 gemein, häufig
 weiblicher Geschlechtstheil
 heimisch (von Pflauzen); irdisch
 sagen
 man sagt
 vorn; auch zur Bildung der
 Ordnungszahlen (besonders in
 Guam); imina kuarto: der
 vierte; imina cinco: der fünfte
 u. s. w.

verhindern
 erleuchten
 Rōthe
 Schlaflosigkeit
 Freundschaft
 übermorgen
 Hülfe; Hülfe!
 Wahnsinn, Dummheit
 Schaden
 Dauer
 Greisenalter
 Raub
 heilen
 Vertrauen
 den Ring anziehen
 Ordnung

inatchatlí'ē
inatitúje
inatrebido
inātulong
ineklau
inéma(k)
inéppe
inésge
inē'son
inestútba
inétchong
inē(t)non-gá'ga'

ini

inīdo
inigápnia
inigínon
inīna
inīnan - ádau
inīnan - sómnak
inīnan - kándit
inisiúne
interesáo
ísä
iságue
isau

J.

jā

jābe
jā'hō'
ja-mo
jān

tchatlie
(atento) atito
(atrevido)
ātulong
éklau
émo(k)
óppe
ósge
ō'son
(estorbar)
étchong
e(t)non, gá'ga', na-
étnon

ūdo
nīgap

inā maúana

manusúne
(interesado)

ísau
umísau

(llave)

Feindschaft
Aufmerksamkeit
Kühnheit
sich in Schwarz kleiden
Krümmung
Rache
Antwort
Gehorsam
Langeweile, Überdruß
Hinderniss
Fehlerhaftigkeit
Heerde (Vieh)

dieser (nur am Ende); tantau
ini: dies ist ein Mann

Stummheit
vorgestern
nichts würdig
Beleuchtung
{ Sonnenlicht

Kerzenlicht
Fleiß
geizig
Regenbogen
beleidigen
Sünde, Schuld, Verbrechen

1. welcher; i tantau, jā este guañia: der Mann, dem dieses Feld (sein); 2. daher, also (= na); 3. Partikel vor Ortsbezeichnungen = na; ja kũlo: oben = san hũlo; i jā Saipan: auf Saipan; gi ja guáho: bei mir; 4. bis (= nu); nanggaja (oder nu) uhanau: warte bis er fortgeht; 5. mit; mámaila gija gudho: komm mit mir

Balken, Schlüssel
wache auf!

belieben, gefällig sein

1. und; 2. gegen; i Chamorro manúmo jan i Espaniot: die Chamorros kämpften gegen

<i>jāno</i>	(llano) <i>jināno</i>
<i>jatātētē</i>	
<i>jestā</i>	(<i>yaestā</i>)
<i>jināno</i>	<i>jāno</i>
<i>jū</i>	(<i>yo</i>)
<i>jōāse</i>	<i>gui maāse, minaāse,</i> <i>gaiāse</i>
<i>jōmo(k)</i>	<i>nā jōmok</i>
<i>jōtāhe</i>	
<i>jōte = jūte</i>	
<i>jūhē</i>	<i>majūlang, ujūlang</i>
<i>jūlang</i>	(<i>dios</i>)
<i>jūos</i>	
<i>jūte</i>	

K.

<i>kabājo</i>	(<i>cavallo</i>)
<i>kabāles</i>	(<i>cabal</i>)
<i>kābejon</i>	(<i>capillo</i>)
<i>kādā</i>	(<i>cada</i>)
<i>kādīdu(k)</i>	
<i>kādūda(k)</i>	
<i>kāfatche</i>	<i>fātche</i>
<i>kāfé</i>	
<i>kāfo</i>	
<i>kahāga</i>	<i>hāga</i>
<i>kāhat</i>	
<i>kahē(t)</i>	(<i>cajel</i>)
<i>kahūlo</i>	<i>kumahūlo</i>
<i>kājehon</i>	(<i>callejon</i>)
<i>kāka(g)</i>	
<i>kākale(t)</i>	
<i>kākano</i>	<i>kāno, néngkano</i>
<i>kāko</i>	
<i>kāla(g)</i>	
<i>kaláktos</i>	<i>na'kaláktos</i>
<i>kalālang</i>	
<i>kalamasa</i>	(<i>calabaza</i>)
<i>kalamden</i>	<i>kamden, nakámden</i>

die Spanier; 3. mit; *mámaila*
jan guaho: komm mit mir;
4. hierauf, alsdann; *fenēna* —

jan: zuerst — dann
eben, flach
der Letzte; *jatātētē na biāhe*: das
letzte Mal

schon
Ebene
ich (am Ende); *huhānau jo* =
guaho huhānau: ich gehe
mitleidig

dick, fett (nur v. lebend. Wesen)
geizig
werfen
jener (uns Beiden fern)
zerstören
Gott
wegwerfen, wegziehen (ein
Haus verlassen)

Pferd
vollkommen
Mückennetz
jeder
spitz, witzig
kitzeln
schmutzig
Kaffee; Kaffee trinken; *onkafé*:
du trinkst Kaffee
Pandanus
blutüberströmt
vom Boden aufheben
Apfelsine
hinaufsteigen, besteigen
Fusspfad
hörbar ausspucken, sich räuspern
sauer, herb
Vielesser, Fresser
kratzen, scheuern
mager
scharf, witzig
eine Schnepfe
Kürbis
sich bewegen

*kālang**kalāo**kalā'o**kalāton**kalentúra**kālo**kātulot**kāmden**kampāna**kampanja**kamūte**kāna**kānā**kānamandnana**kānai**kānāparého**kāndit**kaniāda**kāno**kanōa**kānta**kānti(d)**kapitan**karáko!**karámba!**kareta**kariso**kasadúles**kásas**kásse**kastiga**kātan**kātata**kāt(t)ga**kātma**kātñāda**kāt(t)ne**katsūnes**kāt'ta**kau**(calentura)**kalāmden, na'kām-*
*den**(campana)**(campanilla)**(camote)**kāna manāna**(parejo)**(candela)**(cañada)**néngkano**(cantar)**(cantil)**(capitán)**(carajo!)**(caramba)**(carreta)**(carrizo)**(cazador)**mangásas**(castigar)**na'kātata**(cargar)**(calma)**(carnada) kātne**(carne)**(calzones)**(carta)*

wie, als; *este dankulōnia kālang*
hágo: dieser ist grösser als du;
este tandánkulo kālang hágo:
dieser ist so gross wie du
unordentlich, ungekämmt

} eine Koralle

Fieber

lose, schlapp, wackelig

Finger

quer, böse; Plur. *mangāmden*

Glocke

Schelle

Süsskartoffel

vielleicht

aufhängen

Dämmerung, Frühmorgen

Hand, Arm

ähnlich

Licht, Kerze, Lampe

Schlucht, Thal, Abhang

essen

Trog zum Brot- und Mörtelbe-
reiten (nicht Kahn)

singen

steiler Abhang

Kapitän

Donnerwetter!

Donnerwetter!

Wagen

das geflochtene Rohr der Haus-
wände

Jäger

kratzen, sich kratzen

zum Kampf herausfordern

Strafe, gerichtlich strafen

Norden

kurz, dick

laden (Gewehr); beladen (Wagen)

Windstille

Köder

Fleisch

Hose

Brief, Nachricht

ob; *faisen kau mápos*: frage, ob
er fort ist

<i>kétungo</i>	<i>túngo</i>	sich erkundigen
<i>kikoko</i>	<i>kóko</i>	Erntemann
<i>kikollat</i>	<i>kóllat</i>	Zaunzieher
<i>kilisiāno</i>	(<i>cristiano</i>)	christlich, Christ; Plur. <i>mangilisiano</i>
<i>kilolog</i>		sich im Tanz drehen
<i>kinaréta</i>	(<i>carreta</i>)	im Wagen fahren
<i>kinatsunes</i>	<i>katsunes</i>	die Hosen anziehen
<i>kinékániau</i>	<i>kókaniau</i> , <i>máaniau</i>	Furcht, Feigheit
<i>kinéko</i>	<i>kóko</i>	Ernte
<i>kinéllat</i>	(<i>corral</i>) <i>kóllat</i>	Umzäunung
<i>kinendéna</i>	(<i>condenar</i>)	Verurtheilung
<i>kinenfia</i>	(<i>confiar</i>)	Vertrauen
<i>kinensuēla</i>	(<i>consuelo</i>)	Trost
<i>kinerihe</i>	(<i>corregir</i>) <i>korihé</i>	Tadel
<i>kinllo</i>		Schaf
<i>kinimplido</i>	(<i>cumplir</i>)	Eifer; <i>na'kinimplido</i> : etwas mit Eifer erfüllen
<i>kísamē</i>		Zimmerdecke
<i>kisnúdā</i>	(<i>desnudo</i>)	nackt
-ko		als Nachsilbe: mein; <i>ijókō</i> : mein; <i>leblōko</i> : mein Buch
<i>kōbla</i>	(<i>cobrar</i>)	Geld fordern, Schulden einziehen, erheben
<i>kōble</i> , <i>i kéble</i>	(<i>cobre</i>)	Kupfer
<i>koddé(t)</i> (Saipan)	(<i>cordel</i>)	Angelschnur
<i>kodo(t)</i> , <i>i kedo(t)</i>		ein runder Korb aus Pandanus
<i>kókániau</i>	<i>kinékániau</i> , <i>máaniau</i>	feige
<i>kōkō</i>	<i>kinéko</i>	ernten
<i>kolāles</i>	(<i>coral</i>)	Korallenkette aus der hier nicht vorkommenden rothen Koralle
<i>kólla(t)</i>	(<i>corral</i>) <i>kinéllat</i>	umzäunen, belagern
<i>koló(t)</i>	(<i>color</i>)	Farbe
<i>komāte</i>		laut schreien vor Schmerz
<i>kondéna</i>	(<i>condenar</i>) <i>kinendéna</i>	verurtheilen
<i>konfia</i>	(<i>confiar</i>) <i>kinenfia</i>	vertrauen
<i>konséhā</i>	(<i>consejo</i>)	Rath, Ermahnung
<i>konsidéra</i>	(<i>considerar</i>)	betrachten, erwägen
<i>konsiente</i>	(<i>consentir</i>)	erlauben
<i>konsíge</i>	(<i>conseguir</i>)	erlangen
<i>konsuēlā</i>	(<i>consolar</i>) <i>kinensuēla</i>	trösten
<i>kontémplā</i>	(<i>contemplar</i>)	betrachten, erwägen
<i>kōpia</i>	(<i>copiar</i>)	abschreiben
<i>koráson</i>	(<i>corazon</i>)	Herz
<i>korihe</i>	(<i>corregir</i>) <i>kinerihe</i>	tadeln
<i>kosína</i> , <i>i kisinā</i>	(<i>cocina</i>)	Küche

<i>kóstat-téngguang</i>		Brotkorb; Wegzehrung
<i>kuanto</i>	(<i>cuanto</i>)	wieviel
<i>kuanto mas — mas</i>	(<i>cuanto mas — mas</i>)	je mehr — desto mehr
<i>kuáta</i>		Peitsche aus geflochtenem Leder
<i>kuatkierahá</i>	(<i>cualquier</i>) -há	irgend einer, einige
<i>kuáto</i>	(<i>cuarto</i>)	Zimmer
<i>kuéntas</i>	(<i>cuenta</i>) <i>kumuéntas</i>	Rechnung
<i>kúlō, i kílō</i>		Signalmuschel
<i>kulūos, i kilūos</i>	(<i>cruz</i>) <i>umenkrús</i>	Kreuz
<i>kumahúlo</i>	<i>kahúlo, húlo, hílo</i>	hinaufsteigen
<i>kuméha</i>	(<i>quejarse</i>)	klagen, sich beklagen
<i>kuméjao</i>		hinken
<i>kumoléka</i>		brüten; <i>i mano(k) kuléka</i> : die Henne brütet
<i>kumome(t)sio</i>	(<i>comercio</i>)	geschäftlich handeln
<i>kumuéntas</i>	(<i>contar</i>)	die Rechnung aufstellen
<i>kúra</i>	(<i>cura</i>)	Priester
<i>kutchála, i kitchála</i>	(<i>cuchara</i>)	Löffel

L.

<i>la-</i>		Vorsilbe zur Bildung des Comparativs; <i>lámegai</i> : mehr; <i>la-dankulo</i> : grösser
<i>laámam</i>	<i>ámam</i>	künftig, nach längerer Zeit
<i>lābon</i>		abschneiden
<i>lā(d)jo</i>		verstimmt; schmallen
<i>ladrón</i>	(<i>ladron</i>)	Dieb, Räuber
<i>lō(e)mon</i>		pfiffig, schlau
<i>lāg'ga</i>		geizig, neidisch
<i>lāgo</i>		Thräne
<i>lāgo</i>		Westen; <i>tautau gi lāgo</i> : Europäer
<i>lāqua</i>		Netz
<i>lāhajajan</i>		gemein
<i>lāhē</i>	<i>lināhe</i>	Mann, männlich; Sohn, aber in dieser Bedeutung stets mit dem Possessiv; <i>lahémo</i> : dein Sohn; <i>lalaheta</i> : unsere Söhne; Plur. <i>laldhe</i>
<i>lai</i>	(<i>ley</i>)	Gesetz
<i>lāja(k)</i>	<i>lunāja(k) na'lajak</i>	Segel
<i>lājo</i>		beneiden
<i>lākse</i>		nähen
<i>lāla</i>	<i>linālā', lumāla, mumālo, mumāhelo</i>	lebendig; leben
<i>lālāle</i>	<i>linalālē</i>	schelten, tadeln

<i>laldlo</i>	<i>linaldlo, ninalaldlo,</i> <i>halaldlo</i> (<i>naranja</i>)	zornig
<i>lalanga</i>		bittere Apfelsine
<i>lalango</i>		ohnmächtig
<i>lalo</i>		Fliege
<i>lãmas</i>	<i>na'lãmen nãmasa</i>	verderben, ungeniessbar werden
<i>lamãsä</i>	(<i>la mesa</i>) <i>na'mãsa</i>	Tisch
<i>lamlam</i>	<i>lumãmlam</i>	glänzen, blitzen; Blitz
<i>lamo(g)</i>	<i>lamo(g) na kd(t)ne</i>	stinken
<i>lãmon</i>		püffig, schlau
<i>lãmona</i>		später, nachher
<i>lampãso</i>	(<i>lampazo</i>)	aufwaschen, fegen
<i>lãnan</i>		schnarchen
<i>lãnga(g)</i>		Woge, Dünung
<i>lãng(t)</i>		Himmel
<i>lãniã</i>		Öl
<i>lãsas</i>		Haut, Fell; <i>lãsas-hãio</i> : Rinde; schälen, häuten
<i>lãso</i>	(<i>lazo</i>)	Schlinge; männliches Glied
<i>lataloãne</i>	<i>taloãne</i>	Vormittag von 8—11 Uhr
<i>lãtchã</i>		verwüsten, Alles aufzehren
<i>lãtche</i>	<i>linãtche, lumãtche</i>	sich irren; ungerecht
<i>lãtigo</i>	(<i>latigo</i>)	Peitsche
<i>lãtpãpã</i>	<i>na'lãtpãpã</i>	herabkommen, herunterlassen
<i>lãu</i>		aber
<i>lãũja</i>	(<i>la olla</i>)	Kochtopf
<i>lãulau</i>	<i>lãnu</i>	zittern
<i>legle(g)</i>		wenden, a. d. andere Seite legen
<i>lẽglo(g)</i>		ausserehelich beischlafen
<i>lẽmai</i>	(<i>rima</i>)	Brotfrucht
<i>lemẽnda</i>	(<i>emendar</i>)	ausbessern
<i>lẽnga</i>		Backzahn
<i>lestõn</i>	(<i>liston</i>)	Band (um den Hut)
<i>li! liahã!</i>	<i>lie</i>	siehe da!
<i>li'ẽ</i>	<i>na'lie, gofẽ, tchat- lẽs, umalẽs tãlo, matõn</i>	sehen
<i>lijang</i>		Höhle
<i>lima</i>		fünf
<i>lima ngo mao(t)not</i>		fünfzig
<i>limejai</i>		der fünfte
<i>lindãhe</i>	<i>lãhe</i>	Mannesalter von 17—25 Jahren; Geschlechtsverkehr
<i>linã'lã'</i>	<i>lãlã, lumãlã</i>	Wachsthum, Leben
<i>linalãde</i>	<i>lãlãde</i>	Tadel
<i>linaldlo</i>	<i>lãldio</i>	Zorn, Leidenschaft
<i>linãtche</i>	<i>lãtche, lumãtche</i>	Irrthum, Ungerechtigkeit

<i>línau</i>		<i>lólulau</i>		Erdbeben
<i>lindéro</i>		(<i>lindero</i>)		Grenze
<i>linibre</i>		(<i>libre</i>)		Rettung, Befreiung
<i>linihan</i>	(Rota)	<i>lúhan</i>		Schreck
<i>liníte</i>		(v. <i>luten</i> ?)		Mörtel u. jede ähnliche Mischung e. festen Körpers mit Wasser
<i>lisénsia</i>		(<i>licencio</i>)		Erlaubniss
<i>lísto</i>		(<i>listo</i>)	<i>na'lísto</i>	bereit
<i>litchau</i>				Süden
<i>lódo</i>				dick (auch von Sachen)
<i>lódsa, i lédsa</i>				Kopflaus
<i>lóká</i>		<i>na'lóka</i>		hoch
<i>lók(k)lo(k)</i>				sieden
<i>lókue</i>				auch
<i>lō'lō</i>				husten
<i>lúhan</i>	(Rota)	<i>linihan, na'lúhan</i>		Schreck; erschrecken
<i>lúlō</i>				aufschauen
<i>lúlo(g), i lílo(g)</i>				Eisen, Nagel
<i>lulúke</i>				nageln
<i>lumája(k)</i>				segeln
<i>lumála</i>		<i>lálá, linála</i>		wachsen, leben
<i>lumdnau(g)</i>		<i>maule(g)</i>		verbessern
<i>lumámlam</i>		<i>lámlam</i>		blitzen
<i>lumátche</i>				sich irren
<i>luminonáda</i>		(<i>limonada</i>)		Limonade trinken oder Limo- nade bereiten
<i>lúmos</i>				Jemand untertauchen, ertränken
<i>lúnes</i>		(<i>lunes</i>)		Montag
<i>lúpes, i lípes</i>				Weiberrock
<i>lúsong</i>				Steinmörser (s. S. 56 des deut- schen Theiles)
M.				
<i>ma-</i>				Vorsilbe: a) 3. Pers.: <i>man</i> ; <i>ma- tchúle</i> : man bringt; <i>masásan- gan</i> : man sagt; b) zur Bil- dung des Passivs; <i>makastiti- gajo</i> : ich werde gestraft
<i>maágsom</i>				sauer
<i>mááho</i>		<i>mináho</i>		durstig, begierig
<i>madniau</i>		<i>minániau, kóka- niau, namániau, faanidgue, taimá- aniau, taidniau</i>		fürchten
<i>maániau</i>		<i>hadniau</i>		unterliegen (im Kampf)
<i>maásne</i>				salzig
<i>madéras</i>		(<i>madera</i>)		Bauholz

<i>madeshāse</i>	(<i>deshacer</i>)	zerstören
<i>mādo(k)</i>	<i>minādo(k)</i>	Loch, Höhle; hohl, leer
<i>māes</i>	(<i>maiz</i>)	Mais
<i>maestro</i>	(<i>maestro</i>)	Lehrer
<i>māfa(k)</i>		scheitern (Schiff); entzwei (Gefäss)
<i>māfnas</i>		die Farbe verlieren; auswischen
<i>māfnot</i>		festgerannt
<i>māfondo</i>	(<i>fondo</i>)	untergehen (Schiff)
<i>māgā</i>		frühe, unreif (Bursche)
<i>magāyo</i>	<i>minagāyo, taimāgo-go, na minagāgo</i>	Anzug; Stoff
<i>magdhe(t)</i>	<i>magas, minagahe(t), namagāhet</i>	echt, aufrichtig; wirklich! eingestehen
<i>magalahe</i>	<i>māgas, lāhe</i>	der Oberste, Gouverneur
<i>māgap</i>	<i>mināgap</i>	gähnen
<i>mā gas</i>	<i>mināgas, magaldhe, gūsgas</i>	hochstehend, wichtig, angesehen
<i>māgaum hinālum</i>	<i>hālum</i>	dankbar
<i>māge</i>		herbei; <i>guine māge</i> : hierher; <i>tchūle māge</i> : bringe her; <i>gine ājo māge</i> : dorthier
<i>māgem</i>	<i>mināgem</i>	anfeuchten (Tabaksblätter, welche trocken, <i>malāju</i> , sind)
<i>magimen</i>	<i>gimen</i>	trinkbar (nur vom Wasser)
<i>gi māgin</i>		diesseits
<i>māgof</i>	<i>gof-lē, mināgof, na māgof, mumagof</i>	froh, befriedigt
<i>magoflāmen</i>	<i>gof-lāmen, giflāmen</i>	freundlich
<i>māgong</i>	<i>mināgong</i>	friedfertig
<i>māgpo</i>	<i>fināgpo, na fāgpo</i>	beenden; fertig
<i>māguag</i>	<i>manguāguag</i>	weit (geräumig), breit
<i>maguāsan</i>		reinigen (das Feld)
<i>māhāgā</i>	<i>hāga</i>	blutig; bluten
<i>māhāniaf</i>		weich, mollig (z. B. ein Kissen), sanft (von Gemüth)
<i>māhēfon</i>		stumpf (ohne Spitze)
<i>māh(e)lo(k)</i>		entzwei (Stock, Knochen); Knochenbruch
<i>māh(e)los</i>	<i>na māhelos</i>	glatt, eben
<i>māhēto(g)</i>		hart
<i>māh'gef</i>	<i>mināh'gef</i>	müde
<i>māh'gong</i>	<i>na māh'gong</i>	still, schweigsam; heil
<i>māh'ngaag</i> (Saipan)		Schreck; erschrecken
<i>māhō</i>	<i>mināhō, mataimāho</i>	durstig; dürsten
<i>māigo</i>	<i>minaigo</i>	schlafen, ausruhen
<i>māijut</i>		schmal, eng

máila
máipe
máisa

majáje
majúlang
makalámia
makána
mákat

malác(f)
mála(g)
malágc
malágö
malájju
malángo
malása
maláte
matínau
matínek úto
malíngo
matí on
matúlo(g)
mamaáfog

mamagíma
má'má'
mamahánum
mamáh(e)lau
mamáila
mámai - tché'tcho'
mámaisahá
mamáke
mamálo

mamápake
mamatínas
namatkílo
mámnda
-máme

mámes

mánaila
mindipe, tchatmaipe

júlang, ujúlang
minakalámia

minákat

minalágo
minalágo

úto

lí'e

afog

gúma

hanum
tainamáhelau
maila

maisa
páke, umépake
páto

Sing. *pápake*
fatímas
matkílo (tranquilo?)

háme, íjonmáme

kommen
heiss
einsam, selbst, sich; nur; *un*
máisa: nur einer; aber *dos há*:
nur zwei; *hágo há, hitahá,*
siha há: nur du, wir, sie:
guaho na maisa = *guaho há*;
nur ich
schwach
entzwei; zerstören, vernichten
flink; hurtig!
hängen (z. B. ein Bild a. d. Wand)
mühsam, schwierig, schwer von
Gewicht
bitter
leuchten, scheinen (Sonne)
wollen, mögen
fliehen, entlaufen, laufen
trübselig, trocken (Blätter)
krank sein (innerlich)
glatt
gebildet
kleine Wellen ohne Schaum
Kopfweh
verlieren, verlegen
sichtbar
frei, ungebunden
sich in Kalk verwandeln (die
Koralle beim Brennen)
ein Haus bauen
pissen
ilüssig; schmelzen (unpers.)
sich schämen
kommen, künftig
sich anstrengen
nur einer
schiessen
andere, einige; *mamálo napatú-*
ma: einige Tauben
die Schützen
Essen bereiten, kochen
beruhigen, schweigen
ausbreiten, züchten
unser Aller; *íjon máme na júos*:
unser Herrgott = *júos máme*
süss; Süssigkeit, Zucker; *gólai*
mám: ein Gelée aus einer Alge

<i>mamflôres</i>	(<i>flor</i>)	blühen
<i>mamôkat</i>	<i>ékohat</i>	marschiren, spazieren gehen
<i>mámpos</i>		viel, zu sehr, verrückt
<i>mámta</i>		ausbreiten, züchten
<i>mamulákes</i>	<i>mapulakes</i>	ausbrüten
<i>mamúlan</i>	<i>púlan</i>	pflegen, hüten; Wacht
<i>mamúno</i>	<i>púno</i>	Mörder
<i>manaásagua</i>	<i>umásagua, umasá-gua, ságuá</i>	sich verheirathen
<i>manáda</i>		genug
<i>manailaje</i>	Sing. <i>táilaje</i>	schlecht
<i>manáitai</i>		lesen, beten
<i>manaládo</i>	<i>alado (arado)</i>	pflügen
<i>manána</i>	<i>inina, haâne</i>	hell, klar
<i>manáno</i>	<i>hánun</i>	tauchen bis über die Augen
<i>manáno</i>	<i>táno</i>	ansiedeln
<i>manasáda</i>	(<i>azada</i>)	graben
<i>manátátē</i>	<i>tátátē, san tātē</i>	Nachkommen
<i>manáte</i>	<i>táte</i>	nachfolgen
<i>mand(t)ma</i>		unartig
<i>mandjágai</i>		wollüstig
<i>manengheng</i>	<i>nimanéngheng</i>	kalt; frieren
<i>mangásas</i>	<i>kásas</i>	sich kratzen
<i>mángga</i>		Mango
<i>mangge</i>		wo
<i>manguwaiſe</i>	<i>guáſe</i>	wehen, blasen
<i>manguwáſe</i>	<i>guáſe</i>	laut träumen
<i>mangilisiano</i>	Sing. <i>kilisiano</i>	die Christen
<i>mánglo</i>		Wind
<i>mangmata</i>	<i>inágmata, máta</i>	aufwachen
<i>manguáguá(g)</i>	<i>máguag</i>	geräumig
<i>mánha</i>		halbreife Koko zum Trinken
<i>manhongge</i>	<i>hóngge, húnggan</i>	gläubig (geistl. und weltl.)
<i>manhugando</i>	<i>hugando (jugar), hnégo</i>	spielen (der Kinder)
<i>manhúlat</i>		fleissig
<i>maniáda</i>	<i>tchādā</i>	Eier legen; <i>i manok ufaniáda</i> : das Huhn legt
<i>maniágo</i>	<i>finaniágo</i>	gebären
<i>mániániā</i>		weich (Wolle), sanft von Gemüth
<i>manifilay</i>	Sing. <i>fifilag</i>	die Flechter
<i>manihot</i>	Sing. <i>híhot</i>	nabe
<i>manió(d)sot</i>		fromm; bereuen
<i>manituge</i>	Sing. <i>tituge</i>	die Schreiber
<i>manjaina</i>	<i>saina</i>	Vorfahren
<i>manjáke</i>	Sing. <i>sake</i>	die Diebe
<i>manjālo</i>	Sing. <i>tchālo</i>	die Brüder

manjénot
manjila
manjónjog
mánjung
manjúngon
manma

mánman
mánnge
máno

máno(k)
manosúne
manótro
manparientes
mántai
mantíga
mantikíja
máoók
mao(t)no(t)
mapagahes
mapéde
mápos
mápo(t)
mapótge
mapüha
mapulakes
mása
másaga

masahálum
masápít
masíni(g)
másmái
mas seahdje na tau-
tau
masúñ
māta

mātū
matágui
mātai
matai-māhō
matai-njālang
matan-hanum

Sing. tchénot

mumánjung
síngeon

iuisúne
(otro)
Sing. pariente
mao(t)no(t)
(manteca)
(mantequilla)
mináoók, na máók
mántai

minapéde

minápo(t), timápot

(mamulakes)
masahálum

mása, hálum
sápít

na'másmái

tchátmata, matanhá-
num, mángmata,
inángmata

tágui
finátai
máho
njālang
mata, hanum

die Wunden
Flamme
sinken (Schiff)
Erkältung
leiden, aushalten, erdulden
man (Plur.); manmasásangan:
die Leute sagen

staunen
schmackhaft
wo; para máno: wohin; gini
máno: woher; para mano
guato: wohin

Henne, Huhn
thätig
verändern (nur in 3. Pers.)

die Verwandten
der zehnte
Schmalz

Butter
dauern, währen
zehn
Wolke

verlieren im Spiel
fort, abgereist

schwierig
schwanger

kentern
ausbrüten

gar, reif
bewohnt sein; Pass. von sāga:
wohnen

Schweiss; schwitzen
quälen

scheissen
gelöschter Kalk
irgend einer

nicht ganz reife Kokosnuss
Auge

unreif
Platz wechseln, versetzt werden
sterben
verdursten
verhungern
Flussbecken, Quelle

<i>matâtchong</i>	<i>fatâtchong, nafatâ- tchong, matâta- tchong, mâtchong</i>	sich setzen
<i>matâtuga</i>	<i>minatâtuga</i>	muthig, kühn, eifrig
<i>matchaktchak-kâtan</i>	<i>kâtan</i>	es tagt
<i>matchâle(k)</i>		wild
<i>matchête</i>	(<i>machete</i>)	Buschmesser
<i>matchôma</i>	<i>tchôma</i>	enthaltam
<i>matcho'tcho'</i>	= <i>fatcho'tcho'</i> ; <i>tcho'tcho'</i>	arbeiten
<i>mâtchong</i>	<i>matâtchong</i>	untergehen (Sonne); heilen
<i>matgui</i>		stolpern über ein Loch
<i>matijo</i>	(<i>martillo</i>)	Hammer
<i>matitik</i>	<i>titi(g)</i>	zerreißen (Papier)
<i>matka</i>	(<i>marcar</i>)	bezeichnen
<i>matkîlo</i>	<i>mâmatkîlo, famat- kîlo (tranquilo?)</i>	ruhig
<i>mâtmos</i>		tauchen (selbst), ertrinken
<i>mâto</i>	<i>fâto, finâto</i>	ankommen
<i>mattes</i>	(<i>martes</i>)	Dienstag
<i>matulâika</i>	<i>tulâika</i>	sich verändern
<i>matûmpo</i>		stolpern über einen Stein
<i>matûno(g)</i>	<i>tûno</i>	sich verbrennen
<i>mâudai</i>		reiten; <i>mâudai gikaréta</i> : fahren
<i>mâule(g)</i>	<i>famâuleg, lumamâ- leg, fa'famauleg</i>	gut, günstig
<i>mégai</i>	<i>megainia</i>	viel; <i>la mégai — la mégai</i> : je mehr — desto mehr
<i>mégai — mejai</i>		je mehr — desto mehr
<i>megainia</i>		mehr
<i>méhéga</i>	<i>hâga, mahaga</i>	blutig
<i>méhénalong</i>		begabt, verständig
<i>mékahat</i>	<i>ékahat</i>	langsam
<i>mémpate</i>		schwimmen mit weit ausgreifen- den Armen
<i>ména, san ména, gi</i>	<i>fenéna</i>	vorn, gegenwärtig; <i>menan i gima</i> : vor dem Hause
<i>ména</i>		verdienen (Strafe)
<i>merése</i>	(<i>merecer</i>)	Steinmühle
<i>metâte</i>		anstrengend, wirksam, kräftig
<i>métgo(t)</i>	<i>nimétgot</i>	fest
<i>métou</i>	<i>na'métou</i>	messen
<i>mîde</i>	(<i>medir</i>)	während
<i>mientras</i>	(<i>mientras</i>)	Mittwoch
<i>mîe(t)koles</i>	(<i>miercoles</i>)	reich ausgestattet
<i>mîguinaha</i>	<i>guinâha, gudâha</i>	lausig
<i>mîhito</i>	<i>huto</i>	Angst, Furcht
<i>mindaniau</i>	<i>mâdaniau</i>	

mināase
minādo(k)
minagdgo

minagāhe(t)

mināgap

mināgas

mināgem

mināgof

mināgong

mināh'gef

mināhō

mināigo

minaipe

minakalāmia

minākat

minaldgo

minaldgo

minānda

minanēngheng

mināo(k)

minapēde

mināpo(t)

minatātuga

minatūho(k)

minētgo(t)

mināma

-māo

misalāpe

miséria

minānai

-mo

mōdung, i mēdung

mofēa

mōfona, i mēfona

mōhun

mona

monājan

montchōn

mōso

māase, gaiāse, jōase

mādok

magdgo

magahe(t)

māgap

māgas

māgem

māgof

māgong

māh'gef

māhō, mōāhō

māigo

māipe

makalāmia

mākat

malāgo

malāgo

(mandar)

manēngheng

māo(k)

(perder)

māpot

matātuga, na matātuga

mētgo(t)

mūmo

salāpe

(miseria)

ūnai

(Rota)

(mofearse)

mena, finena

(mozo)

Mitleid

Höhle

anziehen; *minagdgo maisa*: sich anziehen

Wahrheit, Eingeständnis

Dampf

Pracht

Anfeuchten des trocknen Tabaks

Freude

Friede

Müdigkeit

Durst

Schlaf

Hitze, Wärme

Schnelligkeit

Schwere, Gewicht

Flucht

Wunsch, Wille

Befehl

Kälte

Dauer

Verlust

Mühe; bes. Leiden Christi

Muth, Eifer

Schlummer

Kraft

Streit, Kampf

als Nachsilbe: euer; vgl. *ijoumāo*, *gamāo*; *tshālomāo*: euer Bruder

reich an Geld

Elend

sandig

als Nachsilbe: dein; vgl. *ijōmo*, *gāmo*; *tchālomo*: dein Bruder

Schiff, Bark

spotten

der Vorausgehende; vorausgehen

eigentlich, schuldiger Weise;

sinia mōhun papāngon-jo: du könntest m. eigentl. wecken

vorn; vorausgehen

fertig

auf Haufen legen

Arbeiter

mumāgof
mumālo
mumānjung
mūmō
mūmo, i mūmo
mūnga
mūli

mūtō
mūtong na ka(t)ne (carne)

N.

na-

na

na'āgōtē
na'āja
na'āmam
nāan
na'anāko
na'ānglo
na'āpō
na'asentādo
na'āto(k)
na'atrasāo
na'beste
na'būbo
na'būla
na'dāniā
na'dānkulo
na'dékiki
na'dididi
nāē

māgof
lāla, lumāla, lināla
mānjung
minima

gōte
āmam
na'fanāan
anāko
anglo
(asentado)
umāto(g)
(atrasado)
(vestir) bumēste
bubo, binībo, ninabūbo
būla
dānkulo
dékiki
dididi

sich freuen, sich begnügen
wieder aufleben, auferstehen
sich erkälten
kämpfen
Kampf, bes. der Hahnenkampf
wolle nicht (mit folgendem Inf.)
speien, sich brechen (Vulcan-
ausbruch)
wünschen, einverstanden sein
verfaultes Fleisch, Aas

Speise; stets mit dem Possessiv;
na-ta: unsere, *na-nia*: ihre, *na*
Huan: Johann's Speise; mit
dem persönlichen Fürwort:
zu essen geben; *na-jo*: gieb
mir zu essen

1. Partikel, verbindet das Haupt-
u. Eigenschaftswort bez. Für-
wort; *un tautan na dankulo*:
e. grosser Mann; *este na tautan*:
dieser Mann; 2. dass; 3. wel-
cher; *i tautan na estaba guine*:
der Mann, welcher hier war;
4. mit; *habāba i petta na (nu)*
i jābe; er öffnet die Thür mit
dem Schlüssel

zusammenbinden
anpassen
verzögern, zurückhalten
Namen
verlängern
trocknen
sich stützen auf etwas
anmessen
sich verbergen
zögern, zaudern, aufhalten
schmücken, bekleiden
Jemand kränken, ärgern
füllen
zusammentreiben, mengen
vergrössern
verkleinern
vermindern
geben

naetehóngnia

na'etnon
 na'fáppo
 na'faná'an
 na'fanjé(t)not
 na'fatátchong
 na'fatinas
 na'fitme
 na'fótgon
 na'funhájan
 na'gáitoka
 na'gásgas
 na'hálum
 na'hānau
 na'hāne

na'hómhom
 nāhong

na'hūjung
 na'hūto

nāi

naimagpo
 nāja

nāje
 najómo(k)

na'kaláktos

na'kámden

na'kátata

na'lājak

na'lāmen

nalathilo

nalátápā, na'latág-

pāpā

na'libre

na'ti'e

na'hquan

na'hítigō

na'listo

na'lōka

na'lūhan

na'māanian

na'magahe(t)

na'māgof

etehóngnia

inētnon

māgpo, jināgpo

nāan

tchetnot

matátchong

fatinas

(firme)

fótgon

gásgas, fagdse

hálum

hānau

hāne

hómhom

hūjung, hijung

hūto

taianai

jómok

kaláktos

kámden, kalámden

kátata

lājak

lāmas

pāpā, tágpāpā

(libre)

lie

lōka

lūhan

māanian

magahe(t)

māgof

diesseits; naetehóngnia nasádok:

diesseits des Flusses

sammeln, vereinigen

beenden, aufhören, vollenden

benennen, taufen

verwunden

hinsetzen, Jemand sitzen heissen

befehlen, anordnen

bestätigen

bewässern

beschliessen, beenden

erben

reinigen

hereinrufen, eintreten lassen

entlassen, absenden (Boten, Brief)

festsetzen (Termin), bestimmen,

herrichten, vorbereiten, be-

fehlen

verdunkeln, dunkeln

genug

herausthun, hinausweisen

ehrfurchtsvoll grüssen

daher, also; als

nachdem

früher, ehemals

eingiessen, einschenken

mästen

schleifen, schärfen (Messer)

sich bewegen

verkürzen

Segel aufmachen, segeln

beschädigen, verwunden

erhöhen

herunterlassen

retten, befreien

zeigen

mengen

einen runden Gegenstand rollen

(z. B. ein Fass)

bereit machen

erhöht

schrecklich

ernst, schrecklich; drohen, äng-

stigen

bestätigen

fröhlich, angenehm; befriedigen

<i>na' mahāga</i>	<i>hāga</i>	Ader lassen
<i>na' mahālang</i>		betrüben
<i>na' mäh(e)gong</i>	<i>mäh(e)gong</i>	heilen, beruhigen
<i>na' mäh(e)los</i>	<i>mäh(e)los</i>	glätten, hobeln, kämnen
<i>namalēfa</i>		vergessen
<i>na' malisia</i>	(<i>malicia</i>)	übel thun, ärgern
<i>na' manso</i>	(<i>manso</i>)	zähmen, bändigen
<i>na' mao(k)</i>	<i>māok</i>	aufbewahren
<i>na' māsā</i>	(<i>mesa</i>)	für den Tisch sorgen (kochen)
<i>nāmāsā</i>	<i>lāmas, nalāmen</i>	ekelhaft, unrein
<i>na' māsmai</i>	<i>masmai</i>	bewässern, anfeuchten
<i>na' matātnga</i>	<i>matātnga</i>	anstrengen (Jmd.)
<i>na' mahungo</i>	<i>tungo</i>	benachrichtigen
<i>na' méton</i>	<i>méton</i>	festmachen, anbinden
<i>na' minagāgo</i>	<i>magāgo</i>	einkleiden, mit Kleidung versehen
<i>nānd</i>		Mutter
<i>nd' nā'</i>		verstecken, verbergen
<i>na' nāetō</i>		zurückgeben
<i>nānāhūjung</i>	<i>humūjung, hūjung,</i> <i>nahūjung</i>	verursachen
<i>na' negōsio</i>	(<i>negocio</i>)	geschäftlich handeln
<i>nāngga</i>	<i>timandnga, taini-</i> <i>nāngga, ninangga</i>	warten
<i>nango</i>		schwimmen
<i>na' ōson</i>	<i>inēson, nindoson</i>	scheinen als ob; <i>hinango</i> : es scheint mir, als ob
<i>na' padēse</i>	(<i>padecer</i>)	Jmd. hart anfahren, zanken, beschuldigen; müde, überdrüssig
<i>na' pārā</i>	(<i>parar</i>)	krank machen, betrüben
<i>nāpō</i>		die Arbeit unterbrechen
<i>na' prinekūra</i>	(<i>procurar</i>)	Brandung
<i>nāsā</i>		sich Mühe geben
<i>na' sānge, na' sahange</i>		Fischreuse
<i>na' sīnia</i>	<i>sīnia, sisīnia</i>	absondern, trennen
<i>na' sisītan</i>		mächtig, fähig, tüchtig
<i>na' susēde</i>	(<i>suceder</i>)	schädigen, e. Wunde aufreißen
<i>na' tāibale</i>	(<i>valer</i>) <i>bāle, tāibale</i>	verursachen
<i>na' tāilājē</i>	<i>tāilājē</i>	aufheben (ein Gesetz)
<i>na' tcho' tcho'</i>	<i>tcho'tcho</i>	beschädigen, verschlechtern
<i>na' tiso</i>	(<i>tieso</i>)	füttern
<i>na' tūnas</i>	<i>tūnas</i>	spannen, steifen
<i>na' tungo</i>	<i>tungo</i>	gerade machen, einrichten
<i>nāuau</i>		melden, ankündigen
<i>nēnē</i>		durchsichtig, klar (Wasser)
		säugen, geboren werden; <i>un patgon lāhe hāgas nēnē</i> : ein Knabe wurde geboren

néngkano
nesešita
ngáian

ngángä
ngángas
nginge

nginilo
ngülo
ngülo, i ngilo
ni

-nia

niäka maisague
niäläng

niéga
nifen
nigap

nihe!
nijo(g)
nika
ni inäno
nina
ninabübö
ninalaldö
ninängga
ninäöson
ni — ni
njäünjo
njäbä

njäh(c)läläng
njäjas
njämo
njanjäting
njäting
njäuhan
njinäfsai

(*necesidad*)

ngülo

mäisa
njinäläng, matainjä-
läng
(*negar*)

inigäpmia

fanijukan

mäno

nabübo
laldö

nangga
naöson
(*ni — ni*)

njinäjas

Speise, Essen

Nothwendigkeit; es ist nöthig
wann, wenn; *ngáian na onkanav?*
wann reisest du ab?

Ente

kauen

riechen, ehrfürchtig küssen. Der

Chamorro küsst nicht mit den
Lippen, sondern indem er die
Nase aufdrückt und wie beim
Riechen Luft einathmet.

Loch (in der Mauer), Höhlung
durchsichtig, durchlöchert
Loch

1. = *na*: welcher; 2. weder (*ni*);
ni uno: nicht ein einziger

als Nachsilbe: sein (Sing.), ihr
(Plur.); vgl. *ijonä, ganä; tchä-*
lonä: sein (ihr) Bruder

sich aufhängen

hungerig

verweigern

Schneidezahn

gestern; *nigap gi pupueninge*:
gestern Abend; *nigap na pu-*
enge: gestern Nacht

na! na!

reife Kokosnuss

Rübe

nirgends

immer

} Ärgerniss

Erwartung, Hoffnung

Überdruß

weder — noch

stumpf (ohne Schneide)

biegsam, schlapp, überhängend
(Äste)

leicht von Gewicht

inüde

Mücke (Moskito)

lahm, gelähmt

faulenzeln

schwank (Rohr)

Schwäche

njinájas
njinálang
njúdo

njúlang
njúnja
nõne
nõnes
notisia
nu = na
nuébo
nũhong, i níhong
numákelo
numánáságå
numángo

O.

obligan-maisa
ód'da, i éd'da
od'dæ
ód'dot
odéna
ofrése
ógāān, i égåān

ógso
óhas
óküddö
óm̄la(t)
on-

óurā
óppe
óra
oríja
oríjan tãno
oríjan tõe
oríjan lángit
örö
ósge
ósgon
õson
o(t)den

njájas
niálang
(nudo)

júlang, majúlang

(alt)

(noticia)

(nuevo)

lála, lumála, linála
sága
nángo

(obligarse)

(ordenar)
(ofrecer) *inefrése*

(hija)

umóm̄la(t), úla(t)

(honra)
inéppe
(hora)
(orilla)

(oro)
inésge, taiinésge

inéson, ná'õson, ní-
náõson
(orden)

Müdigkeit

Hunger

Knoten; *njúdon-lasso*: Knoten
im Strick

beschädigen

betrachten, zuschauen

begrüssen

ein Paar (ungerade Zahl)

Mittheilung, Neuigkeit

mit, mittels, dass; bis

neu

Schatten des Sonnenlichts

wieder aufleben, auferstehen

zu Gast laden

tauchen

sich verpflichten

die Erde, Schmutz, Boden

beerdigen

Ameise

verordnen

anbieten

Morgen; *gi égåān*: Morgens von
6—8 Uhr

Berg

Blatt

Falle

enthalten, fassen

Conj.-Vorsilbe: du u. ihr; *hágo*
ontíe: du siehst; *hámio ontíe*:

ihr seht

Ehre

antworten

Stunde

Rand, Ufer; *i oríja*: um — herum

{ Horizont

Gold

gehorsam

gehorsam, artig

überdrüssig, müde

Befehl

P.

pádag-dáge
pāđang

pādek
pāgan
pāga(t)
pāgdio
pāgnas
pāgō

pāgohá
pāgo-kinahulo
pāgo — pāgo
pāgo-tautau
pāgo-tchinālek
pāh(e)ja
paine
painen-basūla
pāinge
pajēsjes
pāke

palāgon
pālai
palātcha
pālau

palawan
pālē
pālma
pālo
palon-lājak
pālūma
pāma(g)
pānglan
pāngon
pāniot
pānjite
pantālān
pāpā
pāpā

pāpake
pāpākes
papalōte
papēt

dāge, dākun (Rota)

famāga(t), pinaga(t)

tchatpāgo

kahūlo

tchālek

(*peine*)
(*basura*)
puenge

mamāke, tautau mé-
pake, umépake
(Rota)

famālūan
(*padre*)
(*palma*)
mamālo
(*palo*) *lājak*
(*paloma*)
umāpana(g)

unapānjite

nalātpapa, nalatīg-
papa
Plur. *mamāpake*

(*papacote*)
(*papel*)

lügen
aufhalten, festhalten (einen
Flüchtigen)
treten, einen Fusstritt geben
eine weisse Muschel
ermahnen
Sturm
spalten, öffnen
jetzt, heute; *pāgo nahaāne*: heute
im Laufe des Tages
einmal; *pāgo gohá*: sofort
klein von Wuchs
bald — bald
Neuankömmling, Einwanderer
frisch, jung (Blätter, Blüten)
stammeln
Kamm
Harke, Rechen
Nachts von 8—11 Uhr
Fledermaus
schiessen; Gewehr

Schnur, Angelschnur
anstreichen
streitsüchtig
karolinisch; *tautau gi pālau*: Ka-
roliner
Weib; weiblich
Priester
Handfläche
ein Anderer
Mastbaum
Taube
prügeln mit einem Stock
Meerkrebs (Hummer)
wecken
schlucken
Faust
Landungsbrücke
Flügel
unten; *sanpāpā, gipāpā*
Schütze
Fingernägel, Klauen
Drachenspiel
Papier

para

pāra hāfā
pāra māno
parēho
pāres
pariente
pasénsia
pāt
pāt — pāt
pātcha
pāte(t)
pātgon
patmādā
pāt'te
pätte

pāupau
pēka
peligro
pénnga
pénta
pepino
pésā
peskadō(t)
petāte
pé(t)las
pe(t)mūte
pe(t)sige
piāu
piē(t)na
pīkō
pināga(t)
pinājon
pinātgon
pinéble
pinédung
pinelo

pine(t)sige
pinigan
pinite
pintūra

(para que)
māno
(parejo) pumarēho
(par)
Plur. manparientes
(paciencia)

(pared)
pinātgon, famagūon
(palmada)
(partir)
(parte)

tchātpau
gāi-peka
(peligro)
tchatpénnga
(pintar)
(pepino)
(pesar)
(pescador) puméska

(perla)
(permitir)
(perseguir) pinetsige

(pierna)
(pico)
pāyat, famāyat
pumājon
pātgon
(pobre) póble
pōdung
pōlo (poner)

pe(t)sige (perseguir)

pūte
(pintura)

1. für; *este para hāgo*: das ist für dich; 2. damit; *para ontungo*: damit du es weisst; (*para tchāmo*: damit nicht; *para tchāmo famatitinas tālo*: damit du es nicht wieder thust)

wozu? warum?
wohin?

gleich, einig
ein Paar (gerade Zahl)
Verwandter
Geduld

oder
entweder — oder
anfassen, anrühren
Mauer

jung; Kind
mit der Hand schlagen
theilen

Stück; *un patten guālo*: ein Stück Land

gut riechen
Amt, Amtspflicht
Gefahr
schlechte Gewohnheit, Laster
zeichnen, schildern
Gurke
wiegen

Fischer
Schlafmatte
Perle
erlauben
verfolgen
Bambus

Bein
Schnabel
Rath, Ermahnung
Gewohnheit
Jugend, Kindheit
Armut

Fall
annehmen, voraussetzen; *pinelóko*: ich nehme an

Verfolgung
Holzkohle
Schreck
Farbe

<i>pluma</i>	(<i>pluma</i>)	Schreibfeder
<i>poble</i>	(<i>pobre</i>) <i>pinéble</i>	arm
<i>po(d)lilo</i>	(<i>podrido</i>)	faul
<i>pōdung</i>	<i>pinédung</i>	fallen
<i>pó(g)po(g), i pé(g)- po(g)</i>	<i>pumógpog</i>	Geschwür, Geschwulst
<i>pógsai, i pégsai</i>		Ruder
<i>pógsai</i>		rudern
<i>pókā</i>		zerbrechen (Glas)
<i>pōtō</i>	(<i>poner</i>)	legen, setzen, bestimmen
<i>pōlon - njáihun</i>		ausruhen, die Arbeit unterbrechen
<i>ponetéra</i>	(<i>ponetera</i>)	Brüthenne
<i>póngle</i>	(<i>pon-le?</i>)	festnehmen, einsperren
<i>popūlo</i>		Blatt zum Betelkauen
<i>pot</i>		1. aus; <i>pot minaāse</i> : aus Mitleid; 2. durch; <i>pot este na medida</i> : durch dieses Mittel; 3. nach, gemäss; <i>pot este na otden</i> : nach dieser Veränderung; 4. wegen; <i>ti sinia natāmum pot i tchága</i> : man kann nicht pflanzen we- gen der Ratten
<i>pó(t)bola, i pé(t)bola</i>	(<i>polvora</i>)	Schiesspulver
<i>pó(t)bos</i>	(<i>polvo</i>)	Staub
<i>pot-énau</i>	(<i>por eso</i>)	daher, also
<i>pótgas, i pétgas</i>	(<i>pulga</i>)	Floh
<i>póttā, i pétta</i>	(<i>puerta</i>)	Thür
<i>pot-último</i>	(<i>por último</i>)	endlich
<i>présio</i>	(<i>precio</i>)	Preis
<i>presiso</i>	(<i>preciso</i>)	fest, bestimmt
<i>prinekūrā</i>	(<i>procurar</i>) <i>na'prine- kúra</i>	Eifer (z. B. im Lernen)
<i>prinemēte</i>	(<i>prometer</i>)	Anerbieten, Versprechen
<i>pū!</i>		pfui!
<i>pūdos, i pidos</i>		Hinteren
<i>puéngē</i>	<i>pupnuege, pupuen- ginge, tatálopu- enge</i>	Nacht; <i>gi puenge</i> : Nachts von 8—11 Uhr
<i>pūgas, i pígas</i>		Reis (roh, aber geschält)
<i>pūgua</i>		Betelnuss
<i>pūlā</i>		loslassen, befreien
<i>pūlan</i>	<i>mamūlan</i>	hüten, pflegen, sich kümmern
<i>pūlan, i pīlan</i>		Mond
<i>pulāta(t)</i>		Wasserhuhn
<i>pūlō, i pīlō</i>		Haar
<i>pūlon - māno(k)</i>		Hühnerfeder

punájon
pumarého
pumariéntes

pinájon
 (= *parejo*)
 (= *parientes*)

pumeska
pumó(g)pog
püne
púnö

(*pescar*)
pógpog
mamüno

püno - másague

püno pot traisión
pupuéngé
pupuénginge
pütä
pütë
putí'on

(*por traicion*)
puenge

pinite

R.

rai
rájä
rāmas
redōma
regālo
réglä
rehūsä
rekōhë
rekonōse
relös
reséta
resibë
respéta
respétájon
riégä
rífä
rinesibe
robentáson
ruédä
runádikau
rūmai

(*rey*) *rumái*
 (= *rayar*)
 (= *rama*)
 (= *redoma*)
 (= *regalar*)
 (= *regla*)
 (= *rehusar*)
 (= *recojer*)
 (= *reconocer*)
 (= *reloj*)
 (= *recetar*)
 (= *recibir*) *rinesibe*
 (= *respetar*)
 (= *respetado*)
 (= *regar*)
 (= *rifar*)
 (= *recibo*)

 (= *rueda*)
 (= *radicarse*)
rai (*rey*)

S.

sä

sábalö

(*sabado*)

sich gewöhnen
 gleichen; einträchtig
 Verwandte (Geschwister und Schwäger) .
 fischen
 anschwellen
 leugnen
 tödten, schlachten, auslöschen (Licht)
 sich selbst morden; kommt besonders unter den Karolineru wegen ganz geringfügiger Ursache oft vor
 meuchlerisch morden
 Nachmittags von 2—6 Uhr
 Abend von 6—8 Uhr
 spalten
 Schmerz
 Stern

König
 eine Linie ziehen
 Zweig, Ast
 Glasscherben
 schenken
 Lineal
 abschlagen, verweigern
 sammeln
 erkennen
 Uhr
 verordnen
 annehmen
 achten
 angesehen
 bewässern
 loosen
 Quittung
 Riff
 Rad
 sich ansiedeln
 herrschen

weil, wegen, also, sonst (andernfalls)
 Samstag

<i>sabána</i>	(<i>sabana</i>)	Savanne
<i>sádge</i>	(<i>sarga, salguera?</i>)	Fussboden
<i>sádnöho(t)</i>		Unterschenkel
<i>sádo(k)</i>		Fluss
<i>sāgā</i>	<i>sumāga, gāfsāgā</i>	bleiben; halt!
<i>sāgne</i>	<i>umasagua?</i>	schützen
<i>sāhāfa nā</i>		weil
<i>sāh(e)jan</i>	(<i>Rota</i>)	Schiff, Schuner
<i>sāh(e)jau</i>		eilen; geschwind
<i>sāina</i>	<i>manjaina</i>	Vorfahr, Vater
<i>sāita</i>	(<i>saeta</i>)	Pfeil
<i>sakāiguau</i>	<i>sake (saquear), si-</i> <i>nake</i>	rauben, plündern
<i>sākan</i>		Alter, Jahr; <i>kuanto sakan-mo?</i> (wörtl.: wieviel Jahre dein?) wie alt bist du? <i>mdes-sākan</i> : die erste (Haupt-) Ernte des Mais
<i>sāke, sāki</i>	<i>sakāiguan (saquear),</i> <i>sināke; Plur. man-</i> <i>jāke</i>	stehlen; Dieb
<i>salamánka</i>	(<i>salamanca</i>) <i>sumala-</i> <i>mánka</i>	Taschenspielerei
<i>salāpe</i>		Geld
<i>salāpe āpākā</i>	<i>āpaka</i>	Silbergeld
<i>salāpe agāga</i>	<i>agāga</i>	Kupfergeld
<i>sālē</i>		Drossel
<i>salūgan</i>		Hundertfüßler
<i>salūda</i>	(<i>saludar</i>)	grüssen
<i>sāmai</i>		hübsch, schön
<i>sān-</i>		Partikel bei Ortsbezeichnungen; <i>san hālum, san hījung, san</i> <i>mena, san katan</i> u. s. w.
<i>sāngan</i>	<i>sināngan, tisangānon</i>	sagen
<i>sangāne</i>		einen Auftrag ausrichten
<i>sanganjāihūn</i>	<i>sinānganjaihun</i>	öffentlich bekanntmachen
<i>sāngē</i>	<i>nāsange, nasāhange,</i> <i>sasānge</i>	absondern, trennen
<i>sangnē</i>	<i>sāngan</i> (<i>Rota</i>)	rufen
<i>sāpit</i>	<i>sinapit, ma'sapit</i>	bestrafen, leiden
<i>sāsā</i>	<i>umāsāsā</i>	Messer
<i>sasānge</i>	<i>sānge, nasānge</i>	selten, spärlich, abgesondert
<i>sasāta</i>		Wespe
<i>sāsō</i>		oft
<i>sāso na biahe</i>		oftmals
<i>sātbe</i>		säen (kleine Samen)

<i>säula(g)</i>	
<i>sausäke</i>	
<i>säusau</i>	
<i>sebäsa</i>	(<i>cerveza</i>)
<i>sebójas</i>	(<i>cebolla</i>)
<i>segun</i>	(<i>segun</i>)
<i>séhos</i>	(<i>cejos</i>)
<i>semāna</i>	(<i>semana</i>)
<i>sementéjō</i>	(<i>cementerio</i>)
<i>sēn</i>	<i>sumén</i>
<i>sétbe</i>	(<i>servir</i>)
<i>si</i>	
<i>siénte</i>	(<i>sentir</i>)
<i>siento</i>	(<i>ciento</i>)
<i>síge</i>	(<i>seguir</i>)
<i>sigua</i>	
<i>sigua nga mao(t)not</i>	
<i>sigujai</i>	
<i>sihā</i>	
<i>sijā</i>	(<i>silla</i>)
<i>sīn</i>	(<i>sin</i>)
<i>sināke</i>	<i>sake</i>
<i>sināngan, sinangāne</i>	<i>sāngan</i>
<i>sinanganjáihun</i>	<i>sanganjáihun</i>
<i>sināpit</i>	<i>sāpit</i>
<i>sindālo</i>	(<i>soldado</i>)
<i>sin embátko</i>	(<i>sin embargo</i>)
<i>sinia</i>	<i>na' sinia</i>
<i>sinīgōn</i>	<i>singōn</i>
<i>sinō</i>	(<i>sino</i>)
<i>sōblā</i>	(<i>sobrar</i>)
<i>sōda</i>	<i>umāsoda</i>
<i>sō(g)ne</i>	
<i>sōmnāk</i>	<i>faniumnāgan</i>
<i>sōngge</i>	<i>sūnog</i>
<i>sōngsong, i sīngsong</i>	
<i>sōtta</i>	(<i>soltar</i>)
<i>sūgon</i>	
<i>suhāje</i>	
<i>sūmā</i>	
<i>sumāga</i>	

durchprügeln mit einer Gerte
oder einem Tau
reinigen für Jemand, reinigen
im Dienste von Jemand
fegen, reinigen
Bier
Zwiebel
gemäss; unter; *i sindālo gaiye*
segun tināgo i rai: der Soldat
steht unter dem Befehl des
Königs
Augenbrauen
Woche
Friedhof
sehr
bedienen
Artikel vor Personenbezeich-
nungen: Nom. und Acc.
fühlen, leid thun
hundert
folgen
neun
neunzig
der neunte
sie (3. Pers. Plur.)
Stuhl
ohne
Diebstahl
Rede
Bekanntmachung
Mühe, Plage, Strafe
Soldat
trotzdem
können, dürfen; es ist möglich
Geduld (im Leiden)
sonst
übrig bleiben
entdecken, finden
beschuldigen
Sonnenschein
verbrennen, anzünden
Dorf; Flaschenstöpsel
loslassen, befreien
entlassen
vermeiden
leck
wohnen, bleiben

sumalamánkū
sumen
sumibek
sumōnia
sumospīros
sumūof
sūmūsūsū
sūngon

sūni, i *sūni*
sūno(g)
susēde
sūsū, i *sūsū*

T.

ta-

-ta

tābla
tādung
tāftaf
tag-
tagāh(e)lō
tāgam
tāgo
tāgpāpā
tāgu
tāhela(g)
tāia

tāia — *tāia*
tāianai
tāiāniau
tāibālē

tāibisilō
taige
taiguénan
tāigur

taiguine, *taigūthe*
tāināngoko
tāinēage

(*salamanka*)
sēn
 (Rota)

(*suspirar*)

sūsu
sinīngon, *manjūngon*

sōngge
 (sucder) *na'susēde*
sūmusūsū

(*tabla*)

tāgpapa u. s. w.

tindgo
pāpā
ma'tāgu

tumāia

nāja
mānīau, *tāimānīau*
 (valer) *gāibālē*, *na-*
taibale

(*vicio*)
gaige

guine, *guihe* (*tigaige*
guine)

guine, *guihe*
angōko
ōsgr

linkisch, täppisch
 sehr; *sūmēntchago*: sehr weit
 fischen
 klingen (unpersönl.)
 seufzen, schluchzen
 untergehen (Sonne)
 an der Mutterbrust trinken
 ertragen, aushalten (Schmerz),
 nicht nachlassen
 Taro
 etwas verbrennen
 sich ereignen
 weibliche Brust

Conj.-Vorsilbe: (nur) wir; *hita*
tāie: (nur) wir sehen
 als Nachsilbe: (nur) unser; *ta-*
tāia: unser (nicht euer) Vater

Brett
 tief
 früher
 zu viel, mehr
 laut; hochstehend
 aufhalten (einen Flüchtling)
 befehlen, sagen lassen; Bote
 zu niedrig
 ablösen, Platz wechseln
 einwickeln, rollen
 nichts, nirgends, kein; *tāia ta*:
 es ist nichts da

weder — noch
 niemals
 furchtlos, dreist
 untauglich

tugendhaft, nüchtern
 abwesend, nicht vorhanden
 so wie jener
 abwesend von hier

so wie dieser
 Verzweitung
 Ungehorsam

<i>táilaje</i> , Plur. <i>mandi- laje</i>	<i>guáilaje</i> , <i>tumáilaje</i> , <i>tináilaje</i> , <i>tiguar- laje</i> , <i>na táilaje</i>	schlecht
<i>taimáñian</i>	<i>taiáñian</i> , <i>máñian</i>	furchtlos
<i>taimágágo</i>	<i>magágo</i>	unbekleidet, nackt
<i>taimájuma</i>		unberührt, keusch
<i>taimamáhelan</i>	<i>mamáhelan</i>	frech
<i>taininangga</i>	<i>nangga</i>	Verzweiflung
<i>tairespêto</i>	(<i>respeto</i>)	unbescheiden, unartig
<i>taitáho(g)</i>		nackt
<i>táitai</i>		beten
<i>taitáje</i>		für das Seelenheil v. Jmd. beten
<i>taitché'tcho'</i>	<i>tehé'tcho</i> , <i>fatchó'tcho</i>	müssig
<i>taitiningo</i>	<i>túngo</i>	unwissend, unklug
<i>tájo(g)</i>		herausspringen
<i>tájaju(t)</i>	<i>tinájujut</i>	beten
<i>táka</i>	<i>umátaka</i>	hauen mit dem Buschmesser; ergreifen
<i>táke</i>		Koth; <i>táke gá'ga'</i> : Mist; <i>táke gúka</i> : Kuhmist
<i>táklaio</i>		mürrisch, zu nichts aufgelegt
<i>takontráta</i>	(<i>contrata</i>)	Vertrag schliessen
<i>taládra</i>	(<i>taladrar</i>)	bohren
<i>taldnga</i>		Ohr
<i>táli</i>		Tau, Strick
<i>talón</i>	<i>tali</i>	fesselbar
<i>tálô</i>	<i>tumálo</i> , <i>tátalo</i> , <i>ta- loáne</i> , <i>tatalopuéngé</i>	Mitte; wieder; zurück
<i>taloáne</i>	<i>haáne</i>	Mittag
<i>taláje</i>		vermehrten
<i>tahúje jao dóble</i>	(<i>doble</i>)	verdoppeln
<i>támpe</i>		mit einem Deckel bedecken
<i>tántam</i>		versuchen, kosten
<i>táne</i>	<i>tináne</i>	trösten
<i>tánga</i>		wünschen
<i>tánga</i>	<i>tinanga</i>	taub
<i>tangájon</i>		wünschenswerth
<i>tinggano</i>		Wurfspiel (s. S. 69 des deut- schen Theils)
<i>tángis</i>	<i>tumangis</i> , <i>gatuman- gis</i>	weinen, heulen (Hund)
<i>tángkat</i>		Käfig
<i>tángse</i>		trauern, laut klagen
<i>tánme</i>	<i>táno</i> , <i>tinánum</i> , <i>ti- nanme</i>	pflanzen, stecken (grosse Samen)
<i>táno</i>	<i>ijon-táno</i> , <i>tinánum</i> , <i>tinanme</i>	Erde, Grundstück, Insel

-tāno

tāntcho

tānum

tāpe

tāse

tāta

tātalo

tātālopuenge

tātānga

tātātē

tātātse

tātautan

tāte, santātē

tātije

tāto

tātse

tautau

tchā

tchāda

tchādek

tchāfīle(g)

tchāgā

tchāge

tchāgo

tchāguan

tshāh(e)lan

tchālan

tchālek

tchālek hālum

tchālo

tchālo lahe

tchālo palnuan

tchamo, tchamāo

tchanklētas

tchatangōko

tchatānma(k)

tchātau

tchātcha(g)

tāno, tānme

tāte

manātātē, tāte, san
tātetināte, tāta, manā-
tate, tumāte

tāte

tātātse

tinautau, tatautau

maniāda

tchināge

tchināgo, tchumāgo

hālum

Plur. manjālo

fi jamo

(chancleta)

angoko, taiinangoko

tchinātau

als Nachsilbe: heimisch; *tautau-
tāno*: Eingeborener; *guakan-
tāno*: Kuh von hier; bei
Pflanzen: *ijēn-tāno na tinānum*

wählen

säen (grosse Samen), pflanzen

Trog

Meer

Vater

Rücken

Mitternacht von 11—2 Uhr

sich sehnen

Nachkomme

giftig

Rumpf des menschl. Körpers

hinten, rückwärts; folgen

folgen, vertreiben

drei (bei Personen)

Gift; vergiften

Mensch, Mann

Thee, Thee trinken; *guaho hu-**tchā*: ich trinke Thee

Ei

eilen, laufen; eilig, geschwind

drehen (Seil), rollen

Ratte

versuchen, prüfen, beweisen

fern, weit

Pflanze, Strauch

auffangen, erhalten, annehmen

Weg

lachen

lächeln

Geschwister

Bruder

Schwester

wolle (wolltet) nicht, mit folgen-

gendem Part. Präs. (entspr.

dem lateinischen *ne* oder *noli*)

Pantoffel (hier Schlappschuh aus

Leder ohne Kappe u. Absatz)

Verzweigung

Nacht von 2—5 Uhr

eine Bitte abschlagen

Säge; sägen

<i>tchâtchâgâ</i> <i>tchatchalâne</i>		Oberschenkel rathen, unterweisen in der Flechtkunst
<i>tchatfanângoko</i> <i>tchâtguaia</i> <i>tchatguâ</i> <i>tchatlî'ê</i> <i>tchâ(t)maipe</i> <i>tchâtmata</i> <i>tchatmâtago</i> <i>tchatpâgo</i> <i>tchatpau</i> <i>tchatpénnga</i>	<i>tchat-fatînas-angôko</i> <i>guâia, tchinâtguâia</i> <i>tchinatlîe, lî'e</i> <i>maipe</i> <i>mata</i> <i>pâupau</i> <i>pénnga, tchinâtpen-</i> <i>nga</i>	misstrauen verächtlich, unangenehm sterbend hassen warm, lau kurzsichtig unpünktlich hässlich stinken lasterhaft
<i>tchâutchau</i>		schaumbedeckte Wellen; eine Flasche schwenken
<i>tchéfla</i> <i>tchê'tcho'</i>	(<i>chiflar</i>) <i>fatcho'tcho', tcho'-</i> <i>tcho, taitchécho,</i> <i>mamaitchécho</i>	pfeifen (mit dem Mund) Arbeitsgegenstand
<i>tchê'tcho'-guâlo</i> <i>tché'tnot</i>	<i>nafanjétnot, Plur.</i> <i>manjétnot</i>	Feldarbeit Wunde
<i>tche(t)nûdon</i> <i>tchîba</i> <i>tchigâlo</i> <i>tchigando</i> <i>tchigo</i> <i>tchinâge</i> <i>tchinâgo</i> <i>tchinâtan</i> <i>tchinâtguâia</i> <i>tchinatlî'ê</i> <i>tchinâtpénnga</i> <i>tchinâtûngo</i> <i>tchinâna</i> <i>tchintche</i> <i>tchitchigô</i> <i>tchôda</i> <i>tchôgue</i> <i>tchokolâte</i> <i>tchômâ</i> <i>tchômetchon, i tchin-</i> <i>tchon</i> <i>tchô'tchô'</i> <i>tchûda</i>	(<i>cigarro</i>) <i>tchâge</i> <i>tchâgo</i> <i>tchâtan</i> <i>tchâtguâia</i> <i>tchatlîe</i> <i>tchatpénnga</i> <i>tchat-tûngo</i> (<i>chinche</i>) <i>tchâmo? matchôma</i> <i>na'tchôtcho, fatcho-</i> <i>tcho, tchumôtcho</i>	verwundet Ziege Zigarre Tabakspfeife küssen (Kuss der Liebe) Probe Ferne, Entfernung Ablehnung einer Bitte Verachtung, Unangenehmes Hass Laster Zweifel Hemd Wanze Reiher unreife Banane thun, machen, arbeiten Schokolade, Schokolade trinken verbieten, verhindern Nest essen leeren

<i>tchûgû-sûsû, i tchigu-</i> <i>susu</i>	<i>sûsu, sumûsusu</i>	Milch
<i>tchûle</i>	<i>tchûtchule</i>	wegnehmen
<i>tchulêguan</i>	vgl. <i>sakai-guan</i>	plündern, rauben
<i>tchûle mâge</i>		herbeibringen
<i>tchumâgo</i>	<i>tchâgo</i>	sich entfernen
<i>tchumôtho</i>	<i>tchôtho</i>	sich nähren
<i>tchumûpa</i>	<i>tchûpa (chupar?)</i>	rauchen (Tabak)
<i>tchûot</i>		Schmerz erleiden
<i>tchûpâ</i>	<i>tchumûpa</i>	rauchen (Tabak)
<i>tchûpon</i>		blass
<i>tchûtchulê</i>	<i>tchûle</i>	in der Hand halten
<i>templão</i>	<i>(templado) tinemplão</i>	mässig, langsam
<i>tempora, gi sakan</i>		Jahreszeit
<i>tenâsa</i>	<i>(tenazas)</i>	Zange
<i>téngguang</i>	<i>kóstat - téngguang</i>	Brotkorb; Wegzehrung
<i>tentâgo</i>	<i>tâgo</i>	Hausjunge
<i>testigûje</i>	<i>(testigo)</i>	bezeugen
<i>tî</i>		nicht
<i>tî amam</i>	<i>amam</i>	binnen Kurzem
<i>tiâmko</i>	<i>âmko</i>	Mannesalter von 26—50 Jahren
<i>tidâkun</i>	<i>dâkun, dîndkun</i>	wirklich! ungelogen!
<i>tiêmpo</i>	<i>(tiempo)</i>	Zeit
<i>tiênau há — tiguê há</i>	<i>ênau, guiê</i>	nicht nur jener, sondern auch dieser
<i>tiguailâje</i>	<i>guailaje, tailaje</i>	unnütz
<i>tiha — tihâ</i>	<i>-há</i>	nicht nur — sondern auch
<i>tihêras</i>	<i>(tijeras)</i>	Scheere
<i>tilipas</i>	<i>(tripas)</i>	Eingeweide
<i>timanâgâ</i>	<i>titinâga</i>	unzureichend
<i>timanângga</i>	<i>nângga</i>	{ verzweifeln
<i>timanângok</i>	<i>angôko</i>	
<i>timandâge</i>	<i>dâge</i>	wirklich! ungelogen!
<i>timanesesita</i>	<i>(necesitar)</i>	unnöthig
<i>timanhongge</i>	<i>kóngge, manhóngge</i>	ungläubig, gottlos
<i>timâpot</i>	<i>mâpot</i>	leicht, unschwer
<i>timateklârâ</i>	<i>(claro)</i>	unbestimmt, unklar, confus
<i>timón</i>	<i>(timon)</i>	Steuerruder
<i>tinâgo</i>	<i>tâgo</i>	Befehl
<i>tinâhâ</i>	<i>(tinaja)</i>	Wasserkrug
<i>tindilaje</i>	<i>tîlaje</i>	Schlechtigkeit, Laster
<i>tinaitinîngo</i>	<i>tânngo</i>	Unwissenheit
<i>tinâjuju(t)</i>	<i>tâjujut</i>	Gebet
<i>tinâne</i>	<i>tânê</i>	Trost
<i>tinânga</i>	<i>tânga</i>	Taubheit
<i>tinânme</i>	<i>tânme, tâno</i>	Ansteckung
<i>tinânnum</i>	<i>tinme, tâno</i>	Nutzpflanze, Pflanzung

<i>tinäte</i>	<i>täte</i>	(Guam)	der zweite
<i>tinaténia</i>	<i>täte</i>	(Guam)	der dritte (<i>tinaten-ia</i> nach einem Compar.)
<i>tinautau</i>	<i>tautau</i>		Arbeiter
<i>tinéktcha</i>	<i>tóktcha</i>		Frucht. Die Ableitung von <i>tóktcha</i> ist so zu verstehen, dass die Brotfrüchte mit einem Stock abgestossen werden.
<i>tinempláo</i>	(<i>templado</i>)		Mässigung
<i>tinífo(g)</i>	<i>túfo(g)</i>		Gewebe
<i>tinífung</i>	<i>túfung</i>		Rechnung, Rechenaufgabe
<i>tiníge</i>	<i>túge</i>		Schreiben, Brief
<i>tinígong</i>	<i>túgong</i>		Angriff
<i>tiníhō</i>	<i>túhō</i>		Regen, der durch's Dach kommt
<i>tiníhong</i>	<i>túhong</i>		den Kopf bedecken
<i>tinímō</i>	<i>túmō</i>		Leder; abfärben
<i>tinína</i>	<i>túna</i>		Belobigung
<i>tinínas</i>	<i>túnas</i>		Richtigkeit, Gerechtigkeit, Rechtsprechung
<i>tiníngo</i>	<i>tungo, tinaitíngo</i>		Kenntniß
<i>tiníno</i>	<i>túno</i>		Braten
<i>tinitúhon</i>	<i>tutúhon</i>		Anfang; <i>gi-</i> : Anfangs
<i>tipulá'on</i>			unklar, verwirrt
<i>tisangánon</i>	<i>sangáne</i>		nichts weitersagen!
<i>títí(g)</i>	<i>ma'títí(g)</i>		reißen, zerreißen
<i>titinága</i>	<i>tinanága</i>		unzulänglich, kurz
<i>títúfo(g)</i>	<i>túfo(g)</i>		Weber
<i>títúfo(g) túhong</i>	<i>túfo(g)</i>		Hutmacher
<i>títuge</i>	<i>tuge</i>		Schreiber; Plur. <i>manituge</i>
<i>títumo</i>	<i>túmo, tintúmo, tumújon</i>		Gerber, Färber
<i>tód' da</i>			ein Haus schmücken
<i>todo</i>	(<i>todo</i>)		Alles; <i>todo na táutau</i> : alle Leute, Jedermann
<i>todo, i lugat</i>	(<i>lugat</i>)		überall
<i>tōgē</i>	<i>tumōge</i>		stehen
<i>tógpong, i tégpōng</i>			Stiel
<i>tógtcha</i>	<i>tinéktcha</i>		stechen; Lanze; langer Stock
<i>túgtog</i>			umarmen
<i>tújo</i>			mit dem Fuss stampfen
<i>tōlā</i>			ausspucken
<i>tōlai, i télai</i>			Brücke
<i>tōlang, i télang</i>			Knochen
<i>tolompo</i>	(<i>trompo</i>)		Kreisel
<i>tómō, i témō</i>			Knie
<i>tōro</i>	(<i>toro</i>)		Stier
<i>to(t)uge</i>			anzünden

<i>trabía, áhē trabría</i>	(<i>todavía</i>)	noch nicht
<i>trãedude</i>	(<i>traidor</i>)	verrathen
<i>triniste</i>	(<i>triste</i>)	Traurigkeit
<i>trireste</i>	(<i>triste</i>)	sehr traurig
<i>triste</i>	(<i>triste</i>)	traurig
<i>tronkon - hãio</i>	(<i>tronco</i>) <i>hãio</i>	Baum
<i>túbô, i túbô</i>		Rohr, Cylinder
<i>tãfo(g)</i>	<i>tinifog</i>	weben, flechten (Matten)
<i>tũfong</i>	<i>tinifong</i>	rechnen, zählen
<i>tũge</i>	<i>tinige</i>	schreiben
<i>tuglje</i>	<i>tuge</i>	für oder im Auftrage von Jemand
		schreiben
<i>tũgong</i>	<i>tinigong</i>	feindlich angreifen
<i>tũhõ</i>	<i>tiniho</i>	Tropfen der durch's Dach kommt
<i>tũhong, i tihong</i>	<i>tini hong</i>	Hut
<i>tũjan, i tĩjan</i>		Bauch
<i>tuldika</i>	<i>ma' tuldika</i>	tauschen, wechseln (Geld, Hemd)
<i>tũlo</i>		drei (bei Sachen)
<i>tũlo nga mao(t)not</i>		dreissig
<i>tumãia</i>	<i>taia</i>	1. (unpersönlich): es fehlt an; 2. entbehren; <i>taia hãnum</i> : es ist kein Wasser da
<i>tumãilaje</i>	<i>tãilaje</i>	verdorben
<i>tumãlo</i>	<i>tãlo</i>	zurückstehen
<i>tumãngis</i>	<i>tangis</i>	weinen, heulen (Hund)
<i>tumãte</i>	<i>tãte</i>	nachfolgen
<i>tũmo</i>	<i>tinĩno, titumo</i>	gerben, färben
<i>tumõge</i>	<i>tũge</i>	stehen
<i>tumõto</i>		auf dem Rücken liegen
<i>tumũjon</i>	<i>tũno</i>	gerbfähig
<i>tumũno(g)</i>	<i>tũno(g)</i>	absteigen
<i>tumũtũ</i>		Reis stampfen zur Entfernung der Schale
<i>tumũtuno(g)</i>	<i>tumũno(g), tũno(g)</i>	fließen
<i>tũna</i>	<i>tũnas, tinĩna</i>	loben, billigen
<i>tũnan - mãisa</i>	<i>maisa</i>	prahlen
<i>tũnas</i>	<i>na' tũnas</i>	gerade, richtig, gerecht
<i>tũnas - hũlo</i>		senkrecht stehend
<i>tũnas - pãpã</i>		senkrecht hängend
<i>tũngo</i>	<i>tinĩngo, tinaitinĩngo, taitinĩngo, na' ma- tũngo, na' tũngo, tchinatũngo</i>	wissen, können, begreifen
<i>tũnõ</i>	<i>tinĩno</i>	braten
<i>tũno(g)</i>	<i>tumũno(g), tumũtu- no(g), na' tũnog, ma tũnog</i>	herabkommen; <i>tũno(g) gi karéta</i> : vom Wagen absteigen

tüpö, i tipö
tūpö, i tipö
turgujai
tutūhon
tutūpe

{ vgl. tūbō, i tībō
(tubo)
tulo
tinitūhon

Brunnen
Zuckerrohr
der dritte
anfangen
mit Blättern bedecken (nämlich
die gebackenen Brotfrüchte)

U.

u-

uajau
ūdō
ūgā
ūhā

ājau, umājau
mido

Conj.-Vorsilbe: er; *guia ulie*: er
sieht

wegborgen, verleihen
stumm, taub
sparen

ūhē
ūhō

ómlat, umómlat

Conj.-Vorsilbe: sie (Plur.); *siha
á hālie*: sie sehen
jener (uns Beiden fern)
nehmen, aufbewahren; *úho!* da!
nimm!

ūkō
ūla(t)

vor sich hin singen
sich wo befinden; *uhaūlat gi
gima*: sie sind im Hause

ūlen
ūlō, i ilō
ūlō-abābang
ūlō, i ilō
ūmā
umaāson

malīnekūlo

das zum Steuern benutzte Ruder
Wurm

umābo(k)
umagoflie
umāguagwat
umāhē
umaiai
umājā
umājan
umajūna(t)
umakaldje
umali'ē tālo

ābo(k), gaiābo(k)
goflie
dguagwat
ahe
ai!

Raupe
Kopf
aufladen, beladen
sich hinlegen, auf der Seite
liegen

umamigo
umanjāngun
umāpanak
umapānjite
umisagua
umasāgua
umāsāsa

ājan, ndajan
(ayunar)

lie-tālo

(amigo)

pana(g)
panjite

{ sāgue? osāgua, ma-
} naāsagua

sich gern haben (Freundesliebe)
sich lieben

Wortstreit; zanken, streiten
verneinen

sich beklagen

einig; Einigkeit

Jemand anborgen

fasten

hängen (sich schwebend halten)

sich wiedersehen; *hasta que uma-
liehit talo!* auf Wiedersehen!

sich versöhnen

flüstern

mit Stöcken streiten

mit Fäusten streiten

Heirath; heirathen

Ehe; verheirathet

mit Messern streiten

<i>umáso</i>	<i>áso</i>	rauchen (Feuer)
<i>umásoda</i>		schief, schräg
<i>umátaka</i>	<i>sóda</i>	begegnen, sich treffen
<i>umátchagai</i>		mit den Buschmessern streiten
<i>umatcháigua</i>	<i>hatcháigua</i>	ehelich beischlafen
<i>umátlibes</i>	(<i>al reves?</i>)	gleichen
<i>umátog</i>	<i>naátog</i>	verkehrt; kentern
<i>uméfresko</i>	(<i>fresco</i>)	fliehen und sich verbergen
<i>uméja(k)</i>	<i>éja(k)</i>	sich erkälten
<i>umékahat</i>	<i>ékahat</i>	lernen
<i>umenkrús</i>	(<i>cruz</i>) <i>kulúos</i>	mässig
<i>umépake</i>	<i>páke, mamake</i>	quer
		schliessen, jagen; <i>tautau mépake</i> :
<i>umísan</i>	<i>ísan</i>	Schütze, Jäger
<i>umómlat</i>	<i>ómlat, úlat</i>	sündigen
		enthalten, fassen; <i>i botéja omlat</i>
		<i>un litro</i> : die Flasche fasst
		1 Liter
<i>umóó</i>		krähen
<i>umótatnon</i>		spazieren gehen
<i>umótro</i>	(<i>otro</i>)	sich verändern
<i>umúgong</i>		sich beklagen
<i>umúnimū</i>		brummen, grunzen
<i>umútchan</i>	<i>utchan</i>	regnen
<i>únai, i ínai</i>	<i>miúnai</i>	Sand
<i>únojan ótro</i>	(<i>uno y otro</i>)	einander
<i>usáo</i>	(<i>usado</i>)	gebraucht; <i>magágo usáo</i> :
		schmutzige Wäsche
<i>usúne</i>	<i>manusúne, inisúne</i>	Schmerz ausstehen
<i>útchan, i ítchan</i>	<i>umútchan, fanutchá-</i> <i>nan</i>	Regen
<i>úto(t)</i>		abschneiden, fällen
<i>uttimo</i>	(<i>ultimo</i>)	der Letzte

